

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

VEŘEJNÁ EKONOMIKA A SPRÁVA

ZHODNOCENÍ VÝDAJŮ V OBLASTI KULTURY Z ROZPOČTŮ VYBRANÝCH
KRAJŮ ČESKÉ REPUBLIKY
EVALUATION OF THE CULTURAL EXPENDITURE FROM THE BUDGETS OF
SELECTED REGIONS OF THE CZECH REPUBLIC

Student: Richard Cicák

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2020

Zadání bakalářské práce

Student:

Richard Cicák

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Zhodnocení výdajů v oblasti kultury z rozpočtů vybraných krajů České republiky
Evaluation of the Cultural Expenditure from the Budgets of Selected Regions of the Czech Republic

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska kultury v podmínkách České republiky
3. Kultura ve zřizovatelské kompetenci krajů v České republice
4. Zhodnocení vývoje výdajů z rozpočtů vybraných krajů ve vybraných oblastech kultury
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOSTÁL, Petr a Eva KISLINGEROVÁ. *Ekonomika kultury: efektivní metody a nástroje podnikání v sektoru kultury*. Praha: Oeconomica, 2012. 172 s. ISBN 978-80-245-1886-2.

THROSBY, David C. *The economics of cultural policy*. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-68784-3.

VRABKOVÁ, I., I. VAŇKOVÁ, J. BEČICA a Š. KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2017. ISBN 978-80-248-4028-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

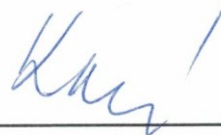
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 07.05.2020

doc. Ing. Iveta Vrabková, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděkanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 7.5.2020

.....

Richard Cicák

Poděkování

Tímto směrem bych chtěl poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, panu Ing. Bc. Jiřímu Bečicovi, Ph.D., za veškerý čas, který mi věnoval během konzultací, a za všechny cenné rady, doporučení a připomínky, které mi pomohly při psaní práce.

Dále bych chtěl poděkovat paní Evě Smetanové z Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS) za vstřícnou součinnost při získávání statistických dat v oblasti divadelnictví v České republice.

OBSAH

1	Úvod	5
2	Teoretická východiska kultury v podmínkách ČR	8
2.1	Definice pojmu kultura a dělení kultury.....	8
2.1.1	Teoretické vymezení pojmu kultura.....	8
2.1.2	Členění oblasti kultury	10
2.2	Orgány správy kultury v ČR, legislativa a kulturní politika ČR.....	10
2.2.1	Územní samospráva ve vztahu ke kultuře	11
2.2.2	Právní úprava oblasti kultury.....	12
2.2.3	Kulturní politika ČR.....	13
2.3	Základní prvky ekonomického systému kultury, statky v oblasti kultury a ekonomické modely řízení kultury.....	16
2.3.1	Prvky a procesy ekonomického systému kultury.....	16
2.3.2	Statky v kultuře	17
2.3.3	Ekonomické modely pro řízení kultury	19
3	Kultura ve zřizovatelské kompetenci vyšších územních samosprávných celků v ČR	23
3.1	Právní formy realizace kultury ve zřizovatelské kompetenci krajů.....	24
3.1.1	Příspěvková organizace jako forma realizace zřizovatelské kompetence	25
3.1.2	Jiné právní formy užívané pro realizaci zřizovatelské kompetence	29
3.2	Oblast knihovnictví	30
3.2.1	Teoretická východiska oblasti knihovnictví	31
3.2.2	Test hypotézy H2 v oblasti knihovnictví.....	34
3.3	Oblast divadelnictví.....	36
3.3.1	Teoretická východiska oblasti divadelnictví	36
3.3.2	Test hypotézy H2 v oblasti divadelnictví	39
3.4	Oblast muzeí a galerií.....	40
3.4.1	Teoretická východiska oblasti muzeí a galerií.....	41
3.4.2	Test hypotézy H2 v oblasti muzeí a galerií	43
3.5	Celorepublikové srovnání ukazatelů ve vybraných oblastech kultury	44
4	Zhodnocení výdajů z rozpočtů krajů ČR ve vybraných oblastech kultury v letech 2014-2018	47
4.1	Zhodnocení celkových skutečných výdajů do oblasti kultury ve vybraných krajích České republiky	48
4.1.1	Relativní zastoupení celkových kulturních výdajů na rozpočtu kraje	51
4.1.2	Absolutní finanční toky vybraných krajů směřující do kultury	53
4.1.3	Přepočet výdajů krajů do oblasti kultury na obyvatele	54

4.2	Zhodnocení veřejných výdajů krajů v oblasti knihovnictví	55
4.2.1	Celkové skutečné výdaje vybraných krajů v oblasti knihovnictví.....	56
4.2.2	Relativní vyjádření výdajů vybraných krajů do oblasti knihovnictví	57
4.2.3	Přepočet výdajů krajů do oblasti knihovnictví na obyvatele	58
4.3	Zhodnocení veřejných výdajů krajů v oblasti divadelnictví.....	59
4.3.1	Celkové skutečné výdaje vybraných krajů v oblasti divadelnictví.....	59
4.3.2	Relativní vyjádření výdajů vybraných krajů do oblasti divadelnictví	60
4.3.3	Přepočet výdajů krajů do oblasti divadelnictví na obyvatele	61
4.4	Zhodnocení veřejných výdajů krajů v oblasti muzeí a galerií.....	63
4.4.1	Celkové skutečné výdaje vybraných krajů v oblasti muzeí a galerií	63
4.4.2	Relativní vyjádření výdajů vybraných krajů do oblasti muzeí a galerií....	64
4.4.3	Přepočet výdajů krajů do oblasti muzeí a galerií na obyvatele	65
4.5	Analýza srovnatelnosti veřejných výdajů do vybraných oblastí kultury	66
4.5.1	Test hypotézy H1 v oblasti knihovnictví.....	66
4.5.2	Test hypotézy H1 v oblasti divadelnictví	67
4.5.3	Test hypotézy H1 v oblasti muzeí a galerií	68
4.5.4	Shrnutí výsledků ve vybraných oblastech	69
5	Závěr	72
	Seznam použité literatury	77
	Seznam zkratk	80
	Seznam tabulek	81
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 ÚVOD

Právo na seberealizaci každého občana České republiky v oblasti kultury je zaručeno Listinou základních práv a svobod. To, že je kultura významným faktorem života společnosti, je nezpochybnitelné. Napomáhá k rozvoji v oblasti emocionální, intelektuální, ale i morální, a tím plní svou výchovně edukační funkci. Kultura propojuje Českou republiku s okolním světem, zároveň ji však vyčleňuje a charakterizuje svou jedinečností.

Z ekonomického hlediska je oblast kultury v podmínkách České republiky významnou oblastí, financování této sféry veřejného života je kryto zdroji veřejnými, tedy ze státního rozpočtu a z rozpočtů samosprávných celků, a to jak vyšších, tak nižších. Určité části odvětví kultury jsou však financovány i ze soukromých prostředků. Kultura ovšem není jen příjemcem zmiňovaných veřejných zdrojů, naopak v oblasti kultury vzniká celá řada nových trhů, pracovních pozic a daňových příjmů z realizovaných činností.

V neposlední řadě je významná sociální funkce kultury. Napomáhá k sebeidentifikaci občanů jako jedinečných bytostí. Tím napomáhá k začlenění občanů do společnosti jako celku.

V preambuli Ústavy České republiky je psáno, že občané České republiky jsou vlastní rovnoprávných občanů, smyslem hlavního cíle práce je zjistit, zda-li je toto tvrzení naplňováno i ve specifické oblasti kultury.

Hlavním cílem práce je zhodnocení veřejných výdajů vybraných krajů v České republice do vybraných oblastí kultury.

K naplnění tohoto cíle bude užitá metoda analýzy a srovnání statistických dat, kupř. přepočtením konkrétních veřejných výdajů k počtu obyvatel daného kraje nebo srovnáním průměrů daných hodnot. K zjištění hlavního cíle práce bude použita metoda hypotézy. V rámci hlavního cíle práce bude ověřována **hypotéza H1** v tomto znění: veřejné výdaje vybraných krajů do vybraných oblastí kultury jsou v přepočtu na jednoho obyvatele srovnatelné. Jako srovnatelný výdaj je považována hodnota průměru výdajů do oblasti kultury k počtu obyvatel ve vybraných krajích v toleranci $\pm 10 \%$ od této zjištěné hodnoty. Pro analýzu v rámci bakalářské práce bude zvoleno pětileté období, tedy roky 2014–2018.

Dílčím cílem práce je zhodnocení dostupnosti poskytovaných kulturních služeb ve vybraných oblastech kultury v jednotlivých vybraných krajích.

Pro zjištění dílčího cíle bude použito metody hypotézy. V rámci dílčího cíle práce bude ověřována **hypotéza H2**, v tomto znění: dostupnost poskytovaných kulturních služeb je v rámci sledovaných oblastí kultury (knihovnictví, divadelnictví, muzejnictví a galerijnictví), na území vybraných krajů na obyvatele srovnatelná. Jako srovnatelná hodnota je považována hodnota průměru vybraného ukazatele ve vybraných krajích $\pm 10 \%$ od této zjištěné hodnoty.

Dílčí cíl práce se oproti cíli hlavnímu nezaměřuje na finanční stránku poskytování kulturních služeb. Naopak jeho smyslem je srovnávání výkonových ukazatelů v jednotlivých vybraných oblastech kultury. Zvolené ukazatele pro analyzování srovnatelnosti budou pro jednotlivé oblasti zvoleny s ohledem na nedostupnost jiných relevantních ukazatelů a jejich užití je subjektivním názorem autora práce. Pro oblast knihovnictví bude vybraným ukazatelem přepočet počtu knihovních jednotek k počtu obyvatel v daném kraji. V rámci oblasti divadelnictví bude zvolen jako vybraný ukazatel přepočet počtu obyvatel k počtu sedadel divadel v daném kraji. Pro oblast muzeí a galerií bude jako vybraný ukazatel zvolen přepočet počtu obyvatel k počtu realizovaných expozic a výstav v daném kraji.

Označením „vybrané“ oblasti kultury se pro účel této práce rozumí oblast knihovnictví, divadelnictví a oblast muzeí a galerií. Označením „vybraných“ krajů České republiky se pro potřeby této práce rozumí všechny vyšší územně samosprávné celky v České republice mimo kraj Středočeský a Prahu, jež vzhledem k své povaze a geografické lokalizaci v rámci České republiky představují určitý extrém, který by výsledky práce zkresloval.

Členění jednotlivých kapitol a podkapitol této bakalářské práce a jejich logická návaznost bude zvolena s ohledem na vybrané téma práce. V rámci teoretické části bakalářské práce bude popisován a vymezován samotný pojem a vnímání pojmu kultura z nejrůznějších pohledů. Dále rozdělení oblasti kultury, popis orgánů správy kultury působící v ČR na všech úrovních. Legislativní úpravu kultury v rámci ČR a v neposlední řadě i ekonomický systém kultury a veřejné statky vyskytující se v této sféře. Smyslem teoretické části této bakalářské práce bude vymezení odvětví kultury, které poslouží k lepšímu pochopení dalších kapitol práce. Třetí kapitola práce

je převážně praktického rázu a je zaměřena na zřizovatelské kompetence vyšších územně samosprávných celků v České republice. V rámci této kapitoly budou představena teoretická východiska kulturních institucí ve vybraných oblastech. Následně bude v jednotlivých oblastech kultury analyzována srovnatelnost v dostupnosti kulturních statků a služeb na základě vybraných ukazatelů. Čtvrtá kapitola práce pak cílí na finanční toky z rozpočtů krajů, nejprve na celkové výdaje na kulturu, jejich poměr k celkovým výdajům kraje a jejich přepočet na srovnatelnou jednotku. Následovně jsou výdaje analyzovány v jednotlivých vybraných oblastech, a to jak z pohledu jejich objemu, zastoupení, tak přepočtu na srovnatelnou jednotku. V poslední části bude pak testována hypotéza srovnatelnosti jednotlivých krajů v objemu výdajů na obyvatele a vytvořeno celkové shrnutí a zhodnocení zjištěných výsledků.

Stěžejními zdroji informací pro celou bakalářskou práci jsou odborné knihy uvedené v seznamu bibliografických citací. Dále internetové zdroje související s platnou legislativou. Statistická data z Národního informačního a poradenského střediska a z informačního portálu Ministerstva financí, MONITOR.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA KULTURY V PODMÍNKÁCH ČR

Význam kultury jako hodnotného faktoru společenského života, který napomáhá k celkové integraci společnosti do celku, je nezpochybnitelný. V rámci teoretické části bakalářské práce je snahou vysvětlit chápání pojmů členění kultury, orgány působící ve správě kultury a možné koncepce fungování státu, všech jeho složek a ostatních subjektů ve vztahu ke kultuře.

2.1 Definice pojmu kultura a dělení kultury

Na počátku řešení každé problematiky je stěžejní pochopit a správně uchopit řešenou oblast. Správná definice kultury a vymezení její podstaty je předmětem debat řady renomovaných odborníků působících na poli kulturologie. Samotný pojem kultura se poprvé objevil v průběhu 17. století ve Francii, byl odvozen z latinského slovesa colo (colore, colou, cutlum) znamenající pěstovat či zemědělsky hospodařit. V podstatě není možné vybrat jednu univerzálně fungující definici, která by byla schopna postihnout komplexnost a širokost tohoto pojmu. Ani skutečnost, že v současnosti má lidstvo největší možné množství dostupných informací, nemění nic na tom, že stejně jako ve starověku nebo středověku, nejsme schopni pojem kultura dokonale definovat. V následující části textu budou představeny některé z dosud známých a používaných vysvětlení tohoto pojmu pro následnou orientaci v této problematice. (*Škrabelová, 2007*).

2.1.1 Teoretické vymezení pojmu kultura

Jedním z dalších možných pohledů na pojem kultura je z hlediska antropologického. Antropologické pojetí kultury je chápáno jako systém artefaktů, sociálně kulturních regulativů a vzájemně předávaných a sdílených myšlenek mezi prvky dané společnosti.

Antropologické pojetí vymezuje kulturu ve dvou rovinách:

- v širším pojetí jako proces kulturního zrovnoprávnění a začlenění jedince v lidské společnosti,
- v užším pojetí pak jako konkrétní sféru společenského života.

První zmiňované, tedy širší vnímání pojmu, označuje za kulturu všechno, co činí bytosti lidské, logicky uvažující, kriticky popř. eticky usuzující. To vše napomáhá jedinci rozpoznávat a posuzovat hodnoty, díky kterým máme možnost volby. Člověk se tedy prostřednictvím kultury může svobodně vyjadřovat, poznávat se, uvědomovat

si sám sebe, porovnávat se s ostatními a hledat význam svého díla. Působení vlivů kultury na jedince se v rámci tohoto přístupu dá popsat čtyřmi základními cestami. Prostřednictvím socializace, tedy procesem, během kterého je jedinec začleňován do společnosti. Dále tvorbou hodnot a vzorů chování a jednání ve společnosti. V neposlední řadě cestou modelů. (Škrabelová, 2007).

Z pohledu ekonoma je však důležitější pojetí užší z důvodu chápání kultury jako specifické sféry života společnosti. V té vznikají a probíhají procesy a činnosti, které ve svém důsledku tvoří konkrétní produkty. Touto sférou můžeme chápat zejména oblast ochrany kulturních hodnot a umění. Hlavním významem takovéto kulturní sféry je produkce, tvorba, realizace a zprostředkování daných kulturních statků, které mají primárně za účel uspokojit kulturní potřeby jedinců.

Mimo výše zmiňované a popsané antropologicky vnímané pojetí kultury existují další přístupy k tomuto pojmu. Např. všeobecné pojetí kultury, které přináší všeobecný pohled na tento pojem a bere ho z různých úhlů pohledu. Dále axiomatické pojetí kultury vycházející z užití pojmu kultura ve filozofii, vědě a umění. Pojetí redukcionistické, pro které je typická snaha omezit význam pojmu kultura na co nejužší část sociokulturní reality. Jednou z dalších možností, jak vnímat kulturu, je nahlížení na ni jako na systém složený z prvků a kulturních subsystémů. Systém lze označit za jakýsi živý „organismus“, který je vzájemně propojený a jeho vazby ho také ovlivňují. Tento organismus nepůsobí solitérně a nezávisle na společensko-sociálním systému, ale je jeho nedílnou součástí. Každá společnost si vytváří určitý kulturní systém, který je jí vlastní bez ohledu na její velikost. Specifická kultura tak může vzniknout pro celou společnost, národ, pro malou skupinu či určité etnikum ve společnosti se vyskytující. (Škrabelová, 2007).

O definování pojmu kultura se zasadila i Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, která je spíše známá pod zkratkou UNESCO. „Kultura musí být považována za soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, kultura zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení“. (Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní diversitě, s. 1., 2001)

Kulturu definuje rovněž i stěžejní dokument vydaný ministerstvem kultury, „Kulturní politika v České republice“, který se zabývá kulturou v podmínkách naší země. Definice

zní následovně: „Kultura je významným faktorem života občanské společnosti, který podstatnou mírou napomáhá její integraci jako celku. Přispívá rozvoji intelektuální, emociální i morální úrovně každého občana a plní v tomto smyslu výchovně vzdělávací funkci. Propojuje Českou republiku s vnějším světem, zároveň ji však z něj i vyděluje, charakterizuje ji v porovnání s ostatními státy“. (*Kulturní politika v České republice, 2001*).

Dle (*Dostál a Kislingerová, 2012*) je neobyčejně těžké mluvit obecně o kultuře vzhledem k tomu, že je nekonečně složitým systémem. Často je chápána jako výčet toho, co je společností chápáno jako kulturní statky, popř. zvyklosti. V první řadě jde jak o komerční, tak i o nekomerční umění, zároveň však i o oblast historických památek aj. Kultura je tedy oblastí, kterou není možné objektivně definovat.

Pojem kultura je v současné době, běžně používaný a bezesporu patří ke každodennímu životu. Kultura je v konečném důsledku všude okolo nás, a není proto dobré tento pojem omezovat jen do roviny lidských činností spojených zejména s uměním.

2.1.2 Členění oblasti kultury

Jako téměř každá oblast lidského zájmu i oblast kultury má své členění. Část kultury reprezentována lidskými materiálními výtvoři, popř. artefakty tedy jakýmkoli výtvoři vzniklé lidským působením, se nazývá kulturou hmotnou, či materiální. Tato část zahrnuje veškeré prostředky sloužící společnosti např. k výrobě, může se jednat o nástroje, výrobní linky, různé technologie, postupy, produkty určené k další produkci, stavby. Opakem pro kulturu hmotnou je logicky kultura nehmotná nebo též nazývána kultura duchovní. Tato část není o nic méně důležitou oproti první zmiňované, patří do ní veškerá pravidla a normy týkající se chování ve společnosti, společensky přijímané hodnoty, zvyky, symbolika, omezení, tradice a taktéž umění s nehmotnou povahou. Může se jednat o poezii, tanec, literaturu, popř. hudbu. Duchovní kultura tedy uspokojuje pomocí jevů, procesů a vztahu duchovní a sociální potřeby jedinců. V neposlední řadě do této části kultury patří i veškeré instituce, které jakýmsi způsobem uspořádávají lidské chování. Typickým příkladem může být institut manželství, rodina, vzájemné rodové vztahy, náboženství a církve. (*Škrabelová, 2007*).

2.2 Orgány správy kultury v ČR, legislativa a kulturní politika ČR.

Ústředním orgánem státní správy na národní úrovni v oblasti kultury v podmínkách České republiky je Ministerstvo kultury, to zajišťuje výkon státní správy v oblasti:

- umění,
- kulturně výchovné činnosti,
- kulturních památek,
- církví a náboženských společností,
- tisk, včetně neperiodického tisku a jiných informačních prostředků,
- přípravu návrhu zákonů a jiných právních předpisů pro oblast rozhlasového a televizního vysílání,
- provádění autorského zákona,
- výroby a obchodu v oblasti kultury.

2.2.1 Územní samospráva ve vztahu ke kultuře

V rámci správy kultury není jediným činným orgánem Ministerstvo kultury České republiky. Mezi další významné subjekty přebírající státní správu a realizující samosprávu na regionální úrovni jsou zejména krajské úřady (odborné odbory kultury a památkové péče). V rámci jednotlivých krajů jsou zřizovány dané příspěvkové organizace podporující a vytvářející koncepce podpory a rozvoje kultury v krajích. Na municipální úrovni mezi orgány správy patří nižší územně samosprávné celky, tedy obce a dobrovolné svazky obcí.

Řada kulturních služeb spadajících do správy kultury je realizována v tzv. samostatné působnosti. Tyto služby jsou tedy financovány z veřejných prostředků územních rozpočtů (rozpočty obcí, krajů, dobrovolných svazů obcí, regionální rady regionů soudržnosti). Pod pojmem kulturní služby rozumíme provozování divadel, knihovnických zařízení, muzeí a galerií či kin. Územní rozpočty se tedy zaměřují na realizaci kultury co nejbližší občanovi. Smyslem kulturních služeb je tedy zpřístupnění a prezentace kulturních hodnot široké veřejnosti. O realizaci konkrétních kulturních služeb obyvatelstvu si rozhoduje každý kraj, obec sama ve své samostatné působnosti. V podmínkách České republiky je nejtypičtější formou zajišťování kulturních služeb v dostatečném množství a kvalitě zřizování příspěvkových organizací se zaměřením na oblast kultury, kupř. knihovny, divadla, muzea, galerie či kulturní domy. Místní a regionální kultura je významná i z pohledu národohospodářského, ať už z pohledu zaměstnanosti, kterou díky své existenci vytváří, objemu vyplácených platů a mezd, které vedou k následné spotřebě domácností, daňových příjmů plynoucích do veřejných rozpočtů, odvodů na sociální a zdravotní pojištění, podpoře zájmů zahraničních občanů k návštěvě České republiky.

2.2.2 Právní úprava oblasti kultury

Odvětví kultury jako celek není v České republice upraveno jednou univerzální právní normou. Oblasti kultury jsou tedy roztržštěně kodifikovány v jednotlivých právních normách. Samotné koncepce rozvoje jednotlivých oblastí pak spravuje ministerstvo kultury.

Vzhledem k velkému množství právních předpisů dotýkajících se oblasti kultury je samo ministerstvo člení do několika skupin:

1. Umění, knižní kultura a knihovny

- Dekret prezidenta republiky č. 129/1945 Sb., *o státním orchestru Česká filharmonie*,
- Zákon č. 37/1995 Sb., *o neperiodických publikacích*,
- Zákon č. 257/2001 Sb., *o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)*.

2. Státní památková péče

- Zákon ČNR č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 59/1996 Sb., *o sídle Parlamentu České republiky*,
- nařízení vlády o chráněných oblastech a památkových rezervacích a o prohlášení kulturních památek za národní kulturní památku atd.,
- vyhlášky ministerstva kultury o prohlášení vybraných území za památkovou zónu.

3. Ochrana movitého kulturního dědictví, muzea a galerie

- Zákon č. 148/1949 Sb. o Národní galerii v Praze,
- Zákon č. 122/200 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy,
- Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětu kulturní hodnoty,
- Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků,
- Zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství.

4. Hromadné sdělovací prostředky a kinematografie

- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání,
- Zákon č. 483/1991 Sb., o ČNR a České televizi,
- Zákon č. 484/1991 Sb., o ČNR a Českém rozhlasu,
- Zákon č. 517/1992 Sb., o ČNR a České tiskové kanceláři,

- Zákon č. 36/1993 Sb., o některých opatřeních v oblasti rozhlasového a televizního vysílání,
- Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích,
- Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku.

5. Provádění autorského zákona

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským,
- Zákon č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných.

Z uvedeného nekompletního výčtu je patrná komplexnost a rozsáhlost odvětví kultury a jeho rozsáhlé právní zakotvení v České republice. (*Ministerstvo kultury ČR*)

2.2.3 Kulturní politika ČR

Přístup k současné kulturní politice se mění, tradičně bylo smyslem kulturní politiky finančně podporovat umění, kulturní dědictví a instituce v oblasti kultury, jako jsou muzea, galerie apod. V posledních letech však po celém světě vyvstává zájem o podporu kultury jako tvůrčího a kreativního odvětví, která bude zdrojem inovací a ekonomické dynamiky. (*Thorsby, 2010*). Obecně je pod pojmem kulturní politika chápán určitý záměr v oblasti kultury, tedy obecná představa role států v oblasti kultury. Důležitým prvkem stanovení kulturní politiky je stanovení priorit a cílů. Následující tabulka souhrnně charakterizuje faktory mající vliv na kulturní politiku státu. (*Škrabelová, 2007*).

Tab. 2.2.1 Faktory ovlivňující kulturní politiku státu

Pojetí kultury	Vztah tvůrce ke kultuře
Vnitřní faktory	
Krátkodobé	Politická situace, program a cíle vlády, současná hospodářská situace státu.
Dlouhodobé	Kulturní úroveň obyvatel, rozvinutost kulturních zájmů a potřeb, síla kulturní tradice dané země, model kulturní politiky.
Vnější faktory	Globální politická situace, příslušnost země do určitého kulturního regionu.
Kolektivní potřeby obyvatelstva	

Zdroj: Ministerstvo kultury ČR: Bílá kniha. Praha, 1996 (vlastní zpracování).

Dokument Státní kulturní politika České republiky na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025) má prioritní význam v podpoře kultury, umění, památkové péče a dalších oblastí kultury. V současné době je nutno kulturu vnímat komplexněji, tedy v širším kontextu, než tomu bylo v minulosti. Tato skutečnost pramení zejména z důvodu vazeb kultury na ekonomiku, vzdělávací systém a jiné společenské souvislosti. Stát má za úkol prostřednictvím ministerstva kultury v součinnosti s ostatními resortními orgány a územními orgány pečovat o uchovávání hodnot kulturního dědictví státu a jejich zapojování do společenské reality současné doby. Tohoto cíle je dosahováno prostřednictvím celé řady nástrojů, kterými jsou např. nástroje **legislativní**, jedná se o zákonnou úpravu jednotlivých oblastí a odvětví kultury, nástroje **ekonomické**, podpora kultury ze strany státu je realizována prostřednictvím celé řady dotací, subvencí, daňovými zvýhodněními či prostřednictvím nejrůznějších specializovaných fondů, nástroje **institucionální**, zde je obsažena činnost všech odborů zřízených ministerstvem kultury, které byly popsány výše, dále pak nástroje **řídící**, zde nalezneme jednotlivé orgány správy kultury v České republice a nástroje **metodické**, je možné chápat jako pozitivní ovlivňování metodickými pokyny jednotlivé oblasti kultury, dále **společenské** spočívající v odměňování a oceňování tvůrců, které motivují k další kulturní činnosti, která je pro stát přínosem, příkladem mohou být ceny ministerstva kultury, v neposlední

řadě nástroje **technologické**, jejichž smyslem je implementace moderních informačních a komunikačních technologií, např. digitalizace kulturního dědictví. Správná realizace jednotlivých nástrojů by měla být nápomocna k rozvoji umění a podpoře kreativity a rozvoji kreativních odvětví kultury. Jako neúčinnější a nejefektivnější kombinace nástrojů vedoucích k rozvoji národní kultury se jeví užití nástrojů ekonomických, metodických a technologických.

Státní kulturní politika České republiky na léta 2015–2020 se zaměřuje zejména na rozvoj kulturních a kreativních odvětví, dále pak na zavedení systému eCulture jako fungující součást celku eGovernment. K nejdůležitějším úkolům pak patří využití příležitosti podpory rozvoje kulturních a kreativních odvětví Evropské unie např. strukturální fondy a programy, jako je Kreativní Evropa, Evropa pro občany, Erasmus+, Horizont 2020 atd. Dále je důležité k těmto programům a fondům vytvořit komplementárně fungující mechanismy na národní úrovni. (*Důvodová zpráva Státní kulturní politiky České republiky na léta 2015–2020*).

Úspěšné zvládnutí jednotlivých priorit, záměrů a opatření by mělo mít za důsledek výslednou představu budoucího stavu podpory kultury v České republice:

- výdaje státního rozpočtu na podporu kultury by měly dosáhnout 1 % z celkového objemu rozpočtu,
- oblast kultury by se neměla stát slabinou rozvoje společnosti z důvodu zaostávání vzdělanosti, kulturní úrovně obyvatelstva či nedostatečného využívání kulturního dědictví,
- česká kultura se stane v rámci evropského kulturního prostoru aktivním činitelem, bude rozvíjet mezinárodní kulturní spolupráci a zvýší evropské i světové povědomí o české kultuře,
- prosazení chápání kultury jako důležitého činitele ekonomického systému státu i jako významné součásti hospodářské politiky,
- stát bude všestranně podporovat příliv mimorozpočtových prostředků do kultury,
- využití nejnovější vědeckých, informačních a komunikačních technologií sloužících k ochraně a zpřístupnění kulturního dědictví,
- vyčerpání všech prostředků z operačních programů stanovených na dané období,
- orientovat kulturně rozmanitou společnost na tvorbu inovací a využívání jak hmotného, tak nehmotného kulturního dědictví v rámci různých sociálních

skupin, na regionální i lokální úrovni s důrazem na podporu individuálního kulturního projevu,

- zvýšení participace občanů na kulturním dění, stejně jako veřejnoprávních soukromých a státních institucí, podílejících se na rozvoji, organizaci a financování kulturních služeb. (*Důvodová zpráva Státní kulturní politiky České republiky na léta 2015–2020*).

2.3 Základní prvky ekonomického systému kultury, statky v oblasti kultury a ekonomické modely řízení kultury

V rámci oblasti kultury je produkováno široké spektrum statků, jejichž typologie bude rozebrána posléze. K produkci v jakémkoli odvětví lidského působení je zapotřebí určitých procesů. Jinak tomu samozřejmě není ani v případě kultury. Z dosavadního textu již vyplývá jakási „specifičnost“ odvětví kultury. Stejně specifické jsou tedy i procesy, které jsou zapotřebí k produkci těchto ne vždy typickým statkům, popř. službám.

2.3.1 Prvky a procesy ekonomického systému kultury

Mezi tři základní prvky tvořící fungující ekonomický systém kultury můžeme zařadit:

- kulturní procesy,
- kulturní instituce,
- kulturní produkty.

Odlišnost procesů probíhajících v oblasti kultury oproti jiným oblastem, spočívá zejména v jedinečnosti a kvalitě vstupujících faktorů (lidský faktor, kapitál, hmotné faktory). Aby prostřednictvím konkrétního kulturního procesu mohl vzniknout kvalitní produkt, je zapotřebí kvalitní a odborné lidské činnosti, která se vyznačuje určitou unikátností a tvůrčím rázem. Mezi fáze kulturního procesu lze uvést tyto:

- fáze tvorby,
- produkce,
- zprostředkování a následná distribuce,
- spotřeba,
- ochrana a udržování kulturních hodnot.

Určité specifikum vykazují oproti ostatním produkčním procesům, zejména fáze tvorby a fáze ochrany a udržování kulturních hodnot. Fáze tvorby je jedinečná díky obsahu

unikátní kreativity každého autora, což pro jiné odvětví není typické. Poslední uvedená v seznamu fáze ochrany a udržování kulturních hodnot je jedinečná díky nadčasovosti významu vzniklých kulturních statků. Ty se po společenské akceptaci stávají prvkem kulturního dědictví, což vyvolává potřebu určité ochrany a péče. Jedná se o pomoc legislativní, tj. pomocí právní normy či předpisu, popř. pomoc věcnou ve smyslu ochrany daného prvku vůči okolním vlivům. Okolním vlivem jsou myšleny přírodní podmínky související vědeckovýzkumná činnost nebo analýza a restaurátorství. (Škrabelová, 2007).

Dalším prvkem patřícím do základního ekonomického systému kultury jsou kulturní instituce. Hlavním cílem kulturních institucí působících v rámci daného systému je produkce a realizace kulturních statků a služeb. Vliv na fungování a výsledné produkty kulturních institucí má bezesporu druh a forma vlastnictví dané instituce, jejich uspořádání a řízení. Tyto tři faktory mají pak do značné míry podíl na výsledné struktuře odvětví. Další faktory ovlivňující podobu odvětví kultury jsou např. typ státního zřízení či konkrétní organizační struktura v odvětví kultury. V neposlední řadě je pro kvalitní zabezpečení kulturního procesu zapotřebí kulturní infrastruktury země, pod tímto pojmem je skryt proces zpřístupnění a zprostředkovávání kulturních statků a služeb široké veřejnosti prostřednictvím divadel, knihoven, muzeí, galerií, kin atp. (Škrabelová, 2007).

2.3.2 Statky v kultuře

Produkty, jež jsou v oblasti kultury produkovány, představují pro společnost externalitu. Pojem externalita se obecně rozumí jedna z forem tržního selhání, která představuje buďto externí náklad v případě negativní externality, či externí užitek v případě externality pozitivní. Problém externalit vzniká zejména z důvodu neexistence trhů pro získávání daných užitků nebo uvalování daných nákladů. (Kliková, Kotlán, a kol., 2012). Je zapotřebí brát v úvahu, že externality jsou zejména problémem ekonomiky, jež spočívají v externalizaci části soukromých nákladů, či soukromých výnosů, a to bez kompenzace. (Jurečka a kol., 2013). Kulturní produkty jsou reprezentantem pozitivních externalit, to z důvodů, že produkce kvalitních kulturních produktů může pozitivně stimulovat např. lidský kapitál, či přinášet jiné užitky jedinci ve společnosti. Zájmem každého vyspělého státu je tedy produkce kvalitních a zároveň dostupných kulturních statků a služeb pro své obyvatelstvo.

Oblast kultury je v podmínkách české republiky charakteristická tím, že v ní můžeme nalézt všechny typy statků. Může se jednat o statky tradiční nebo naopak statky

avantgardní, dále statky určené majoritě či naopak minoritě, statky masové a specializované a v neposlední řadě statky malého nebo naopak velkého rozsahu. V rámci každého odvětví ekonomiky jsou vyskytující se statky určitým způsobem třízeny z nejrůznějších kritérií. Dle kritéria charakteru spotřeby se v rámci odvětví kultury vyskytují:

- **statky veřejné** (jež jsou charakteristické zejména svou nerivalitou ve spotřebě a nevylučitelností ze spotřeby),
- **smíšené veřejné statky** (typickým znakem statků smíšených je, že při překročení množství subjektů spotřebovávajících v daný okamžik daný kulturní statek, klesá míra kvality, např. přesáhnutí kapacity diváků na divadelním představení),
- **statky soukromé** (kulturní statek vlastněný soukromou osobou, ať fyzickou či právnickou).

Veřejné statky vyskytující se v rámci kultury v České republice mohou mít jak automatickou, tak fakultativní spotřebu. Jako konkrétní příklad kulturního statku s automatickou spotřebou je možno považovat památkovou péči. Kulturní statek s fakultativní spotřebou může být reprezentován dobrovolným poslechem veřejného rozhlasu. Produkce a poskytování veřejných statků v odvětví kultury nejčastěji podléhá kolektivnímu rozhodnutí (veřejné volbě) demokraticky zvolenými zástupci občanů. Zde však vzniká problém ve formě transformace preferencí jednotlivců do celospolečensky fungujícího kolektivního rozhodnutí. Existence veřejných kulturních statků předchází situaci, kdy by po promítnutí veškerých nákladů kulturní instituce na produkci a poskytnutí daného kulturního statku, vedlo k vytěsnění určité části subjektů společnosti s nízkými příjmy. Tento kulturní statek by se naopak pro určitou část obyvatelstva s vysokými příjmy, mohl stát jakýmsi privilegiem či luxusem. (Nováková, 2011)

U veřejných statků se poměrně často setkáváme s problematikou tzv. černého pasažéra. Jedná se o situaci, při které občané vědomě získávají prospěch z daného veřejného statku, a to bez jakékoli finanční účasti na nákladech spojených s tímto prospěchem. Jedná se tedy o jakési vědomé využití vlastností veřejných statků, tedy nekonkurenčnosti a nevylučitelnosti; vědomí, že podíl každého jednoho účastníka na nákladech veřejného statku je zanedbatelný, a nemožnost vyloučení ze spotřeby tohoto statku vede k existenci tohoto problému dnešní doby. Odhalování těchto neplatičů skýtá vysoké transakční náklady, což řešení situace zhoršuje. Jedním z možných řešení je pak

správné nastavení daňového zatížení občanů, prostřednictvím kterého si mohou uvědomit svůj podíl na veřejných statcích státu. (*Jurečka a kol., 2013*)

Dle kritéria institucionálního se v odvětví kultury vyskytují statky:

- **tržní** (spotřeba daného kulturního statku za úplatu),
- **netržní** (bezplatná spotřeba určitého kulturního statku),
- **nečisté tržní** (spotřeba je z části hrazena finálním spotřebitelem a z části jiným subjektem, typicky zřizovatelem dané kulturní instituce).

V odvětví kultury je typicky větší zájem o kulturní statky tržní dle kritéria institucionálního a soukromé dle kritéria charakteru spotřeby. V neposlední řadě je v oblasti kultury možno nalézt i statky poručnické. Poručnickým statkem rozumíme statek takový, který je předmětem veřejného zájmu, ať už z politických či jiných důvodů. Jako příklad poručnického statku v oblasti kultury je např. uváděna povinnost podílu české hudby na vysílání v různých masmédiích. (*Peková, 2012*)

2.3.3 Ekonomické modely pro řízení kultury

Pojmem model rozumíme určitým způsobem zevšeobecněnou či zjednodušenou představu reality, díky které je možno pochopit zákonitost a fungování popsané skutečnosti. V oblasti kultury existuje několik modelů její ekonomické správy. Jedny z prvních začaly vznikat již v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století. Jejich účelem bylo nalezení vztahů a procesů, které jsou stálé, a tedy neměnné i přes nejrůznější specifika jednotlivých národů a kultur. Významem těchto modelů bylo zejména porovnání jednotlivých druhů kulturní správy a snaha o následné srovnání s přihlédnutím na ekonomickou efektivitu a právní zakotvení kultury. První snahy o mezinárodní porovnání byly realizovány pouze prostřednictvím poměrových ukazatelů, kterými jsou např. podíl celkových výdajů na kulturu k hrubému domácímu produktu země. Tento ukazatel je bezesporu snadno zjištěitelný a porovnatelný, ale o jeho vypovídací hodnotě může být odůvodněných pochyb. Každý jeden stát má odlišné státní uspořádání, některé státy jsou zaměřeny více centralisticky nebo naopak s větším přesahem regionálních institucí. Dále jednotlivé resorty všech států nepostihují stejně velké pole působnosti, což samo o sobě může vést ke zkreslování výsledků. Proto je pouhé relativní porovnání na bázi poměrového ukazatele čistě orientační. Postupem času však nutnost kvalitních statistických dat zasáhla i oblast kultury, stále však ve všech státech není možné sehnat relevantní data, což nadále brání komplexnímu

srovnání mezi národy. V podmínkách České republiky je oblast sběru, zpracování a publikování dat zajišťována Českým statistickým úřadem a z pověření ministerstva kultury se pak odvětvovou statistikou zabývá příspěvková organizace NIPOS (Informační a poradenské středisko pro místní kulturu). (Škrabelová, 2007).

Na konci osmdesátých let minulého století uveřejnili ekonomové Milton C. Cummings a Richard S. Katz rozšířený model kulturní politiky. Model analyzoval chování vlád třinácti států ve vztahu ke kultuře a umění. Dle (M. C. Cummings a R. S. Katze, 1987) se kulturní správa v evropských zemích rozděluje na čtyři hlavní směry. Model, ve kterém je jeden centrální orgán zajišťující veškerou kulturní politiku, zde je jako konkrétní příklad uváděna Francie, ve které je drtivá většina pravomocí svěřena ministerstvu kultury. Ministerstvo je pak zodpovědné za celkovou podobu kulturní politiky

a rozhoduje o finančních prostředcích do oblasti kultury. Model, pro který je typické rozdělení pravomocí mezi několik ministerstev. Jako příklad druhého modelu je uváděna Itálie, pro kterou je typické rozdělení kompetencí v oblasti kulturní politiky mezi čtyři různá ministerstva a několik dalších orgánů státní správy. Model s kvazi-autonomní organizací je typický pro Velkou Británii. Zde je rozhodování o kultuře odděleno

od politiky. Realizace kulturní politiky je tedy svěřena do rukou nezávislých expertních orgánů, jejichž významem je vyšší umělecké cítění a spravedlivější rozdělování finančních prostředků do oblasti kultury. Model tržně chovající se vlády nebo též impresáři model je nejspíše připodobitelný snahám již zaniklého sovětského svazu. V podmínkách tohoto pojetí je kultura zcela formována a vytvářena státem. Stát pak kulturní instituce financuje a zároveň je i provozuje. Jednotliví kulturní pracovníci, potažmo „úředníci“, jsou zaměstnanci státu.

Jedním z dalších možných rozdělení států dle jejich přístupu vůči kultuře je členění na: (Škrabelová, 2007)

- státy centralisticky řízené, příkladem může být již zmíněná Francie a Itálie,
- státy, jež do kultury zasahují co nejméně, typicky Irsko a Velká Británie,
- státy, jež kultuře přisuzují zásadní sociální význam, kupř. Německo, Rakousko.

Model ekonoma Hillmana-Chartranda je ve srovnání s výše uvedeným modelem M. Cummings a R. S. Katze díky širšímu pojetí uživanější. Model nebere v potaz jen

samotnou normativně vykonávanou správu ze strany státu, ale i samotnou angažovanost a koncepční činnost v této oblasti. Mimo jiné bere do úvahy jednotlivá kritéria, jež se uplatňují v rámci rozhodovacích procesů o umělcích a kulturních institucích působících v oblasti kultury. Dle (*Hillmana – Chartranda, 1989*) jsou rozlišovány čtyři modelové vzory:

- stát „Ulehčovatel“,
- stát „Patron“,
- stát „Architekt“,
- stát „Konstruktér“.

V prvním modelovém vzoru, tedy státu v roli „ulehčovatele“, je stěžejní myšlenka „každý svého štěstí strůjcem“. Stát žádným způsobem není součástí procesu tvorby, podpora ze strany státu spočívá v daňových úlevách. Jednotlivé subjekty kultury tak musí spoléhat na individuální odpovědnost, musí zprostředkovávat takovou produkci, za kterou je publikum ochotné zaplatit, a z těchto příjmu pak financovat své fungování. Neméně významný je pak podíl soukromého donátorství potažmo sponzorství. Výhodou řízení kultury výše zmíněným způsobem je spatřováno v redukci byrokratického řízení a závislosti rozvoje kultury na rozhodování expertních skupin. Nevýhodou financování převážně soukromými zdroji může být následné směřování k homogenizaci kulturního výstupu kulturního odvětví vzhledem k nedostatku finančních zdrojů pro experimentování. Popsaný přístup se dá připodobnit k realizaci kultury v podmínkách USA.

Pro druhý modelový vzor státu v roli „patrona“ je příkladem Velká Británie, díky systému expertních uměleckých rad. V rámci této role má stát určitý odstup od kultury. Jeho úkolem je vyčlenit finanční zdroje z veřejného rozpočtu na financování kulturních činností, ale o jejich rozdělení a určení konkrétním institucím a subjektům rozhodují expertní nezávislé rady. Výhodou tohoto přístupu může být kladený důraz na co nejvyšší uměleckou kvalitu vybraných projektů, naopak nevýhoda je spatřována zejména v míře nezávislosti rad na vládnoucích orgánech rozhodujících o množství finančních prostředků, odpovědnosti uměleckých rad za svá realizovaná rozhodnutí či systém volebního mechanismu jednotlivých představitelů rady.

Třetí modelový vzor, stát v roli „architekta“, již z názvu napovídá o jeho podstatě. Stát fungující v této roli je nejen odpovědný za vyčlenění peněžních prostředků, které budou

směřovat do oblasti kultury, jeho povinností je i určení na jaké, které konkrétní činnosti budou použity. Umění a kultura je tedy podporována prostřednictvím konkrétního ústředního orgánu státní správy v dané zemi. Kulturní politika je tak jednou z částí státní sociální politiky. Fungování uměleckých a kulturních institucí je tedy závislé zejména na státních dotacích. Význam samotné výnosnosti produkce je pak upozadován. Rizikem role může být privilegování již zaběhlých a dobře fungujících kulturních institucí, z finančního hlediska. Tedy situace, kdy „architekt“ finančně podpoří jakousi formu jistoty oproti kreativních a inovativních forem kultury, které by mohli být považovány za rizikové. To může vést k umělecké stagnaci. V praxi byl tento přístup realizován zejména v zemích skandinávského poloostrova.

Poslední modelový vzor státu v roli „konstruktéra“ může být považován za příklad extrémní intervence státu do kultury na rozdíl od role „ulehčovatele“, která reprezentuje přesný opak. V podmínkách této role je vláda, potažmo stát, vlastníkem všech finančních prostředků, má právo rozhodnout o konkrétní podpoře kultury i o realizovaných činnostech. Moc, kterou stát fungující na základě tohoto principu získává, je očividná, i proto jsou jako příklady států, které na bázi této role fungovali, uváděny státy totalitní, včetně těch komunistických. Pro daný stát je pak snadné si prostřednictvím nejrůznějších opatření jako např. povinných členství ve svazech umělců nebo cenzurou pomoci k dosažení svých politických cílů. Jde tedy spíše o dosahování státních politických zájmů prostřednictvím kultury než o rozvíjení kultury prostřednictvím státu.

V současné době, však téměř žádný stát nerealizuje pouze jednu z uvedených rolí. Všechny jmenované role se působením času a získaných zkušeností značně přiblížily. Jednou z nevýhod celého modelu Hillmana-Chartranda je pak absence vlivů ostatních úrovní veřejné správy, které stejně jako centrální úroveň státu mají vliv a aplikují kulturní politiku státu. (*Škrabelová, 2007*).

3 KULTURA VE ZŘIZOVATELSKÉ KOMPETENCI VYŠŠÍCH ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ V ČR

Vyšší územně samosprávné celky v České republice mají k realizaci svých povinností na poli kultury nejčastěji zřízen samostatný odbor při svém krajském úřadu. V praxi se tedy můžeme setkat s odborem kultury a památkové péče nebo odborem kultury památkové péče a cestovního ruchu. Prostřednictvím těchto odborů, které se vnitřně dále člení nejčastěji na oddělení kultury a na oddělení památkové péče, realizují kraje svá práva a povinnosti v oblasti kultury, a to jak v samostatné, tak i v přenesené působnosti. Pro úplnost, mezi oblastí, do jejichž fungování kraje zasahují nejčastěji formou financování, patří divadelní činnost, hudební činnost, filmová tvorba, distribuce, kina, knihovnické činnosti, činnosti muzeí a galerií, činnost vydavatelská, výstavní. Další nemalý objem finančních prostředků teče do ochrany památek a péči o kulturní dědictví a národní a historické povědomí kraje zejména způsobem zachovávání a obnovou kulturních památek nebo pořizováním, obnovováním a zachováváním hodnot místního kulturního povědomí. V neposlední řadě vyšší územně samosprávné celky financují činnosti spojené s rozhlasovým a televizním vysíláním, popř. s fungováním ostatních sdělovacích prostředků. Okrajově se kraje podílejí i na fungování církví a náboženských společností. (*Monitor státní poklady*)

V oblasti kultury, kraje získávají a shromažďují informace o regionálních kulturních tradicích o nejrůznějších kulturních aktivitách apod. Dále spravují veřejné prostředky pro účely regionální podpory kultury, metodicky vedou a koordinují činnosti organizací kraje, které zřídily, monitorují profesionální a neprofesionální kulturní aktivity, analyzují soudobou situaci na poli kultury v kraji a sledují trendy rozvoje, organizují a koordinují kulturní projekty, odpovídají za koncepci rozvoje kultury v kraji a dále se podílí na tvorbě a realizaci celostátní kulturní politiky, jakož i na vymezení hlavních územních priorit a problémů. Vyšší územně samosprávné celky metodicky dohlíží na realizaci úkolů dle zákona č. 122/ 2000Sb., *o ochraně sbírek muzejní povahy*, a zákona č. 257/2001 Sb., *o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb*. Mimo jiné kraje zřizují výbory při zastupitelstvu kraje pro oblast kultury a komise při radě kraje.

V rámci oblasti správy památkové péče kraje zpracovávají návrhy koncepcí podpory státní památkové péče v kraji, a to v souladu se státní památkovou péčí v České republice.

Dále po projednání s ministerstvem kultury vyhotovují dlouhodobé, střednědobé či prováděcí návrhy plánů a programů pro zachování a obnovu kulturních památek v kraji. Kraje odpovídají za finanční prostředky, které jsou určeny na obnovu památek, a dále mají odpovědnost za realizaci úkolů a činností dle zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči, na území kraje*. Konkrétním příkladem kompetence kraje dle tohoto zákona může být vyjádření krajského úřadu k prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku, podílení se na prohlášení o určitém území za památkovou zónu, podat návrh na vymezení ochranného pásma aj.

Stát, který realizuje cíle prostřednictvím nástrojů své kulturní politiky, která je formována ministerstvem kultury, není jediným zřizovatelem, který v rámci české republiky funguje ve správě kultury. Tedy ne všechny kulturní činnosti jsou pod záštitou státní správy. Celá řada kulturních institucí, jež produkují kulturní statky pro obyvatelstvo, je zřízena a spravována některým z územně samosprávných celků, tyto kulturní produkty jsou pak zajišťovány prostřednictvím samosprávy. Samosprávné celky v podmínkách České republiky reprezentují jednotlivé obce a kraje. Následující část práce je věnována vyšším územně samosprávným celkům a jejich zřizovatelské kompetenci kulturních institucí v ČR.

3.1 Právní formy realizace kultury ve zřizovatelské kompetenci krajů

Jednoznačně nejrozšířenější formou výkonu zřizovatelské kompetence v podmínkách samosprávných celků v České republice jsou příspěvkové organizace. Vznik a působení příspěvkových organizací je spojován se socialistickou historií Československa před rokem 1989, pro kterou byla typická. Hlavním účelem příspěvkových organizací je bezpochyby zprostředkování a poskytování veřejných služeb obyvatelstvu, jež jsou zaručeny jak na státní, tak na územní úrovni. Prostřednictvím příspěvkových organizací je zajišťována celá škála služeb a produkováno celé spektrum statků napříč veřejným sektorem v České republice. Činnosti příspěvkových organizací jsou upraveny zvláštními právními předpisy upravující oblast vzniku, zániku, financování, účetnictví i organizace. Působení příspěvkových organizací na území České republiky je nejsnáze připodobitelné k fungování příspěvkových organizací na Slovensku. Podobnost je zejména v podmínkách vzniku a v samotném fungování organizací díky srovnatelnému organizačně právnímu pozadí. (Vrabková, I. a kol., 2017).

3.1.1 Příspěvková organizace jako forma realizace zřizovatelské kompetence

Samotný název příspěvková organizace v sobě skrývá princip fungování organizace zřízené v této formě. Vychází totiž z finančního příspěvku daného zřizovatele na provoz konkrétní organizace. Kompetenci ke zřizování příspěvkových organizací disponují v České republice kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, hl. město Praha a stát. Jedním ze základních charakteristických rysů příspěvkové organizace je způsobilost jednat pod svým jménem a na vlastní odpovědnost ve věcech majetkoprávních.

V České republice tedy vznikají příspěvkové organizace zřízené státem a organizace zřízené některým územně samosprávným celkem. Tyto dva druhy organizací mají určité odlišnosti. Příspěvkové organizace státu jsou právnickou osobou zřízenou některým z ústředních orgánů státní správy. Nově vzniklá státní příspěvková organizace na základě zřizovací listiny obsahující zákonné náležitosti vydané zřizovatelem je zveřejněna v Ústředním věstníku ČR. Dále je nově vzniklá příspěvková organizace státu povinna zveřejnit svůj statut, který musí být schválen zřizovatelem a další zákonem dané vnitřní předpisy organizace. (*Rektořík, 2010*). Příspěvkové organizace státu vykonávají hlavní činnost definovanou zřizovací listinou či zákonem, která může být realizována i za úplatu. Po schválení zřizovatelem a dodržení zákonných podmínek může vykonávat i činnost vedlejší, která se nazývá činností jinou. Státní příspěvkové organizace hospodaří s prostředky získanými z hlavní činnosti, s prostředky získanými ze státního rozpočtu, s finančními prostředky z jiné činnosti, dále s dary od fyzických či právnických osob, se svými fondy a s peněžními prostředky získaných z rozpočtů územně samosprávných celků, státních fondů či Evropské unie. (*Vrabková, I. a kol., 2017*).

Následující tabulka je výčtem právních předpisů upravujících oblast příspěvkových organizací v České republice.

Tab. 3.1.1 Právní úprava fungování příspěvkových organizací v ČR

Zřizovatel	Upravující právní předpisy
Územně samosprávné celky	• Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů • Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích • Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích • Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
Stát	• Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů • Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

Zdroj: Vrabková, I. a kol., 2017.

Příspěvkové organizace v České republice se řadí mezi veřejnoprávní organizace, které nebyly vytvořeny za účelem dosahování zisku, jejichž účelem je zajišťování veřejných statků obyvatelstvu, které jsou právnickou osobou veřejného práva, jejichž vznik a zánik je rozhodnutím jejich zřizovatele a hospodaření je realizováno na základě schváleného rozpočtu. (*Rektořík, 2007*). Rozpočet příspěvkových organizací je dle zákona povinně sestavován jako vyrovnaný, tudíž záporný rozdíl mezi realizovanými výnosy a náklady musí být pokryt příspěvkem zřizovatele. Z výše uvedeného je tedy patrné napojení příspěvkové organizace na rozpočet zřizovatele. Vzhledem k okolnosti, že realizované příjmy jsou většinou nižší než uskutečněné výdaje, je toto napojení logické. Příspěvkové organizace mohou obdržet příspěvek (dotaci) od zřizovatele na běžný provoz, mzdy, odpisy, investice. Výše příspěvku na provoz dané příspěvkové organizace od zřizovatele je tedy rozdílem mezi plánovanými výnosy bez tohoto příspěvku, a plánovanými náklady. (*Vrabková, I. a kol., 2017*). Zcela výjimečně pak může nastat situace, kdy příspěvková organizace realizuje finanční odvod zřizovateli, a to v situaci, kdy plánované výnosy přesáhly plánované náklady. Zřizovatel pak může určit odvod z odpisů v situaci, kdy má organizace přebytek investičních zdrojů, pro které není konkrétní potřeba užití, nebo nařídít odvod v případě porušení rozpočtové kázně. (*Peková a kol., 2012*).

Příspěvkové organizace během roku hospodaří s peněžními prostředky získanými z hlavní činnosti organizace, dále s prostředky získanými od jiných osob a s prostředky

dalšími, kupř. příjmy z reklamy, až jako poslední možnost jsou použity prostředky získané od zřizovatele ve formě příspěvku. Příspěvkové organizace mají možnost, kromě své hlavní činnosti, tedy té, ke které byly zřízeny, vykonávat i činnost doplňkovou. Provozování doplňkové činnosti musí být řádně schváleno zřizovatelem. Náplň doplňkové činnosti by měla sledovat hlavní účel dané příspěvkové organizace a neměla by nijak narušovat naplňování hlavního účelu organizace. Tedy i v případě, že by se doplňková činnost jevila ekonomicky výhodnější než činnost hlavní, nesmí být upřednostňována. Z hlediska účetnictví a výkaznictví jsou pak hlavní a doplňková činnost příspěvkové organizace sledovány odděleně. (Vrabková, I. a kol., 2017).

Každá příspěvková organizace má pak pro vystupování vůči ostatním zvolen statutární orgán. Typicky je to jmenovaný ředitel. Takto jmenovaný ředitel se na základě platného jmenovacího dokumentu stává statutárním orgánem dané příspěvkové organizace a vzniká mu pracovněprávní, v tomto případě zaměstnanecký vztah vůči této organizaci. Zánik výkonu funkce statutárního orgánu příspěvkové organizace končí písemným odvoláním z funkce, pracovněprávní vztah však tímto odvoláním nekončí. (Vrabková, I. a kol., 2017).

V rámci České republiky je možné nalézt příspěvkové organizace téměř ve všech oblastech služeb pro obyvatelstvo (vzdělávání, kultura, sport, zdravotnictví, bydlení, ochrana životního prostředí). Podobně fungující organizace jsou však zřizovány i v ostatních zemích Evropy. Fungují na obdobných principech, stejně jako v České republice jejich primárním smyslem není generovat zisk, mají svou právní subjektivitu a jsou financovány konkrétním zřizovatelem. (Vrabková, I. a kol., 2017).

Následující tabulka zobrazuje celkový počet a resortní uspořádání jednotlivých státních příspěvkových organizací fungujících v ČR. Z tabulky je patrné, že největší množství zřízených organizací náleží ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy, které díky absolutnímu počtu 78 příspěvkových organizací tvoří přes 37 % z celkového počtu. Ministerstvu zdravotnictví, které zřizuje celkem 46 příspěvkových organizací, tvoří více než 21 % z celkového počtu. V neposlední řadě má nemalý podíl na celkovém počtu zřízených příspěvkových organizací i ministerstvo kultury, absolutně 29 příspěvkových organizací, které představují přes 13 % z celku.

Tab. 3.1.2 Absolutní a relativní počty státních příspěvkových organizací dle zřizovatele

Zřizovatel	Počet absolutní	Počet relativní	Zřizovatel	Počet absolutní	Počet relativní v
MŠMT	78	37,14	MPO	6	2,86
MZ	46	21,90	MV	4	1,90
MK	29	13,81	MZV	4	1,90
MZe	11	5,24	MSp	3	1,43
MO	9	4,29	KPR	2	0,95
MŽP	8	3,81	MD	2	0,95
MPSV	6	2,86	MMR	2	0,95
Celkem	210				

Zdroj: MONITOR (vlastní zpracování)

Další tabulka představuje údaje o absolutním počtu příspěvkových organizací zřizovaných vyššími územně samosprávnými celky v České republice a o relativním podílu každého jednoho kraje na celkovém počtu zřízených příspěvkových organizací. Pro přehlednost je tabulka řazena dle absolutního počtu od největšího po nejmenší. Z dat je patrné, že celkový počet zřízených příspěvkových organizací jednotlivými kraji je několikanásobně vyšší než příspěvkových organizací zřízených státem. Kraje prostřednictvím příspěvkových organizací zajišťují veřejné služby pro své obyvatelstvo, zejména v oblastech školství, zdravotnictví a sociálních služeb. Celkový absolutní počet zřízených příspěvkových organizací u většiny vybraných krajů koreluje s jeho rozlohou a celkovým počtem obyvatel daného kraje. Tato skutečnost návaznosti počtu organizací na rozlohu a počet obyvatel je logická. Čím větší je území daného kraje, tím větší je nutnost většího počtu příspěvkových organizací pro kvalitní a dostatečné zajišťování služeb pro veřejnost, stejně tak tomu je i s celkovým počtem obyvatel. Proto není překvapením, že Jihomoravský, Moravskoslezský a Jihočeský kraj, ale i kraj Olomoucký a Ústecký mají vyšší počet zřizovaných organizací. Stejná logika je pak dodržena i na opačném konci pořadí. Tedy kraj Karlovarský, Liberecký, Vysočina a další mají příspěvkových organizací, které spravují méně.

Tab. 3.1.3 Absolutní a relativní počet příspěvkových organizací zřizovaných vybranými kraji v ČR

Kraj	Počet absolutní	Počet relativní v %	Kraj	Počet absolutní	Počet relativní v %
JHM	236	14,95	HKK	113	7,16
MSK	222	14,06	PLK	108	6,84
JHC	157	9,94	PAK	100	6,33
OLK	146	9,25	VYS	97	6,14
ULK	133	8,42	LBK	85	5,38
ZLK	122	7,73	KVK	60	3,80
Celkem	1579				

Zdroj: MONITOR (vlastní zpracování)

Z celkového počtu 1579 příspěvkových organizací je dle kategorizace COFOG (Classification of the Functions of Government), která klasifikuje jednotlivé funkce vládních institucí zejména pro potřeby statistického porovnání a zjišťování kvalitních dat, 96 příspěvkových organizací orientováno na zajišťování kulturních služeb obyvatelstvu, vybranými kraji v České republice. Celkové rozdělení viz příloha č. 4.

Pro snadnější představu reálného počtu příspěvkových organizací v těchto vybraných krajích je uvedeno v příloze č. 3 pořadí jednotlivých vybraných krajů dle přepočtu počtu obyvatel na jednu zřízenou příspěvkovou organizaci. Mezi prvním a posledním v pořadí je rozdíl přes 2000 obyvatel na jednu příspěvkovou organizaci. Pro výpočet byl použit stav obyvatel platný k 1. 1. 2019.

Zřizování příspěvkových organizací není jedinou možnou formou, jak kraje v České republice naplňují svou kompetenci zřizovatele. Dle zákona o krajích je v kompetenci kraje zřizovat a zrušovat v rámci samostatné působnosti právnické osoby a organizační složky.

3.1.2 Jiné právní formy užívané pro realizaci zřizovatelské kompetence

Pro kraje je typické, že v některých oblastech zajišťování veřejných služeb preferují zřizování prostřednictvím obchodních společností. Nejčastěji je pak možné se setkat s formou společnosti s ručeným omezeným a akciovou společností. Důvodem užití této formy zřizovací kompetence může být snaha o dosahování zisku prostřednictvím této společnosti. Obchodní společnosti zřízené krajem podléhají jeho kontrole, a to například prostřednictvím zástupce kraje ve valné hromadě společnosti, dále jsou společnosti povinny nechat si schvalovat jejich zakladatelské a společenské smlouvy či stanovy.

V podmínkách České republiky se obchodní společnosti zřízené krajem objevují v oblasti dopravní infrastruktury, zde jsou to typicky dopravní podniky daných měst nebo správa a údržba silnic či letiště v krajích v oblasti inovací a místního rozvoje typicky inovační a investiční centra krajů apod., v oblasti zdravotnictví, kde některé zřízené nemocnice či polikliniky mají formu obchodní společnosti, dále v oblasti cestovního ruchu jsou zřízeny společnosti pro podporu a zkvalitňování služeb v této oblasti.

Mezi další právnické osoby, které může kraj zřídit za účelem poskytování služeb obyvatelstvu, jsou obecně prospěšné společnosti, jejichž účelem je poskytování svých služeb občanům, pro které byly založeny. Nejtypičtěji v oblasti sociálních služeb. Další možnou formou právnické osoby zřízené krajem může být ústav.

Poslední, avšak méně používanou formou zajišťování veřejných služeb občanům krajů, je zřizování organizačních složek. Organizační složka kraje není právnickou osobou a je zřizována na základě rozhodnutí v rámci samostatné působnosti kraje. Ve srovnání s příspěvkovými organizacemi nevyžaduje velký počet zaměstnanců a nákladné materiálně technické vybavení. Organizační složky krajů nevstupují do složitých ekonomických vztahů s ostatními subjekty a nejsou organizačně nijak členěny. Rozdíl ve fungování organizačních složek ve srovnání s příspěvkovými organizacemi je v hospodaření. Hospodaření organizačních složek je zahrnuto v rozpočtu daného kraje, ve kterém byla zřízena, tedy zřizovatel pokrývá vždy všechny náklady. V případě, že organizační složka generuje nějaké příjmy, odvádí je v celém rozsahu do rozpočtu zřizovatele.

V následující části textu, jsou nastíněny teoretická východiska třech vybraných oblastí kultury a následně je testována **Hypotéza H2:** dostupnost poskytovaných kulturních služeb je v rámci sledovaných oblastí kultury (knihovnictví, divadelnictví, muzejnictví a galerijnictví) na území vybraných krajů na obyvatele srovnatelná. Jako srovnatelná hodnota je považována hodnota průměru vybraného ukazatele ve vybraných krajích $\pm 10 \%$ od této zjištěné hodnoty. Jednotlivé kraje v tabulkách reprezentujících výstupy z výpočtů pro analýzu hypotézy, jsou řazeny vždy dle vzdálenosti od průměru zvoleného přepočtového ukazatele od hodnot záporných po hodnoty kladné.

3.2 Oblast knihovnictví

Oblast knihovnictví v podmínkách České republiky má stále díky své historii náležitou vážnost. Knihovny zajišťují funkci informační, vzdělávací a kulturní, a to ve všech místech, kde se nacházejí. V mnoha obcích v České republice je místní knihovna

v podstatě jediným organizátorem a aktérem kulturního života. Trendem posledních let je transformace knihoven do co nejmodernějších informačních institucí, které disponují moderní výpočetní technikou a umožňují svým klientům přístup na internet. (Škrabelová, 2007).

3.2.1 Teoretická východiska oblasti knihovnictví

Jedním ze základních celosvětových směrů rozvoje knihovnictví je snaha o co nejintenzivnější kooperaci mezi knihovnami všech typů. Výsledkem úsilí by pak mělo být propojení jednotlivých knihoven do celorepublikových, nadregionálních a celosvětových informačních sítí. (Nováková, 2011).

Stěžejním právním předpisem pro oblast knihovnictví v České republice je zákon č. 257/2001 Sb., *o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb* (knihovní zákon), a příslušné prováděcí předpisy vyhlášky č. 88/2002 Sb., *k provedení knihovního zákona*. Dále nařízení vlády č. 37/1995 Sb., *o neperiodických publikacích*. Mimo jiné s oblastí veřejného knihovnictví souvisí i zákon č. 106/1999 Sb., *o svobodném přístupu k informacím*, a zákon č. 122/2000 Sb., *o ochraně sbírek muzejní povahy*.

Zřizování jednotlivých typů knihoven se řídí knihovním zákonem. Každá knihovna, která je na základě této právní normy zřízena, musí být zapsána v evidenci knihoven, tato evidence je veřejně přístupným informačním systémem vedeným Ministerstvem kultury ČR. Systém knihoven je následující:

- **knihovny zřizované Ministerstvem kultury ČR**
 - Národní knihovna ČR; zajišťující centrální služby pro všechny typy knihoven,
 - Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana,
 - Moravská zemská knihovna v Brně.
- **knihovny zřizované nepřímo Ministerstvem kultury ČR** jako součást některé ze státních příspěvkových organizací
 - Knihovna Národního muzea,
 - Knihovna Památníku národního písemnictví,
 - Knihovna Divadelního ústavu a další.
- **knihovny převedené do pravomoci krajských samospráv** od 1. 7. 2001
 - Státní vědecké knihovny, jejichž význam se liší na základě rozsahu a skladbě knižního fondu.

- **krajské knihovny zřizované krajskými úřady**
 - nejčastěji je jejich významem zajišťování knihovnických služeb pro další knihovny v kraji; vzdělávání knihovníků v regionu, funkce krajského vzdělávacího centra, zajišťování výměnných fondů, organizace, evidence, doprava, financování krajských meziknihovnických výpůjčních služeb,
 - mimo výše zmíněné může také realizovat v místě svého sídla, funkci základní knihovny, tedy podílet se na zajišťování knihovnických a informačních služeb dané obce.
- **městské a obecní knihovny zřízeny samosprávou**
 - zde patří knihovny zřizované na základě rozhodnutí zastupitelstva obce v samostatné působnosti dané obce.
- **ostatní knihovny**
 - do této kategorie je možné zařadit knihovny, které jsou zřízeny školami, nemocnicemi, právníckými osobami, muzei, galeriemi, soudy, archivy, ústavy památkové péče, Akademií věd aj.

Knihovny působící v České republice mají dvě základní podoby. První z nich je tzv. základní knihovna, tímto označením se rozumí knihovna s univerzálním knihovním fondem nebo se specializovaným knihovním fondem, která je součástí systému knihoven, které vykonávají informační, kulturní a vzdělávací činnost. Další možnou formou je pak tzv. Specializovaná knihovna, jejíž snahou je doplňovat relevantní úplnost svého knižního fondu dle svého stanoveného zaměření, tento typ knihoven je často řízen některou ze státních organizací nebo je součástí jiného subjektu. (Škrabelová, 2007).

Dle (Škrabelová, 2007) je jedním z možných rozdělení knihoven jejich členění z hlediska přístupnosti služeb pro veřejnost, a to následovně:

- Knihovny veřejné, jež jsou dostupné široké veřejnosti a své služby poskytují všem na základě platného čtenářského průkazu, provozují výpůjční služby a organizují nejrozličnější kulturní a edukativní akce pro veřejnost.
- Knihovny obecní, krajské či národní s univerzálním fondem, popř. se specializovanou sbírkou se zaměřením na konkrétní území nebo region.
- Knihovny specializované se zaměřením na některý z vědních oborů, např. technické, lékařské, pedagogické, zemědělské atp.,

- Knihovny vysokoškolské.
- Knihovny specializované v neveřejných objektech, kupř. knihovny výrobních obchodních organizací, veřejných výzkumných ústavu aj.
- Knihovny zámecké jsou situovány v konkrétním objektu nebo pod správou Národního muzea v Praze.
- Knihovny školní, zřízeny základními, středními či vyššími odbornými školami.

Tab. 3.2.1 Vývoj vybraných ukazatelů knihoven v ČR

Ukazatel	Roky				
	2014	2015	2016	2017	2018
Počet knihoven (ČR)	5 360	5 354	5 353	5 339	5 317
Počet registrovaných čtenářů v tis.	1 430	1 412	1 372	1 384	1 373
Počet výpůjček v tis.	62 614	60 045	58 204	55 364	52 705

Zdroj: NIPOS (vlastní zpracování)

Z dat v tabulce je možné vypořádat nepatrně klesající tendenci celkového počtu knihoven na území České republiky v posledních pěti letech. Není bez zajímavosti, že ještě na počátku 21. století se celkový počet knihoven pohyboval okolo 6000. To znamená pokles o téměř 700 knihoven v průběhu dvaceti let. Ukazatel, který přímou měrou souvisí s reálným počtem knihovních jednotek, je počet registrovaných čtenářů, data v tabulce jsou uvedena v tisících. I zde je možno vidět postupný pozvolný pokles zaregistrovaných čtenářů v čase mezi roky 2014 a 2018 relativně o 4,4 %. Opět ve srovnání s rokem 2000 je patrný pokles o více než dvě stě tisíc zaregistrovaných čtenářů. Což má logickou souvislost s nižším počtem knihoven v České republice. Třetím vybraným ukazatelem je absolutní uskutečněný počet výpůjček, opět uvedeno v tisících. Zmiňovaný vztah souvislosti je zde opět patrný. Jen rozdíl mezi prvním a posledním rokem uvedené tabulky dosahuje téměř deseti milionů, relativně o 15,8 % méně realizovaných výpůjček, což je mimořádný rozdíl. Stejně jako u předchozích ukazatelů ve srovnání s počátkem nového tisíciletí je rozdíl více než osmnáct milionů výpůjček. Klesající trend těchto ukazatelů do jisté míry odráží současnou podobu dnešní doby. Pokrok na poli informačních technologií změny v oblasti společenského života, kdy již není jediným možným způsobem získávání informací čerpání z knižních zdrojů, masové rozšíření internetu, nárůst oblíbenosti např. audioknih, to vše napovídá a napomáhá současné podobě knihovnictví v České republice. Je třeba podotknout, že knihovnická síť fungující na území Česka je mimořádně hustá a ve srovnání s ostatními Evropskými zeměmi poměrně rozvinutá.

3.2.2 Test hypotézy H2 v oblasti knihovnictví

V následující tabulce jsou reprezentovány výsledky propočtů v oblasti knihovnictví v jednotlivých vybraných krajích pro účely této bakalářské práce. Kompletní tabulka všech výpočtů je umístěná v příloze č. 5.

Tab. 3.2.2 Porovnání vybraných ukazatelů v oblasti knihovnictví ve vybraných krajích za rok 2018

Kraj	Knihovních jednotek / obyvatel	% od průměru	Obyvatel / knihoven	% od průměru
MSK	4,25	-30,90 %	4423,89	123,77 %
ULK	4,76	-22,64 %	2920,96	47,75 %
ZLK	5,01	-18,59 %	1930,20	-2,37 %
KVK	5,29	-13,95 %	2542,21	28,59 %
PAK	5,58	-9,24 %	1320,60	-33,20 %
VYS	5,77	-6,21 %	955,49	-51,67 %
LBK	6,35	3,26 %	2200,78	11,32 %
JHC	6,54	6,37 %	1232,50	-37,66 %
OLK	7,21	17,30 %	1457,35	-26,28 %
JHM	7,46	21,37 %	1953,40	-1,19 %
HKK	7,63	24,01 %	1526,37	-22,79 %
PLK	7,95	29,21 %	1260,07	-36,26 %
MIN	4,25		955,49	
MAX	7,95		4423,89	
s	1,17		924,95	
\bar{x}	6,06		1728,29	

Zdroj: NIPOS (vlastní zpracování)

Výše uvedená tabulka slouží jako podklad pro testování hypotézy H2. Smyslem této hypotézy je zjištění, zdali jsou jednotlivé vybrané kraje v oblasti knihovnictví vzájemně srovnatelné. Jen pro připomenutí, jako srovnatelná hodnota je brána hodnota průměru ukazatele počtu knihovních jednotek k počtu obyvatel daného kraje ± 10 % od této hodnoty. Z druhého sloupce tabulky je možno zjistit, kolik knihovních jednotek v daném kraji připadá na jednoho obyvatele daného kraje. Průměrný počet knihovních jednotek na obyvatele dosahuje ve výběru 6,15 knihovních jednotek na obyvatele. V třetím sloupci je pak možno sledovat vzdálenost výsledků jednotlivých vybraných krajů od průměrné hodnoty. Je patrné, že podmínce hypotézy vyhověli pouze čtyři kraje z celkových dvanácti. Konkrétně se jedná o kraj Pardubický, který je lehce přes 9 % pod průměrnou hodnotou, dále kraj Vysočina, který se nachází přes 6 % pod průměrem,

kraj Liberecký a kraj Jihočeský. Mezi kraji, které se dostali nad hodnotu průměru, ale o více než 10 %, tudíž nesplňují podmínky hypotézy, patří kraj Olomoucký, Jihomoravský, Královéhradecký a Plzeňský. Ve všech těchto zmíněných krajích přesáhla hodnota počtu knihovních jednotek k počtu obyvatel hodnotu 7, největší hodnoty pak dosáhla v kraji Plzeňském, konkrétně 7,95 knihovních jednotek na obyvatele, což je o 29,21 % více, než je stanovený průměr. Na opačné straně spektra jsou pak kraje, které nevyhověly podmínce hypotézy, protože jejich hodnota počtu knihovních jednotek k počtu obyvatel je o více než 10 % pod průměrnou hodnotou. Jedná se o kraj Pardubický, Zlínský, Ústecký a Moravskoslezský. Poslední zmiňovaný, kraj Moravskoslezský, dosahuje hodnoty 4,25 knihovních jednotek na obyvatele, což je o více než 30 % méně, než je průměrná hodnota ve výběru. Ve čtvrtém sloupci je reprezentován pomocný ukazatel, který představuje kolik obyvatel kraje připadá na jednu knihovnu v daném kraji. Tento ukazatel byl zvolen pro dotvoření představy o struktuře knihovnictví v České republice. Průměrná hodnota v roce 2018 ve vybraných krajích dosáhla 1976,98 obyvatel na knihovnu. Pátý sloupec pak opětovně reprezentuje vzdálenost jednotlivých krajů od průměrné hodnoty. Nejblíže průměru se nachází kraj Jihomoravský a Zlínský. Nejmenšího počtu obyvatel na jednu knihovnu dosahuje kraj Vysočina, kde na jednu knihovnu připadá 955 obyvatel. Pomyslně na chvostu je pak kraj Moravskoslezský, ve kterém na jednu knihovnu připadá 4423 obyvatel. Nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje tento přepočet, je faktický počet obcí v daném kraji vzhledem ke skutečnosti, že téměř v každé obci v České republice se knihovna nachází. Tento výše zmíněný komentář měl za snahu hodnotit dostupnost na základě dostupných dat z oblasti knihovnictví. Druhým možným pohledem na ukazatele v tabulce, je pohled z hlediska ekonomického. Poskytování veřejných služeb občanům, by samozřejmě mělo být dostupné, ale na druhou stranu i ekonomické. Tudíž by zcela jistě nebylo ekonomické, ani efektivní, aby na jednoho obyvatele, připadala jedna knihovna. Snahou by mělo být co nejvíce realizovat tzv. úspory z rozsahu pro zajištění co nejekonomičtějšího zajišťování veřejných služeb. Proto při opětovném pohledu na kraj Moravskoslezský, je možné konstatovat, že sice v přepočtu obyvatel na jednu knihovnu dosahuje nejvyššího počtu, ale zároveň, realizuje nejvyšší úspory z rozsahu ze všech vybraných krajů. Poslední příčka Moravskoslezského kraje v přepočtu knihovních jednotek na obyvatele může signalizovat např. nedostatek knihovních prostor, v jehož důsledku je celkový počet knihovních jednotek v Moravskoslezském kraji nedostatečný k jeho počtu obyvatel.

3.3 Oblast divadelnictví

Divadelnictví jako jedna z nejtypičtějších a nejklasičtějších forem prezentování kultury je známa již z období před našim letopočtem. Právě proto se i v rámci České republiky divadlo považuje za prestižní a váženou záležitost. Jedním z důvodů, proč je divadlo považováno za významné, je jeho schopnost prezentovat národní kulturní tradice a zvyky dřívějších generací, a tím ukazovat vyspělost dané země. Divadla jsou instituce, jež obvykle se svým uměleckým souborem na svých scénách produkují divadelní, popř. taneční představení. (Nováková, 2011).

3.3.1 Teoretická východiska oblasti divadelnictví

Problémem v současné právní úpravě divadel je neexistence jednoho konkrétního právního předpisu, dle kterého by divadla fungovala. V minulosti fungování divadel ovlivňoval zákon 127/1990 Sb., o divadelní činnosti. V současnosti jsou divadla ovlivněna celou řadou různých právních norem dle konkrétní právní formy, ve které bylo divadlo zřízeno.

V podmínkách České republiky, existují:

- Divadla soukromá
- Divadla zřizována veřejným subjektem:
 - stát,
 - kraj,
 - obec, popř. městská část.

První skupina divadel soukromých, kterých je cca okolo sto čtyřiceti, je v rámci České republiky početnější. Soukromá divadla jsou zakládána např. podnikajícími fyzickými osobami, podnikatelskými subjekty, typicky společnostmi s ručeným omezeným či akciovými společnostmi, dále spolky nebo obecně prospěšnými společnostmi. (Divadla 2018, výběr ze základních statistických údajů o kultuře v České republice).

Druhá zmíněná skupina divadel vzniká na základě rozhodnutí daného orgánu veřejné moci, např. zastupitelstva kraje, či obce. Divadel tohoto typu je v rámci České republiky okolo čtyřiceti. Tato zřizovaná divadla mají nejčastěji formu příspěvkové organizace, popř. organizační složky. Zřízení divadla je pro dané město poměrně nákladnou záležitostí kvůli provozním a udržovacím nákladům na jeho zajištění, proto svá divadla zřizují města s vyšším počtem obyvatel, a tedy i s větším rozpočtem. Menší obce

a města se zaměřují spíše na podporu prostřednictvím finančních prostředků amatérským divadelním uskupením, či pronajímáním prostor za výhodnější ceny, či zcela bez úplaty.

Mimo zmíněného rozdělování divadel dle zřizovatele je možno divadla členit dle jeho typu. První skupinou jsou divadla se stálým souborem, tedy divadla, jež produkují svá představení ve své budově, se svými herci, typickým příkladem může být např. Národní divadlo. Druhá skupina divadel tzv. stagionového typu se vyznačuje tím, že samotné divadlo neprodukuje konkrétní divadelní představení, ale ve svých prostorách umožňuje produkci představení ostatních divadel. Příkladem tohoto typu divadla je např. divadlo v Krnově či v Bruntále. (Nováková, 2011).

V následující tabulce je zachycen vývoj vybraných ukazatelů z oblasti divadelnictví za celou Českou republiku v uplynulých pěti letech.

Tab. 3.3.1 Vývoj vybraných ukazatelů v oblasti divadelnictví

Ukazatel	Roky				
	2014	2015	2016	2017	2018
Počet divadel (bez stagion)	152	155	175	175	182
Počet návštěvníků v ČR v tis.	6 108	6 269	6 437	6 477	6 474
Počet představení v ČR	27 533	28 519	30 891	31 072	31 031

Zdroj: NIPOS (vlastní zpracování)

Z tabulky je patrný pozvolný nárůst celkového počtu divadel (bez stagion) za posledních pět let o třicet divadel. V porovnání s rokem 2000 je to nárůst o 64 divadel. Tento nárůst počtu divadel může signalizovat větší zájem měst o realizaci kulturních činností pro své občany. Další ukazatel reprezentující vývoj celkového počtu návštěvníků divadel v celé České republice v posledních pěti letech ukazuje pozvolný nárůst oblíbenosti divadel u obyvatelstva. Zvýšení počtu návštěvníků souvisí i s rostoucím počtem divadel, ve kterých jsou představení produkována. Pro srovnání v roce 2000 byl celkový počet návštěvníků přibližně o sedm set tisíc nižší než v roce 2018. Rostoucí tendence může mít souvislost i s aktuálním stavem celé ekonomiky země, jelikož nárůst v množství návštěvníků může signalizovat, že obyvatelstvo má dostatek volných finančních prostředků na nákup v tomto případě kulturních statků a služeb. Poslední z uvedených ukazatelů v tabulce představuje vývoj celkového počtu odehraných představení v České republice. I zde je možno v průběhu let pozorovat nárůst. Mezi lety 2014 a 2018 přibližně o více než tři tisíce odehraných představení. Ve srovnání s rokem 2000 je počet odehraných představení v roce 2018 o téměř deset tisíc představení vyšší. Ukazatel

odehraného počtu představení zcela jistě souvisí s celkovým absolutním počtem divadel působících v České republice. Další z faktorů ovlivňující počet realizovaných představení může být vyšší poptávka po tomto typu kulturních statků z důvodu zájmu o alokaci peněžních prostředků spotřebiteli do této oblasti. Pro doplnění informací, v roce 2018 na území České republiky působilo sto osmdesát dva divadel se stálým souborem a šedesát sedm divadel stagionového typu.

Divadla neplní pouze funkci producenta a zprostředkovatele kulturních statků, k zajištění provozu a prezentaci kultury obyvatelstvu je zapotřebí celá řada zaměstnanců, kteří se o chod divadla starají, a herců, kteří umění prezentují. Což pro národní hospodářství představuje nemalý přínos formou odvedených daní a zákonného pojištění do státního rozpočtu. Dle dostupných dat za rok 2018 bylo v divadlech na území České republiky zaměstnáno přes sedm tisíc zaměstnanců v hlavním pracovním poměru, dále pak přes třináct tisíc na základě ostatních pracovněprávních a smluvních vztahů.

Zaměření daného divadla a jeho právní forma do jisté míry ovlivňuje jeho popularitu u diváků a jeho hospodaření. Z dat za uplynulé období je patrná dominance činoherních představení nad ostatními divadelními žánry. V posledních pěti letech tvoří činohra vždy alespoň polovinu ze všech odehraných představení divadel v České republice. Mezi další žánry, jež mají vysoký podíl na celkovém počtu odehraných představení, patří v posledních letech velmi oblíbený muzikál, loutková představení zejména pro dětské obecnstvo, dále tanec a pohybové divadlo nebo v České republice prestižní opera. Z dat týkajících se počtu návštěvníků divadel dle divadelního žánru je možno vysledovat podobnou situaci. V roce 2018 navštívilo divadla téměř šest a půl milionu návštěvníků. Z tohoto celkového počtu jich přes 55 % navštívilo právě zmiňovanou činohru, což je více než tři a půl milionu návštěvníků. Další divadelní žánry, které tvoří alespoň 10% podíl na celkovém počtu odehraných představení, jsou již zmiňované muzikály a loutková představení. Obdobný vývoj lze v oblasti návštěvnosti divadel dle divadelního žánru sledovat v posledních pěti letech. Dále je možné dle dostupných dat vysledovat, že představení pro děti a mládež jsou vždy zastoupeny na celkovém počtu odehraných představení přibližně 30 %. Což je s ohledem na kulturní rozvoj dětí a mládeže vhodné a přínosné. Zároveň jsou tato povinná školní představení přínosem i pro samotná divadla, neboť díky představením odehraných v dopoledních hodinách mohou vyplňovat mezery ve svých programech, a tím uskutečnit vyšší počet

realizovaných představení. Výše zmíněná data o zaměstnancích návštěvnosti slouží, jako orientační kvůli skutečnosti, že neobsahuje údaje za všechny divadla působící v ČR.

3.3.2 Test hypotézy H2 v oblasti divadelnictví

Následující tabulka reprezentuje výsledky výpočtů sloužících k otestování hypotézy H2 pro oblast divadelnictví, jež má za cíl zjistit, zdali jsou divadelnické služby v jednotlivých vybraných krajích na základě vybraného ukazatele srovnatelné. I v tomto případě je za srovnatelnou hodnotu považováno rozmezí $\pm 10 \%$ od hodnoty průměru obyvatel na jedno sedadlo v daném kraji.

Tab. 3.3.2 Porovnání vybraných ukazatelů v oblasti divadelnictví ve vybraných krajích za rok 2018

Kraj	Obyvatel na jedno sedadlo	% od průměru	Obyvatel / divadel	% od průměru
JHM	219,78	-55,53 %	56555,57	-71,86 %
HKH	239,57	-51,52 %	275510,50	37,07 %
KVK	302,77	-38,73 %	98298,67	-51,09 %
ULK	325,71	-34,09 %	164157,80	-18,33 %
PLK	344,53	-30,28 %	116934,40	-41,82 %
JHC	398,35	-19,39 %	128426,60	-36,11 %
MSK	399,63	-19,13 %	120329,90	-40,13 %
ZLK	416,67	-15,68 %	116584,20	-42,00 %
PAK	430,73	-12,84 %	520316,00	158,87 %
LBK	503,25	1,84 %	147452,00	-26,64 %
OLK	679,37	37,48 %	158123,00	-21,33 %
VYS	1669,75	237,89 %	509274,00	153,37 %
MIN	219,78		56555,57	
MAX	1669,75		520316	
s	373,28		148881,92	
\bar{x}	398,99		137939,30	

Zdroj: NIPOS (vlastní zpracování)

Celkové výpočty, které byly použity pro zjištění jednotlivých vybraných ukazatelů, jsou součástí přílohy č. 7. V druhém sloupci tabulky jsou zobrazeny údaje o počtu obyvatel jednotlivých vybraných krajů připadajících na jedno divadelní sedadlo. Průměrná hodnota počtu obyvatel na jedno sedadlo ve výběru v roce 2018 činila 494,18 obyvatel na jedno sedadlo. Do tohoto výpočtu byly započteny jen divadla zřízená státními orgány, kraji, obcemi a městy, dále nestátními neziskovými organizacemi a soukromými subjekty, které ve sledovaném období pravidelně publikovala divadelní či taneční představení. Z tabulky je patrná značná rozdílnost mezi maximálním

a minimálním počtem v počtu obyvatel na jedno sedadlo. Třetí sloupec tabulky znázorňuje vzdálenost jednotlivých hodnot ve vybraných krajích od průměru ve výběru. Z výsledků je patrné, že toleranci podmínky hypotézy splnil v roce 2018 pouze kraj Liberecký, který je vzdálen od průměru o necelé 2 %. Z toho vyplývá, že vybrané kraje v České republice nejsou co do počtu obyvatel připadajících na jedno divadelní sedadlo srovnatelné. Důležité je přihlédnout k určitému zkreslení výsledků, zejména díky kraji Vysočina a kraji Pardubickému, kde se nachází pouze jedno divadlo, které splnilo podmínky pro výpočet. Velice pozitivního výsledku v přepočtu obyvatel na jednu sedačku dosáhl Jihomoravský kraj zejména díky nejvyššímu počtu divadel splňujících podmínky pro výpočet ze všech krajů ve výběru, dále pak Královéhradecký kraj, Ústecký kraj či kraj Plzeňský. Čtvrtý sloupec slouží jako opora pro představu, kolik obyvatel v daném kraji připadá na jedno divadlo. Stejně jako v ukazateli obyvatel na jedno sedadlo se na pomyslné první místo dostal kraj Jihomoravský zejména kvůli již zmiňovanému nejvyššímu počtu divadel, 56555 obyvatel na jedno divadlo. Na obrazně myšleném chvostu se umístil kraj Pardubický, kde na všechny obyvatele připadá právě jedno divadlo a kraj Vysočina, kde je situace obdobná. I na tomto ukazateli lze sledovat výrazná heterogenita mezi jednotlivými kraji. Pátý sloupec pak reprezentuje vzdálenost od průměrné hodnoty ukazatele počtu obyvatel na jedno divadlo ve vybraných krajích. Průměrná hodnota v roce 2018 dosáhla 200966,89 obyvatel na divadlo. Mimo jiné je vhodné připomenout, že divadla, která byla pro výpočty zvolena, nejsou jedinými divadly v České republice. Na území České republiky provozují svou činnost i divadla tzv. stagionového typu, jejichž podstata byla vysvětlena výše. Celkový počet stagionových divadel působících v roce 2018 na území vybraných krajů byl 37 z celkových 67. U těchto divadel však nebylo možné získat údaje o jejich celkových kapacitách v jednotlivých krajích. Z tohoto důvodu nebylo možné tato divadla do výpočtů zahrnout. Celková kapacita stagionových divadel na území celé České republiky v roce 2018 činila 32881 sedadel.

3.4 Oblast muzeí a galerií

Poslední ze tří pospaných oblastí kultury, na kterou je tato bakalářská práce detailněji zaměřena, je oblast muzejnictví. Muzea a galerie jsou trvalými, nevýdělečnými institucemi, které jsou přístupné veřejnosti. Jejich hlavním posláním je získávání, uchovávání, zkoumání a vystavování hmotných i nehmotných dokladů o člověku a jeho

prostředí. Muzea a galerie představují podstatnou a nedílnou součást národního kulturního dědictví. (Nováková, 2011).

3.4.1 Teoretická východiska oblasti muzeí a galerií

Na počátku je vhodné vysvětlit rozdíl mezi pojmem muzeum a galerie. Galerie jako kulturní instituce poskytuje různými formami nenahraditelný kontakt veřejnosti s autorským uměleckým dílem v oblasti výtvarného umění. Muzeum je pak definováno dle ICOM (International Council of Museums) jako „stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zprostředkovává a vystavuje hmotné i nehmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, výchovy, vzdělání a potěšení“.

Galerie a muzea v České republice jsou ovlivňovány zejména zákonem č. 122/2000 Sb., *o ochraně sbírek muzejní povahy*. Tento právní předpis ovlivňuje základní práva a povinnosti vlastníků a správců sbírek muzejní povahy. Na základě tohoto zákona vznikla i tzv. Centrální evidence sbírek, která je vedena Ministerstvem kultury ČR. Zmíněná centrální evidence sbírek je veřejně přístupným seznamem sbírek, jež vypovídají o bohatosti a významnosti části movitého kulturního dědictví v České republice. V rámci této evidence jsou zachyceny veškeré sbírky, které vlastní stát, kraj, či obec. Dále pak i sbírky, jež jsou ve vlastnictví jiných právnických a fyzických osob, které se rozhodly o zápis požádat. Centrální evidence sbírek poskytuje ucelený přehled muzeí a galerií zřízených Českou republikou, obcemi a kraji. Nabízí informace o oborech, ve kterých muzea a galerie konají sbírkotvornou činnost. V neposlední řadě pak informace o sbírkách, jejichž vlastníky jsou jiné právnické či fyzické osoby. (Nováková, 2011).

Muzea a galerie působící na území České republiky je možno členit dle svého zaměření na:

- Všeobecná (tzv. vlastivědná),
- Specializovaná (např. na průmysl, vědu a techniku, historii, přírodu).

Dalším možným členěním muzeí a galerií v České republice je dle jejich zřizovatele na:

- Soukromá (zřízena např. právnickými či fyzickými osobami, spolky, obecně prospěšnými společnostmi),
- Veřejná (zřízená státem, krajem, městem či městskou částí).

Struktura muzeí a galerií v České republice byla v roce 2018 tvořena, státními (31), krajskými (91), obecními a městskými (250) a soukromými (105), z toho provozovanými fyzickou či právnickou osobou (58), spolkem, obecně prospěšnou společností, nadací nebo církví (47).

V následující tabulce je zachycen vývoj vybraných ukazatelů z oblasti muzeí a galerií za uplynulých pět let.

Tab. 3.4.1 Vývoj vybraných ukazatelů v oblasti muzeí a galerií za roky 2014–2018

Ukazatel	Roky				
	2014	2015	2016	2017	2018
Počet muzeí, galerií, památníků	509	484	485	477	477
Počet expozic a výstav	6 199	6 319	6 239	6 166	6 126
Počet návštěvníků expozic a výstav	11 651	11 768	13 071	13 485	14 298

Zdroj: NIPOS (vlastní zpracování)

Celkový absolutní počet fungujících muzeí, galerií a památníků je v rámci celé České republiky v uplynulých letech relativně stálý. Mezi roky 2014 a 2018 došlo k poměrně mírnému poklesu. Je nutno brát v potaz, že dané muzejní a galerijní jednotky se mohou dále členit na další pobočky, kterých bylo v roce 2018 evidováno přes tři stovky. Ve srovnání např. s rokem 2000 je počet fungujících muzeí, galerií a památníků vyšší celkem o třicet sedm jednotek, což je v kulturním kontextu bezesporu prospěšné. Druhý vybraný ukazatel sledující celkový absolutní počet výstav a expozic je v uplynulých pěti letech na stálé úrovni. Pro úplnost informací v obdobích sledovaných tabulkou č. 9, je vždy počet expozic vyšší než počet výstav, procentuálně okolo 65 % expozic a 35 % výstav. Pro srovnání, v roce 2000 byl počet realizovaných výstav a expozic přibližně o tisíc tři sta nižší než v roce 2018, což může opět signalizovat nárůst zájmu a aktivity v oblasti kultury. Poslední ze tří ukazatelů sleduje vývoj v počtu návštěvníků expozic a výstav v České republice. Mezi roky 2014 a 2018 lze vysledovat nárůst v počtu návštěvníků o více než dva a půl milionu, což i přes nižší absolutní počet muzeí, galerií a památníků v roce 2018 (477 jednotek) ve srovnání s rokem 2014 (509) může značit relativně vyšší zájem o kulturu ze strany obyvatelstva. I u posledního ze tří ukazatelů je pro porovnání uveden údaj za rok 2000, kdy celkový počet návštěvníků dosáhl necelých devíti milionů, tedy více než o pět milionů méně než v roce 2018. I tato skutečnost může napovídat o celkovém zájmu obyvatelstva České republiky o kulturu, protože i při přepočtu na jeden tisíc obyvatel ČR celková návštěvnost meziročně vždy od roku 2012 roste.

3.4.2 Test hypotézy H2 v oblasti muzeí a galerií

Následující tabulka zobrazuje výsledky výpočtů pro třetí z analyzovaných oblastí, muzeí a galerií v České republice. I zde byl vybrán ukazatel, na jehož základě byla provedena analýza srovnatelnosti v dané oblasti. Pro oblast muzeí a galerií byl zvoleným ukazatelem počet obyvatel daného kraje připadající na počet realizovaných expozic a výstav v roce 2018. Opětovně je za srovnatelný údaj považována hodnota vybraného ukazatele ve vzdálenosti $\pm 10 \%$ od průměrné hodnoty počtu obyvatel na počet expozic a výstav ve všech vybraných krajích.

Tab. 3.4.2 Porovnání vybraných ukazatelů v oblasti muzeí a galerií ve vybraných krajích za rok 2018

Kraj	Obyvatel / expozic a výstav	% od průměru	Obyvatel / muzeí a galerií	% od průměru
VYS	1176,15	-33,11 %	14550,69	-35,08 %
HKK	1260,92	-28,29 %	11978,72	-46,56 %
PAK	1330,73	-24,31 %	15767,15	-29,66 %
LBK	1509,75	-14,13 %	17013,69	-24,09 %
JHC	1514,46	-13,86 %	14269,62	-36,34 %
ZLK	1558,61	-11,35 %	22420,04	0,03 %
PLK	1633,16	-7,11 %	16704,91	-25,47 %
JHM	1777,94	1,12 %	29691,68	32,47 %
OLK	1910,85	8,68 %	35138,44	56,77 %
KVK	2076,73	18,11 %	24574,67	9,64 %
ULK	2279,97	29,67 %	30399,59	35,63 %
MSK	3069,64	74,59 %	36463,61	62,68 %
MIN	1176,15		11978,72	
MAX	3069,64		36463,61	
s	505,20		8285,03	
\bar{x}	1595,89		19716,87	

Zdroj: NIPOS (vlastní zpracování)

Konkrétní údaje, data a výpočty samotné jsou k dispozici v příloze č. 6. Druhý sloupec tabulky vyjadřuje počet obyvatel v konkrétním kraji připadající na jednu realizovanou expozici a výstavu v kraji v roce 2018. Průměrná hodnota v roce 2018 v tomto vybraném ukazateli činila 1758,24 obyvatel na jednu expozici a výstavu. V třetím sloupci je pak představena vzdálenost jednotlivých krajů od výběrového průměru. Podmínky srovnatelnosti specifikované hypotézy H2 pro oblast muzeí a galerií tedy splnili kraj Plzeňský, Jihomoravský a Olomoucký. Zbylé vybrané kraje se do tolerance hypotézy

nevešly. Nejnižšího počtu obyvatel na jednu expozici a výstavu, konkrétně 1176,15, dosáhl kraj Vysočina zejména díky relativně vysokému počtu realizovaných expozic a výstav v roce 2018. Slušného poměru pak dosáhli i kraj Královéhradecký, 1260,92 obyvatel na expozici a výstavu, a kraj Pardubický, 1330,73 obyvatel na expozici a výstavu. Na opačném konci spektra se umístili kraj Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský. V kraji Karlovarském je absolutně nejmenší počet realizovaných expozic a výstav mezi vybranými kraji a stejně tak je tomu i v případě konkrétních institucí, jež tyto služby produkují. Zároveň však má nejmenší počet obyvatel. Na kraj Ústecký i Moravskoslezský je možné pohlížet dvojím způsobem. Z pohledu dostupnosti se expozice a výstavy v těchto krajích jeví jako méně dostupné než ve zbytku České republiky. Druhým pohledem může být ekonomičtější provoz institucí, které tyto služby nabízejí, protože uspokojují potřeby většího počtu potenciálních zájemců ze strany obyvatelstva. Situace, kdy by na jednoho obyvatele byla uspořádána jedna expozice a výstava, není žádoucí, naopak by byla krajně ekonomicky neefektivní. Čtvrtý sloupec tabulky slouží jako opora pro komplexnější představu počtu obyvatel připadající na jedno muzeum a galerii v kraji. V počtu provozovaných institucí jsou mezikrajové významné rozdíly. V pátém sloupci je pak reprezentována vzdálenost ukazatele obyvatel na jedno muzeum či galerii od průměru tohoto ukazatele v celém výběru. Průměrně v roce 2018 připadalo ve vybraných krajích České republiky 22414,40 obyvatel na jednu instituci, muzejního či galerijního charakteru. Při detailnějším pohledu je možno vysledovat, že například v kraji Olomouckém je realizován vyšší počet expozic a výstav, v menším počtu muzeí a galerií než v jiných krajích. Pomyslně nejvyváženějšího výsledku v obou ukazatelích dosahuje kraj Zlínský, který jen těsně nesplnil podmínky hypotézy H2 a v přepočtu obyvatel na muzeum a galerii je prakticky na průměrné hodnotě v rámci výběru.

Oblast muzeí galerií a památníků má spolu s oblastí památkové péče nejmasovější podíl na celém odvětví kultury v České republice a výrazně podporuje rozvoj turismu. Mimo jiné v roce 2018 bylo v oblasti muzeí a galerií zaměstnáno přes šest tisíc čtyři sta zaměstnanců, což představuje přínos pro národní hospodářství země.

3.5 Celorepublikové srovnání ukazatelů ve vybraných oblastech kultury

Následující tabulka zobrazuje hodnoty již zmiňovaných vybraných ukazatelů z oblasti knihovnictví, divadelnictví a muzeí a galerií v roce 2018. Do této tabulky byli záměrně

přidány informace o kraji Středočeském a Praze, které byli v předchozích kapitolách záměrně vynechávány. Kraje v tabulce jsou řazeny abecedně dle názvu.

Tab. 3.5.1 Celorepublikové srovnání vybraných ukazatelů v oblasti kultury za rok 2018

Kraj	Knihovních jednotek/ obyvatel	Obyvatel / sedadel	Obyvatel/ expozic a výstav
HKK	7,63	239,57	1260,92
JHC	6,54	398,35	1514,46
JHM	7,46	219,78	1777,94
KVK	5,29	302,77	2076,73
LBK	6,35	503,25	1509,75
MSK	4,25	399,63	3069,64
OLK	7,21	679,37	1910,85
PAK	5,58	430,73	1330,73
PLK	7,95	344,53	1633,16
PRA	7,48	81,15	2415,14
STC	4,48	640,22	1370,61
ULK	4,76	325,71	2279,97
VYS	5,77	1669,75	1176,15
ZLK	5,01	416,67	1558,61
\bar{x} (výběr)	6,15	494,18	1758,24
\bar{x} (ČR)	6,12	475,11	1777,48
MAX (ČR)	7,95	1669,75	3069,64
MIN (ČR)	4,25	81,15	1176,15
s (ČR)	1,23	364,39	509,85
\tilde{x} (ČR)	6,06	398,99	1595,89

NIPOS (vlastní zpracování)

Z výsledných hodnot ukazatelů pro Prahu a Středočeský kraj lze vysledovat řadu skutečností. Ve Středočeském kraji je velice nízký počet knihovních jednotek připadajících na obyvatele, pouhých 4,48. Středočeský kraj má nejvíce obyvatel ze všech krajů v České republice a hned po Praze má nejrozsáhlejší knihovní fond. I v oblasti divadelnictví není výsledek příliš pozitivní, 640,22 obyvatel na jedno divadelní sedadlo. Vzhledem k nízkému počtu divadel, která splnila podmínky pro zahrnutí do výpočtu a celkově nízké kapacitě s ohledem na celkový počet obyvatel v kraji, se situace v oblasti divadelnictví může jevit jako podceňovaná. Zde je nutno přihlídnout, že geografická poloha Středočeského kraje je pro něj velmi výhodná. V centru Středočeského kraje leží Praha, ve které je soustředěno největší množství divadel, tudíž obyvatelé Středočeského kraje mohou divadelní služby čerpat právě

na území města Prahy. V oblasti muzeí a galerií dosahuje Středočeský kraj pozitivního výsledku zejména díky absolutně nejvyššímu počtu muzeí a galerií i počtu realizovaných výstav a expozic.

Hlavní město Praha je speciálním příkladem kraje. V oblasti knihovnictví dosahuje velmi dobrého výsledku v přepočtu knihovních jednotek na obyvatele, celkem 7,48. Zároveň je v Praze nejrozsáhlejší knihovní fond napříč celou Českou republikou. V oblasti divadelnictví je však Praha největším extrémem. Na jedno sedadlo připadalo v roce 2018 pouze 81,15 obyvatel, což je nejmenší počet v celé České republice. Tato skutečnost nahrává faktu, že Praha je centrem divadelního dění v celé republice, a to jak v celkovém počtu fungujících divadel na území, tak v celkové kapacitě těchto divadel. V oblasti muzeí a galerií ovšem počet obyvatel na jednu expozici a výstavu přesahuje průměrnou hodnotu za celou Českou republiku. Vzhledem k velkému počtu obyvatel je tato skutečnost pochopitelná. Mimo jiné muzea a galerie v Praze mohou realizovat menší počet mnohem rozsáhlejších expozic a výstav, což tento přepočet nepostihuje.

Pro komplexní ucelené zhodnocení je v předposledním řádku tabulky uveden průměr vybraných ukazatelů za výběr dvanácti krajů bez Prahy a středočeského kraje, v posledním pak průměr při započtení všech krajů v České republice. V jednotlivých oblastech se změny v průměrech liší. V oblasti knihovnictví došlo po započtení Prahy a Středočeského kraje ke snížení celkového průměrného počtu knihovních jednotek na obyvatele zejména díky nepříliš pozitivnímu výsledku Středočeského kraje. Celkově se průměr snížil o 0,3 knihovní jednotky na obyvatele. V rámci oblasti divadelnictví je situace opačná. Po započtení Středočeského kraje a Prahy dochází k poměrně markantnímu snížení průměrného počtu obyvatel na jedno sedadlo v České republice. Celkově se průměrná hodnota snížila o 19,07 obyvatel na jedno sedadlo. K tomuto snížení došlo zejména díky Praze. V oblasti muzeí a galerií se po zahrnutí Prahy a Středočeského kraje celková hodnota průměru v ČR ukazatele počtu obyvatel na jednu expozici a výstavu zhoršila. Toto zhoršení je vyvoláno zejména započtením Hlavního města Prahy, kde na jednu expozici a výstavu připadá 2415,14 obyvatel. Celková průměrná hodnota ukazatele se tak zvýšila o 19,24 obyvatel na jednu expozici a výstavu.

4 ZHODNOCENÍ VÝDAJŮ Z ROZPOČTŮ KRAJŮ ČR VE VYBRANÝCH OBLASTECH KULTURY V LETECH 2014-2018

V předchozí kapitole č. 3., která se věnovala reálným výkonům v jednotlivých oblastech kultury v roce 2018 a měla za snahu analyzovat srovnatelnost v dostupnosti jednotlivých kulturních služeb ve výběru krajů v České republice, byly zjištěny určitá specifika každé jedné z vybraných oblastí kultury v podmínkách Českého státu. Kapitola č. 4. se ubírá cestou analyzování a hodnocení veřejných výdajů z rozpočtů jednotlivých krajů, a to jak název napovídá v letech 2014 – 2018.

V rámci kapitoly č. 4. je analyzován **hlavní cíl práce**, kterým je zhodnocení veřejných výdajů vybraných krajů v České republice do vybraných oblastí kultury. V jednotlivých částech kapitoly jsou užity různé metody pro zjištění tohoto cíle, dále je v této kapitole testována **hypotéza H1**, ve znění: veřejné výdaje vybraných krajů do vybraných oblastí kultury jsou v přepočtu na jednoho obyvatele srovnatelné. Jako srovnatelný výdaj je považována hodnota průměru výdajů do oblasti kultury k počtu obyvatel ve vybraných krajích v toleranci $\pm 10\%$ od této zjištěné hodnoty.

První část kapitoly se zaměřuje na podíl celkových finančních výdajů na kulturu na celkových skutečných výdajích jednotlivých krajů, a to za období mezi roky 2014 až 2018. U jednotlivých krajů bude popsán a zanalyzován vývoj v oblasti veřejných výdajů směřujících do kultury. V sestavených žebříčcích v rámci jednotlivých ukazatelů jako např. podíl celkových výdajů na kulturu k celkovým skutečným výdajům kraje, přepočet výdajů do oblasti kultury na jednoho obyvatele kraje jsou okomentovány výsledky, trendy vývoje a situace v jednotlivých krajích.

Druhá část kapitoly se pak analogicky zaměřuje na tři vybrané oblasti v rámci kultury, jejichž specifika byla rozebrána a představena v kapitole č. 3. Je jasné, že každý z krajů ve výběru bude své finanční prostředky mezi tyto tři vybrané oblasti rozdělovat rozdílně. Tudíž u některých krajů může mít větší zastoupení knihovnictví, u jiných zase muzea či divadla. I zde bude na základě různých ukazatelů a porovnání zhodnocena struktura a situace ve vybraných krajích pro každou z oblastí.

Objem výdajů jednotlivých krajů směřující do oblasti kultury je do značné míry ovlivněn počtem fungujících kulturních institucí na jejich území. V následující tabulce je vytvořen

rámcový přehled základních kulturních institucí dle adresářů zpravodajských na portále NIPOS.

Tab. 4.1 Přehled fungujících kulturních institucí ve vybraných krajích v roce 2018

Kraj	Divadla	Festivaly	Hudební tělesa	Knihovny	Kulturní domy	Muzea a galerie	Památky s kulturním využitím	Σ
HKK	6	32	1	361	48	46	19	513
JHC	13	30	1	521	55	45	37	702
JHM	25	39	7	608	79	40	27	825
KVK	4	10	2	116	23	12	7	174
LBK	8	12	0	201	25	26	16	288
MSK	14	45	1	272	66	33	10	441
OLK	7	25	2	434	43	18	12	541
PAK	3	27	1	394	42	33	13	513
PLK	7	17	1	464	45	35	26	595
ULK	15	27	1	281	40	27	34	425
VYS	6	17	1	533	29	35	20	641
ZLK	6	30	1	302	39	26	12	416
Σ	114	311	19	4487	534	376	233	

NIPOS (vlastní zpracování)

Pro realizaci přepočtů na obyvatele kraje byly pro každé období použity stavy obyvatel k 1. lednu daného roku.

4.1 Zhodnocení celkových skutečných výdajů do oblasti kultury ve vybraných krajích České republiky

Níže uvedená tabulka reprezentuje výsledky z přílohy č. 8 o vývoji podílů veřejných výdajů vybraných krajů do oblasti kultury na celkových skutečných výdajích kraje. Údaje v řádcích vyjadřují podíl celkových skutečných výdajů oddílu 33 – kultura, církev a náboženské společnosti na celkových skutečných vydaných finančních prostředcích kraje v daném roce. Součástí oddílu 33 dle odvětvového třízení rozpočtové skladby jsou pododdíly 331 – Kultura, 332 – Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí, 334 – Sdělovací prostředky, 339 – Ostatní činnosti v záležitostech kultury, církví a sdělovacích prostředků aj. Celá oblast kultury je pak dle rozpočtové skladby ve skupině 3 – Služby pro obyvatelstvo. Data za jednotlivá období byla získána z portálu MONITOR Ministerstva financí dle odvětvového třízení rozpočtové skladby. Třízení krajů v tabulce je abecední dle názvu.

Tab. 4.1.1 Relativní zastoupení celkových výdajů do oblasti kultury na celkových výdajích krajů v % v letech 2014–2018

Kraj	2014	2015	2016	2017	2018	\bar{x}
HKK	2,67	2,57	2,14	1,80	1,65	2,17
JHC	2,44	2,22	2,42	2,50	2,42	2,40
JHM	1,32	1,78	1,79	1,62	1,75	1,65
KVK	2,68	2,60	3,60	2,61	2,42	2,78
LBK	1,91	1,94	1,99	1,87	2,12	1,97
MSK	1,48	1,50	1,72	1,80	1,84	1,67
OLK	2,07	2,20	2,36	2,38	3,00	2,40
PAK	1,72	1,74	1,68	1,74	2,33	1,84
PLK	2,53	3,01	3,11	3,21	3,64	3,10
ULK	1,70	1,71	1,83	2,21	2,49	1,99
VYS	1,99	1,75	1,85	1,90	2,01	1,90
ZLK	2,22	2,20	2,40	2,35	2,48	2,33
\bar{x}	2,06	2,10	2,24	2,17	2,35	

MONITOR (vlastní zpracování)

Celkový objem finančních prostředků, jež jednotlivé kraje alokují do oblasti kultury, je ovlivněn řadou faktorů, např. počtem kulturních institucí, které kraj sám zřizuje nebo jejich činnost podporuje, dále konkrétními kulturními činnostmi, které podporuje a zaštiťuje množstvím, strukturou a kvalitou kulturního dědictví, které má ve své správě, či v neposlední řadě politickou reprezentací, jež byla v roce 2016 ve všech krajích z důvodu voleb obměněna. Každé zastupitelstvo má jiné priority a cíle, a to i na poli zajišťování veřejných služeb pro obyvatelstvo. Díky všem popsaným faktorům není objem finančních prostředků směřujících od krajů do kultury v čase stejný. Následující popis zohledňuje výstupy z tabulky 4. 1. 1. a hodnoty tabulky v příloze č. 8.

Prvním krajem v tabulce je kraj Královéhradecký, jehož celkový objem výdajů s výjimkou roku 2016 neustále narůstá. Nejvyšší zastoupení, 2,67 %, měly výdaje do oblasti kultury v roce 2014. Tuto hodnotu již žádné z dalších sledovaných období nepřekročilo. Mezi lety 2014 a 2015 tedy veřejné výdaje do kultury meziročně vzrostly. V následujících letech 2016 a 2017 se celkové vydané finanční prostředky do kultury snížily, v roce 2017 dokonce na celkově nižší absolutní hodnotu než v roce 2014. V posledním ze sledovaných období pak nastal meziroční pokles o 0,15 % v poměru výdajů na kulturu z celkových výdajů kraje.

Jihočeský kraj svou výdajovou stranu navýšil v každém období, kromě roku 2016. Procentuální zastoupení výdajů do oblasti kultury na celkových výdajích v roce 2015 pokleslo, v letech 2016 a 2017 rostlo a v posledním sledovaném období 2018 se vrátilo

na hodnotu 2,42 % jako v roce 2016. Objem finančních prostředků směřujících do kultury s výjimkou roku 2016 je každoročně navyšován.

Kraj Jihomoravský dosáhl meziročního navýšení rozpočtovaných skutečných výdajů ve všech sledovaných obdobích. V celkovém objemu finančních prostředků, které směřovaly do kultury, došlo k poklesu pouze mezi lety 2016 a 2017, což odpovídá vzhledem ke snížení poměru výdajů do kultury k celkovým výdajům kraje. Vzhledem k velkému počtu kulturních institucí zřizovaných Jihomoravským krajem je i objem prostředků, které do kultury investuje, značný.

Karlovarský kraj je ve vzorku krajů nejmenší obyvatelstvem, rozlohou i objemem investovaných prostředků do kultury. Skutečné výdaje Karlovarského kraje mimo rok 2016 meziročně rostly. Nejvyšší procentuální zastoupení na celkových skutečných výdajích pak výdaje do oblasti kultury dosáhly v roce 2016 celkem 3,60 %, v tomto období bylo do kultury vydáno nejvyšší množství finančních prostředků napříč obdobími.

V Libereckém kraji došlo ke skokovému nárůstu v objemu celkových skutečných výdajů mezi lety 2014 a 2015. Rok 2016 pak přinesl pokles a od roku 2017 se meziročně skutečné výdaje kraje zvyšují. V prvních čtyřech sledovaných obdobích je procentuální zastoupení výdajů do kultury na celkových skutečných výdajích kraje poměrně vyrovnané, v posledním období 2018 se pak o 0,25 % zvýšilo. Celkový objem vydaných finančních prostředků do oblasti kultury pak kromě roku 2016 meziročně narůstá.

Moravskoslezský kraj dokázal v každém ze sledovaných období navýšit poměr výdajů do kultury k celkovým skutečným výdajům kraje. Celkové objemy vydaných finančních prostředků do kultury s výjimkou roku 2016, kdy nepatrně absolutně poklesly, v čase rostou. Napříč obdobími tak dochází k vyváženému navyšování vydaných prostředků do oblasti kultury s maximem v roce 2018.

Olomoucký kraj je dalším z krajů, který v každém sledovaném období dokázal udržet rostoucí procentuální zastoupení výdajů do oblasti kultury na celkových výdajích kraje z výdajů celkových. Zároveň dokázal ve všech sledovaných obdobích udržet rostoucí meziroční objem vydaných prostředků do oblasti kultury.

V Pardubickém kraji došlo mezi roky 2014 a 2015 k výraznému nárůstu celkových skutečných vydaných finančních prostředků i prostředků vydaných do oblasti kultury. V následujícím období 2016 pak došlo k poklesu, a to jak v procentuálním zastoupení

výdajů na kulturu na výdajích celkových, tak na absolutním množství prostředků vydaných do kultury. Následné roky 2017 a 2018 pak byly ve znamení růstu. V posledním sledovaném období pak výdaje do kultury činily v Pardubickém kraji 2,33 % z rozpočtu.

Z prvního pohledu na údaje kraje Plzeňského je viditelný důraz na oblast kultury. Ve čtyřech z pěti sledovaných období přesahuje poměr výdajů do kultury k celkovým výdajům 3 %, což v ostatních krajích nemá obdoby. Meziročně ve všech obdobích tento poměr rostl a stejně tak ve všech obdobích rostl i absolutní objem finančních prostředků vydaných do kultury. Z hodnot je patrný zájem o rozvíjení oblasti kultury.

Celkový objem vynaložených peněžních prostředků v Ústeckém kraji ve všech obdobích roste, stejně tak je tomu i s poměrem vynaložených výdajů do oblasti kultury na celkových výdajích kraje. I výdaje do oblasti kultury v každém ze sledovaných období meziročně rostly, na maximální hodnotu v roce 2018. Tento vývoj může naznačovat zájem Ústeckého kraje o rozvoj kultury na jeho území.

Předposledním krajem ve výčtu je kraj Vysočina, u kterého byla patrná od roku 2014 sestupná tendence v poměru výdajů do kultury k objemu celkových výdajů. I v celkovém objemu prostředků investovaných do kultury v letech 2015 a 2016 je znatelný pokles. Roky 2017 a 2018 přinesly nárůst, a to jak v celkovém objemu investovaných prostředků, tak v procentuálním zastoupení výdajů do kultury k celkovým výdajům.

Posledním v tabulce, nicméně nikoli posledním v pořadí, je kraj Zlínský. Z výsledků ve sledovaných obdobích je patrná snaha o udržení relativně stálého procentuálního zastoupení výdajů do kultury ve vztahu k výdajům celkovým, což se odráží i na každoročním meziročním nárůstu v objemu prostředků, které do kultury putují. Výsledek Zlínského kraje je možné považovat za pozitivní.

4.1.1 Relativní zastoupení celkových kulturních výdajů na rozpočtu kraje

Následující tabulka zobrazuje pořadí vybraných krajů v České republice v procentuálním zastoupení výdajů do oblasti kultury na celkových výdajích kraje v řazení od hodnot nejvyšších po hodnoty nejnižší v letech 2014–2018.

Tab. 4.1.2 Žebříček vybraných krajů v procentuálním zastoupení výdajů do kultury na celkových výdajích kraje v % v letech 2014–2018

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	KVK	2,68	PLK	3,01	KVK	3,60	PLK	3,21	PLK	3,64
2.	HKK	2,67	KVK	2,60	PLK	3,11	KVK	2,61	OLK	3,00
3.	PLK	2,53	HKK	2,57	JHC	2,42	JHC	2,50	ULK	2,49
4.	JHC	2,44	JHC	2,22	ZLK	2,40	OLK	2,38	ZLK	2,48
5.	ZLK	2,22	OLK	2,20	OLK	2,36	ZLK	2,35	JHC	2,42
6.	OLK	2,07	ZLK	2,20	HKK	2,14	ULK	2,21	KVK	2,42
7.	VYS	1,99	LBK	1,94	LBK	1,99	VYS	1,90	PAK	2,33
8.	LBK	1,91	JHM	1,78	VYS	1,85	LBK	1,87	LBK	2,12
9.	PAK	1,72	VYS	1,75	ULK	1,83	HKK	1,80	VYS	2,01
10.	ULK	1,70	PAK	1,74	JHM	1,79	MSK	1,80	MSK	1,84
11.	MSK	1,48	ULK	1,71	MSK	1,72	PAK	1,74	JHM	1,75
12.	JHM	1,32	MSK	1,50	PAK	1,68	JHM	1,62	HKK	1,65
	\bar{x}	2,06	\bar{x}	2,10	\bar{x}	2,24	\bar{x}	2,17	\bar{x}	2,35
	\tilde{x}	2,03	\tilde{x}	2,07	\tilde{x}	2,06	\tilde{x}	2,06	\tilde{x}	2,37
	s	0,0044	s	0,0043	s	0,0057	s	0,0045	s	0,0053

MONITOR (vlastní zpracování)

Hned po prvním pohledu na hodnoty v tabulce je potěšitelné, že na prvních příčkách se maximální poměr kulturních výdajů k výdajům celkovým s výjimkou roku 2017 každoročně navyšuje, v roce 2018 bylo maximum 3,64 % v kraji Plzeňském. Zároveň na spodních příčkách tabulky je pozitivním jevem navyšování tohoto poměru opětovně s výjimkou v roce 2016. Tedy rozdíl v podílu se za sledované období mezi rokem 2014 a 2018 ve svém maximu zvýšil o 0,96 % a na opačné straně v minimu zvýšil o 0,43 %. Dále je možno konstatovat, že na základě směrodatných odchylek pro poměry v jednotlivých letech jsou si roky 2014, 2015 a 2017 sobě velmi podobné. Rok 2016 byl v rámci sledovaného období extrémem s nejvyšší hodnotou směrodatné odchylky. V roce 2018 jsou si poměry v jednotlivých vybraných krajích sobě podobnější, ale méně než v obdobích 2014, 2015, a 2017. Je nutné přihlížet k faktu, že samotný výsledek procentuálního zastoupení výdajů do kultury k výdajům celkovým není všerňkající ukazatel. Jednotlivé kraje nemají stejnou výši rozpočtů a shodný počet obyvatel. Z tohoto důvodu např. v Moravskoslezském kraji nižší procento vyjadřuje vyšší reálnou peněžní částku než v kraji Karlovarském. Proto v následujících částech práce budou provedeny přepočty i dle těchto kritérií.

Z hodnot v tabulce pro jednotlivé kraje v letech lze sledovat zajímavé skutečnosti. Dlouhodobě se na prvních pozicích v pořadí v poměru výdajů do kultury a k výdajům celkovým drží kraje Plzeňský, Karlovarský. Poměrně zajímavý je vývoj kraje Královehradeckého, který sice v letech 2014 a 2015 hájil první pozice, ale od roku 2016

se v pořadí propadá. Důvodem může být změna politické reprezentace ve vedení kraje v roce 2016 a s tím změna politických priorit kraje. Opačnou tendenci je možné sledovat u kraje Ústeckého, který se v letech 2014 a 2015 držel spíše na nižších příčkách tabulky, ale od roku 2016 každoročně meziročně tabulkou stoupá, v roce 2018 dokonce na 3. nejvyšší příčku v tabulce. I zde mohla změna politických preferencí ovlivnit tento ukazatel kraje. Na posledních místech v tomto poměru jsou typicky kraj Moravskoslezský, Jihomoravský a popř. kraj Pardubický. U prvních dvou zmiňovaných krajů je však nutné brát zřetel na objem jejich ročních rozpočtů, který patří k nejvyšším.

4.1.2 Absolutní finanční toky vybraných krajů směřující do kultury

Následující tabulka zobrazuje pořadí vybraných krajů v jednotlivých letech, v tomto případě ale dle absolutního objemu finančních prostředků směřovaných v daném roce do odvětví kultury. Kraje v tabulce jsou řazeny dle množství peněžních prostředků od největšího po nejmenší v jednotlivých letech. Opětovně jsou číselné hodnoty v tabulce uváděny v mil. Kč.

Tab. 4.1.3 Žebříček vybraných krajů dle množství finančních prostředků směřujících do kultury za roky 2014–2018

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	JHC	268,12	JHM	322,19	JHM	333,58	MSK	359,49	PLK	479,39
2.	MSK	258,26	MSK	311,12	PLK	317,57	PLK	359,38	OLK	461,93
3.	HKK	245,99	PLK	297,91	MSK	311,84	ULK	342,19	ULK	460,17
4.	PLK	240,92	JHC	285,28	JHC	281,59	JHC	337,57	MSK	444,94
5.	JHM	221,29	HKK	265,24	OLK	266,21	JHM	313,73	JHC	397,41
6.	ULK	216,10	OLK	254,07	ULK	260,63	OLK	299,34	JHM	393,94
7.	OLK	211,91	ULK	230,34	ZLK	221,15	ZLK	239,71	ZLK	299,27
8.	ZLK	197,95	ZLK	212,75	HKK	217,64	VYS	209,80	PAK	267,74
9.	VYS	186,32	VYS	183,29	KVK	201,24	HKK	207,21	VYS	261,68
10.	PAK	141,90	KVK	164,94	VYS	181,67	PAK	165,39	HKK	253,01
11.	KVK	138,42	PAK	162,98	PAK	146,51	KVK	155,46	LBK	205,09
12.	LBK	133,36	LBK	153,68	LBK	146,25	LBK	154,68	KVK	172,09
	Σ	2460	Σ	2843	Σ	2885	Σ	3143	Σ	4096
	\bar{x}	205,05	\bar{x}	236,98	\bar{x}	240,49	\bar{x}	262,00	\bar{x}	341,40
	\tilde{x}	214,01	\tilde{x}	242,20	\tilde{x}	240,89	\tilde{x}	269,52	\tilde{x}	346,60
	s	44,88	s	58,46	s	61,96	s	78,33	s	105,23

MONITOR (vlastní zpracování)

Z hodnot ve výše uvedené tabulce lze vysledovat, že celková výše vydaných prostředků do oblasti kultury se každoročně navyšuje. Mezi prvním sledovaným obdobím a posledním se v maximu objem finančních prostředků zvýšil o 211,27 mil. Kč a v minimu o 38,73 mil. Kč. V objemu investovaných prostředků je patrná každoroční divergence mezi jednotlivými kraji. Ve srovnání s předchozí tabulkou pořadí, která kraje třídila dle hodnoty podílů výdajů na kulturu na celkovém objemu výdajů, je patrný rozdíl,

protože kraje, které mají díky většímu počtu obyvatel vyšší rozpočet, se dostaly do popředí v této tabulce. Typicky kraj Moravskoslezský. Mezi kraje, které se v obou žebříčcích umístili na předních příčkách, tedy jak v jejich poměru kulturních výdajů k celkovým i v celkové absolutní částce, patří kraj Jihočeský a Plzeňský. Zajímavostí je kraj Jihomoravský, který v jednotlivých obdobích často měnil své celkové umístění, v roce 2014 na celkově páté pozici, následující dvě období se držel na pozici první, v roce 2017 opětovný propad na pátou pozici a v posledním sledovaném období dokonce na pozici 6. Královehradecký kraj se v letech 2014 a 2015 držel v první polovině žebříčku, ale od roku 2016 se meziročně v pořadí zhoršuje. Na pomyslném spodním konci spektra jsou kraje Liberecký, Pardubický a Karlovarský. Opětovně je vhodné připomenout, že tato tabulka slouží jako pomůcka pro představu o pořadí a rozdílech mezi jednotlivými vybranými kraji v České republice.

4.1.3 Přepočet výdajů krajů do oblasti kultury na obyvatele

Jako nejsnáze představitelný a nejrelevantnější ukazatel pro srovnání jednotlivých vybraných krajů je přepočíst vydané objemy finančních prostředků do kultury na srovnatelnou jednotku. V tomto případě touto jednotkou bude jeden obyvatele kraje. V níže uvedené tabulce je vytvořen pro každé sledované období žebříček vybraných krajů v počtu Kč výdajů do kultury na jednoho obyvatele v daném kraji. Jednotlivé hodnoty jsou zaokrouhleny na celé Kč. Kraje jsou v žebříčku vždy řazeny dle hodnoty přepočtu od nejvyšší po nejnižší.

Tab. 4.1.4 Pořadí vybraných krajů v počtu Kč z výdajů do kultury připadajících na jednoho obyvatele v kraji v letech 2014–2018

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	KVK	461	KVK	551	KVK	676	PLK	621	PLK	825
2.	HKH	446	PLK	518	PLK	551	JHC	528	OLK	730
3.	JHC	421	HKH	481	JHC	441	KVK	524	JHC	621
4.	PLK	420	JHC	448	OLK	419	OLK	472	KVK	582
5.	VYS	365	OLK	400	HKH	395	ULK	417	ULK	560
6.	ZLK	338	ZLK	364	ZLK	378	VYS	412	PAK	517
7.	OLK	333	VYS	359	VYS	357	ZLK	411	VYS	514
8.	LBK	304	LBK	350	LBK	333	HKH	376	ZLK	513
9.	PAK	275	PAK	316	ULK	317	LBK	350	LBK	465
10.	ULK	262	ULK	280	JHM	284	PAK	320	HKH	459
11.	MSK	211	JHM	275	PAK	284	MSK	297	MSK	369
12.	JHM	189	MSK	255	MSK	257	JHM	266	JHM	333
	\bar{x}	335,43	\bar{x}	382,98	\bar{x}	390,92	\bar{x}	416,23	\bar{x}	540,68
	\tilde{x}	335,32	\tilde{x}	361,49	\tilde{x}	367,41	\tilde{x}	411,44	\tilde{x}	515,37
	s	86,68	s	93,87	s	115,88	s	100,53	s	133,00

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Přepočet skutečných vydaných prostředků do kulturní oblasti na jednoho obyvatele v daném kraji je objektivním ukazatelem pro srovnání jednotlivých vyšších územně samosprávných celků v České republice. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, jako že v jednotlivých krajích není stejný poměr celkových výdajů do kulturní oblasti k výdajům celkovým a jednotlivé kraje investují celkově rozdílné finanční objemy do této sféry, je jasné, že přepočet na obyvatele nebude shodný. Samozřejmě roli hraje i celkový počet obyvatel v kraji. Na první pohled je velmi pozitivní, že maximální hodnota kulturních výdajů na obyvatele se mezi prvním a posledním sledovaným obdobím navýšila o 364 Kč a zároveň minimální hodnota o 144 Kč. Dále se v každém roce zvyšuje průměrná hodnota i medián ukazatele ve vybraných krajích, což se opět může považovat za úspěch. Zároveň však je možné sledovat, že s každým dalším rokem dochází mezi kraji v tomto ukazateli k divergenci. Tudíž jsou si kraje v hodnotě ukazatele rok od roku vzdálenější.

Mezi kraje, jež v celém sledovaném období hájí přední příčky, patří kraj Karlovarský, Plzeňský a Jihočeský. Zejména kraj Plzeňský v posledních dvou sledovaných obdobích 2017 a 2018 výrazně převyšuje ostatní kraje. Kraj Královéhradecký zaznamenal zajímavý vývoj, v letech 2014 a 2015 se držel v ukazateli poměrně na vysoké úrovni, avšak od roku 2016 dochází každoročně k poklesu v celkovém žebříčku. Může to být zapříčiněno např. změnou politických preferencí po volbách v roce 2016. Relativně dlouhodobě stabilních výsledků dosahují kraje Vysočina, Zlínský, Liberecký. Mezi kraje, které se v průběhu sledovaných období dokázaly v žebříčku posunout na přední příčky, patří kraj Olomoucký, jež v posledním období 2018 skončil na druhé pozici, a kraj Ústecký, který se taktéž posunul do popředí. Prakticky ve všech ze sledovaných období se na posledních pozicích v tomto žebříčku umístily kraje Jihomoravský a Moravskoslezský. I u těchto krajů se v jednotlivých letech celkové hodnoty ukazatele zvyšují, ale nárůst není natolik markantní. Zároveň tyto kraje patří k nejlidnatějším ve výběru, jak kraj Moravskoslezský, tak Jihomoravský mají přes milion obyvatel. Na druhou stranu však díky tomuto počtu obyvatel mají největší roční rozpočty a vzhledem nízkému poměru celkových výdajů do kultury k celkovým skutečným výdajům kraje pak hodnoty reflektují reálnou situaci.

4.2 Zhodnocení veřejných výdajů krajů v oblasti knihovnictví

První ze tří vybraných oblastí kultury, která bude detailněji rozebrána, je oblast knihovnictví. Teoretická východiska této oblasti jako i konkrétní druhy a činnosti

knihoven byly popsány v kapitole č. 3. V této části práce bude oblast knihovnictví analyzována z hlediska jejího financování ve vybraných krajích v letech 2014 až 2018. Pro snadnější orientaci a přehlednost bude pro každý jeden popisovaný ukazatel v rámci této části práce vyčleněn speciální podnadpis.

4.2.1 Celkové skutečné výdaje vybraných krajů v oblasti knihovnictví

Následující tabulka představuje žebříček jednotlivých vybraných krajů za sledované období 2014–2018 v objemu finančních prostředků vydaných do oblasti knihovnictví. Výdajem do oblasti knihovnictví se rozumí paragraf 3314 dle rozpočtové skladby, který zahrnuje výdaje na práci se čtenářem, péči o knihovní fondy, katalogy a databáze, dále výdaje na poradenskou informační ediční a přednáškovou činnost, zpracovávání a doplňování knihovních fondů, výdaje na meziknihovní a mezinárodní výpůjční službu, dále na regionální funkci knihoven a vydávání osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty v oboru. V žebříčcích jsou v jednotlivých letech vybrané kraje řazeny dle hodnoty výdajů tohoto paragrafu od nejvyšší po nejnižší, hodnoty jsou uvedeny v tis. Kč.

Tab. 4.2.1 Žebříček vybraných krajů dle objemu výdajů do oblasti knihovnictví v letech 2014–2018 v tis. Kč

Poř	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	JHC	55 606	PLK	56 398	PLK	62 223	OLK	75 063	OLK	163 023
2.	HKK	54 400	HKK	56 305	JHC	59 145	JHC	67 816	ULK	106 278
3.	PLK	52 217	JHC	54 588	HKK	57 427	PLK	64 000	HKK	78 576
4.	ULK	50 258	ULK	53 020	ULK	52 602	HKK	63 942	PLK	74 359
5.	MSK	48 360	MSK	50 448	MSK	52 458	ULK	62 165	JHC	72 088
6.	OLK	45 590	OLK	47 953	OLK	51 242	MSK	55 916	MSK	61 930
7.	LBK	43 110	LBK	43 864	LBK	45 320	LBK	48 547	LBK	55 657
8.	VYS	29 112	VYS	29 435	VYS	31 172	PAK	34 908	PAK	49 998
9.	KVK	27 387	KVK	29 082	PAK	29 818	KVK	34 289	VYS	42 930
10.	PAK	26 131	PAK	29 075	KVK	28 658	VYS	31 919	ZLK	39 388
11.	ZLK	25 721	ZLK	25 921	ZLK	26 841	ZLK	28 619	KVK	35 843
12.	JHM	13 310	JHM	13 719	JHM	13 560	JHM	17 962	JHM	18 096
	\bar{x}	39 267	\bar{x}	40 817	\bar{x}	42 539	\bar{x}	48 762	\bar{x}	66 514
	\tilde{x}	44 350	\tilde{x}	45 909	\tilde{x}	48 281	\tilde{x}	52 232	\tilde{x}	58 794
	s	13 528	s	13 951	s	15 105	s	17 766	s	36 654

MONITOR (vlastní zpracování)

Z dat v tabulce je možné si představit strukturu výdajů do oblasti knihovnictví ve vybraných krajích v letech 2014–2018. Je pozitivní, že v každém ze sledovaných období je průměr i medián vyšší než v období předchozím. Stejně tak je tomu i s hodnotami minimálními a maximálními v jednotlivých letech. V prvních třech sledovaných obdobích byly hodnoty v jednotlivých krajích srovnatelnější než v obdobích 2017 a 2018. To znamená, že se rozdíly mezi jednotlivými kraji zvyšují.

V některých krajích lze sledovat dlouhodobou vyrovnanost v umístění v jednotlivých obdobích. Kraj Jihomoravský je v každém z období na poslední příčce, kraje Zlínský, Pardubický, Vysočina, Liberecký i Moravskoslezský se umísťují pravidelně na podobných příčkách v každém z období. V popředí se drží kraj Plzeňský, Jihočeský a v posledních dvou sledovaných obdobích i kraj Olomoucký, kde došlo k patrnému nárůstu. Pouhé objemy finančních prostředků v jednotlivých letech sice pomáhají s vytvořením určité představy o významu oblasti knihovnictví ve vybraných krajích, ale nejsou všehykající.

4.2.2 Relativní vyjádření výdajů vybraných krajů do oblasti knihovnictví

V níže uvedené tabulce je pro jednotlivá sledovaná období vytvořen žebříček dle procentuálního zastoupení výdajů paragrafu 3314 – knihovnické činnosti na celkových výdajích oddílu 33 – kultura, církev a sdělovací prostředky. Smyslem tohoto žebříčku je zjištění, jaký význam na základě množství finančních prostředků je přikládán oblasti knihovnictví v jednotlivých vybraných krajích. Kraje jsou v letech řazeny dle hodnoty procentuálního zastoupení od nejvyšší po nejnižší.

Tab. 4.2.2 Žebříček vybraných krajů dle procentuálního zastoupení výdajů do oblasti knihovnictví na celkových výdajích do oblasti kultury v % v letech 2014–2018

Poř.	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	LBK	32,33	LBK	28,54	LBK	30,99	LBK	31,39	OLK	35,29
2.	ULK	23,26	ULK	23,02	HKK	26,39	HKK	30,86	HKK	31,05
3.	HKK	22,11	HKK	21,23	JHC	21,00	OLK	25,08	LBK	27,13
4.	PLK	21,67	JHC	19,13	PAK	20,35	KVK	22,06	ULK	23,10
5.	OLK	21,51	PLK	18,93	ULK	20,18	PAK	21,11	KVK	20,83
6.	JHC	20,74	OLK	18,87	PLK	19,59	JHC	20,09	PAK	18,67
7.	KVK	19,79	PAK	17,84	OLK	19,25	ULK	18,17	JHC	18,14
8.	MSK	18,73	KVK	17,63	VYS	17,16	PLK	17,81	VYS	16,41
9.	PAK	18,41	MSK	16,22	MSK	16,82	MSK	15,55	PLK	15,51
10.	VYS	15,63	VYS	16,06	KVK	14,24	VYS	15,21	MSK	13,92
11.	ZLK	12,99	ZLK	12,18	ZLK	12,14	ZLK	11,94	ZLK	13,16
12.	JHM	6,01	JHM	4,26	JHM	4,06	JHM	5,73	JHM	4,59
	\bar{x}	19,43	\bar{x}	17,83	\bar{x}	18,51	\bar{x}	19,58	\bar{x}	19,82
	\tilde{x}	20,26	\tilde{x}	18,36	\tilde{x}	19,42	\tilde{x}	19,13	\tilde{x}	18,41
	s	0,060	s	0,056	s	0,065	s	0,070	s	0,080

MONITOR (vlastní zpracování)

Z hodnot v tabulce je zřejmý značný rozdíl v investovaných prostředcích do oblasti knihovnictví v jednotlivých letech. Z průměrů a mediánů je možno vysledovat, že v jednotlivých obdobích se celkové uspořádání nijak dramaticky nemění, tudíž by se dalo považovat za v čase relativně stálé. V roce 2018 se mezi jednotlivými kraji rozdíl v procentuálním zastoupení navyšuje. Do oblasti knihovnictví ve vztahu ke svým

celkovým výdajům do oblasti kultury investují kraje Liberecký, Ústecký, Královehradecký a v posledních dvou sledovaných obdobích i kraj Olomoucký. V posledním ze sledovaných období, v roce 2018, se v kraji Olomouckém toto procentuální zastoupení vyšplhalo až na 35,29 % z celkových výdajů do oblasti kultury v daném roce. Naopak v Moravskoslezském kraji je možno v průběhu sledovaných období sledovat sestupnou tendenci v procentuálním zastoupení. Na posledních příčkách se dlouhodobě umísťují kraje Jihomoravský a Zlínský. Je jasné, že situace, v oblasti knihovnictví není v každém z vybraných krajů srovnatelná. Objem prostředků, které do této oblasti směřují, ovlivňuje řada faktorů, např. množství obcí a tedy i množství knihoven v kraji, pro které je kraj povinen poskytovat své služby, stav knihovního fondu v kraji, množství meziknihovních výpůjček v daném kraji. Opětovně i tento žebříček slouží jako ilustrace představy struktury výdajů do oblasti knihovnictví v daných krajích, nejprůkaznější a nejrelevantnější ukazatel pro spravedlivé srovnání bude přepočet hodnoty výdajů do oblasti knihovnictví na jednoho obyvatele v daném kraji.

4.2.3 Přepočet výdajů krajů do oblasti knihovnictví na obyvatele

Níže uvedená tabulka představuje pořadí vybraných krajů ve sledovaných obdobích v hodnotě přepočtu výdajů do oblasti knihovnictví dle paragrafu 3314 rozpočtové skladby na jednoho obyvatele kraje v daném roce. Stavby obyvatel jsou vždy platné k 1. lednu pro daný kalendářní rok, hodnoty jsou zaokrouhleny na celé Kč.

Tab. 4.2.3 Žebříček ukazatele výdaje do oblasti knihovnictví na jednoho obyvatele kraje v letech 2014–2018

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	HKK	99	HKK	102	PLK	108	OLK	118	OLK	257
2.	LBK	98	LBK	100	HKK	104	HKK	116	HKK	143
3.	KVK	91	PLK	98	LBK	103	KVK	116	ULK	129
4.	PLK	91	KVK	97	KVK	96	PLK	111	PLK	128
5.	JHC	87	JHC	86	JHC	93	LBK	110	LBK	126
6.	OLK	72	OLK	75	OLK	81	JHC	106	KVK	121
7.	ULK	61	ULK	64	ULK	64	ULK	76	JHC	113
8.	VYS	57	VYS	58	VYS	61	PAK	68	PAK	96
9.	PAK	51	PAK	56	PAK	58	VYS	63	VYS	84
10.	ZLK	44	ZLK	44	ZLK	46	ZLK	49	ZLK	68
11.	MSK	40	MSK	41	MSK	43	MSK	46	MSK	51
12.	JHM	11	JHM	12	JHM	12	JHM	15	JHM	15
	\bar{x}	67	\bar{x}	70	\bar{x}	72	\bar{x}	83	\bar{x}	111
	\tilde{x}	66	\tilde{x}	70	\tilde{x}	72	\tilde{x}	91	\tilde{x}	117
	s	26,39	s	27,34	s	28,76	s	33,23	s	56,97

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Z tabulky představující počet celých Kč z výdajů do oblasti knihovnictví připadajících na jednoho obyvatele v daném kraji je patrná značná rozmanitost. V každém ze sledovaných období se průměr i medián meziročně zvýšily, což naznačuje zájem krajů o rozvoj této oblasti. Zatímco roky 2014, 2015 a 2016 se dají považovat strukturou za relativně vyrovnané, v letech 2017 a 2018 se každoročně rozdíl navyšuje. Mezi kraje, které se v každém ze sledovaných období umísťují na obdobných pozicích, patří Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj, Pardubický a Vysočina. Na úplném chvostu v tomto ukazateli se v každém roce umístil kraj Jihomoravský, zde hraje stejně jako u kraje Moravskoslezského roli vysoký počet obyvatel, ale je patrné, že oblast knihovnictví není v rámci kultury pro tento kraj prioritou. Výborného výsledků v této oblasti dosahuje kraj Královehradecký. U Libereckého kraje je vidět pozvolný propad v pořadí v jednotlivých obdobích. Naopak u kraje Olomouckého lze sledovat značný nárůst, a to mezi lety 2014 a 2018 o 185 Kč na jednoho obyvatele kraje. Tento kraj v posledním sledovaném období 2018 výrazně převyšuje kraje ostatní.

4.3 Zhodnocení veřejných výdajů krajů v oblasti divadelnictví

Druhou ze tří oblastí, na kterou bude brán detailnější zřetel, je oblast divadelnictví. Tato oblast je oproti knihovnictví a muzejnictví co do objemu finančních prostředků plynoucích z rozpočtů vyšších územně samosprávných celků spíše minoritnější. Mezi jednotlivými vybranými kraji jsou v celkových investovaných částkách významné rozdíly. Roli zde hraje skutečnost, že některé kraje jako např. Moravskoslezský, Jihočeský, Plzeňský kraj mají jako jednu z příspěvkových organizací zřízeno divadlo. Díky tomu jsou výdaje těchto krajů do této oblasti vyšší než u krajů ostatních, kde divadla provozují převážně města nebo soukromí provozovatelé. Pro snadnější orientaci a přehlednost bude pro každý jeden popisovaný ukazatel v rámci této části práce vyčleněn speciální podnadpis.

4.3.1 Celkové skutečné výdaje vybraných krajů v oblasti divadelnictví

Pro utvoření ucelené představy budou v následujících tabulkách představeny finanční ukazatele charakterizující výdaje do oblasti divadelnictví vybraných krajů v letech 2014–2018. V první tabulce jsou představeny v žebříčku vybrané kraje seřazeny dle objemu vydaných finančních prostředků dle paragrafu 3311 – Divadelní činnost platné rozpočtové skladby v České republice. Výdajové položky spadající pod tento paragraf se dají charakterizovat jako výdaje na nastudování a veřejné scénické předvádění

divadelního umění všech žánrů nebo pořádání festivalů, přehlídek a seminářů.

Tab. 4.3.1 Žebříček vybraných krajů dle objemu výdajů do oblasti divadelnictví v letech 2014–2018 v tis. Kč

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	MSK	51 206	MSK	52 579	MSK	56 727	MSK	65 112	MSK	70 908
2.	VYS	30 621	VYS	30 945	VYS	34 861	VYS	49 866	VYS	42 378
3.	JHC	12 191	PLK	14 976	ULK	16 360	ULK	37 746	ULK	40 965
4.	PLK	11 473	JHC	12 707	PLK	13 707	JHM	36 067	JHM	37 673
5.	JHM	5 855	JHM	5 113	JHC	12 541	PLK	15 629	PLK	17 717
6.	HKK	4 800	HKK	4 775	JHM	8 531	JHC	13 364	JHC	16 327
7.	OLK	3 987	ULK	4 692	OLK	5 572	OLK	6 740	HKK	7 141
8.	PAK	3 813	OLK	4 591	HKK	4 965	PAK	5 793	OLK	5 970
9.	ULK	2 768	PAK	3 978	LBK	4 773	HKK	5 587	PAK	5 966
10.	KVK	2 646	KVK	2 943	PAK	4 264	KVK	3 040	KVK	4 000
11.	LBK	2 275	LBK	2 410	KVK	1 955	LBK	3 028	LBK	3 197
12.	ZLK	0	ZLK	0	ZLK	0	ZLK	0	ZLK	0
	\bar{x}	10 970	\bar{x}	11 642	\bar{x}	13 688	\bar{x}	20 164	\bar{x}	21 020
	\tilde{x}	4 394	\tilde{x}	4 734	\tilde{x}	7 052	\tilde{x}	10 052	\tilde{x}	11 734
	s	14 444	s	14 730	s	15 735	s	20 664	s	21 111

MONITOR (vlastní zpracování)

Moravskoslezský kraj, který povětšinou ve všech ukazatelích obsazoval poslední příčky, je v objemu výdajů do oblasti divadelnictví dlouhodobě na pozici první. Celkově se v žebříčku v popředí drží kraje, které zřizují a provozují určité divadlo, protože mají s tímto větší množství spojených výdajů. Rozdíly mezi jednotlivými kraji jsou velmi výrazné, dokonce jeden z krajů, konkrétně Zlínský, nemá ve sledovaných obdobích žádný výdaj tohoto druhu. Ze statistických charakteristik je vidět, že průměr meziročně roste, stejně tak medián. Mezi průměrem a mediánem je však významný rozdíl, což svědčí o značné rozdílnosti mezi jednotlivými kraji ve výběru. První tři sledovaná období se dají považovat za srovnatelnější, poslední dvě se pak navzájem odlišují významněji. Z tohoto je možné si vyvodit, že se už tak velký rozdíl mezi jednotlivými kraji meziročně ještě navyšuje. Opětovně jen vyčíslené toky v letech, nejsou všehpřijímajícím ukazatelem, proto bude vhodné pro dokreslení celkové struktury přidat další pohledy.

4.3.2 Relativní vyjádření výdajů vybraných krajů do oblasti divadelnictví

Následující tabulka představuje přehled, kolika procenty se podílely výdaje do oblasti kultury dle paragrafu 3311 na celkových výdajích oddílu 33 dle platné rozpočtové skladby. Jednotlivé kraje jsou opětovně v každém ze sledovaných období řazeny dle procentuálního zastoupení od nejvyšších po nejnižší.

Tab. 4.3.2 Žebříček vybraných krajů dle procentuálního zastoupení výdajů do oblasti divadelnictví na celkových výdajích do oblasti kultury v % v letech 2014–2018

Poř.	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	MSK	19,83	MSK	16,90	VYS	19,19	VYS	23,77	VYS	16,19
2.	VYS	16,44	VYS	16,88	MSK	18,19	MSK	18,11	MSK	15,94
3.	PLK	4,76	PLK	5,03	ULK	6,28	JHM	12,05	ULK	8,90
4.	JHC	4,55	JHC	4,45	JHC	4,45	ULK	11,03	JHM	8,16
5.	JHM	2,76	PAK	2,44	PLK	4,32	PLK	4,35	JHC	4,11
6.	PAK	2,69	ULK	2,04	LBK	3,26	JHC	3,96	PLK	3,70
7.	HKK	1,95	JHM	2,01	JHM	3,20	PAK	3,50	HKK	2,82
8.	KVK	1,91	OLK	1,81	PAK	2,91	HKK	2,70	KVK	2,32
9.	OLK	1,88	HKK	1,80	HKK	2,28	OLK	2,25	PAK	2,23
10.	LBK	1,71	KVK	1,78	OLK	2,09	LBK	1,96	LBK	1,56
11.	ULK	1,28	LBK	1,57	KVK	0,97	KVK	1,96	OLK	1,29
12.	ZLK	0,00	ZLK	0,00	ZLK	0,00	ZLK	0,00	ZLK	0,00
	\bar{x}	4,98	\bar{x}	4,73	\bar{x}	5,60	\bar{x}	7,14	\bar{x}	5,60
	\tilde{x}	2,32	\tilde{x}	2,02	\tilde{x}	3,23	\tilde{x}	3,73	\tilde{x}	3,26
	s	0,061	s	0,056	s	0,061	s	0,072	s	0,053

MONITOR (vlastní zpracování)

Rozdílnost v jednotlivých finančních objemech, které kraje směřují do oblasti divadelnictví, se logicky projevují i na tomto procentuálním zastoupení na celkových výdajích do oblasti kultury. Opětovně i zde je možno sledovat, že kraje, které zřizují a provozují divadlo, mají vyšší výdaje, tudíž i procentuální zastoupení výdajů do oblasti divadelnictví je vyšší. Na prvních pozicích jsou kraje Vysočina a kraj Moravskoslezský, kde ve všech sledovaných obdobích tvořily výdaje do divadelnictví alespoň 15 % z celkových výdajů do oblasti kultury. Například kraj Plzeňský v čase vykazuje pokles v tomto ukazateli stejně jako kraj Jihočeský a Pardubický. Jihomoravský kraj má naopak rostoucí tendenci podobně jako kraj Ústecký. U většiny krajů bylo dosaženo maxima v hodnotě ukazatele v roce 2017 a v následujícím roce 2018 zaznamenaly pokles. Vzhledem k neexistenci výdajů do oblasti divadelnictví v kraji Zlínském je i procentuální zastoupení těchto výdajů na celkových kulturních výdajích nulové. Již teď je patrné, že oblast divadelnictví je ve vybraných vyšších územně samosprávných celcích méně prioritizovaná než oblast knihovnictví, což dokládají jak celkové objemy, tak jejich poměr ve vztahu k celkovým výdajům do oblasti kultury.

4.3.3 Přepočet výdajů krajů do oblasti divadelnictví na obyvatele

I pro oblast divadelnictví je vhodné vyjádřit v jednotlivých krajích uskutečněné výdaje do této oblasti na srovnatelnou jednotku. Proto je v následující tabulce představen přepočet výdajů do oblasti divadelnictví na jednoho obyvatele ve výběru. V celých Kč.

Tab. 4.2 Žebříček ukazatele výdaje do oblasti divadelnictví na jednoho obyvatele kraje v letech 2014–2018

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	VYS	60	VYS	61	VYS	68	VYS	98	VYS	83
2.	MSK	42	MSK	43	MSK	47	MSK	54	MSK	59
3.	PLK	20	PLK	26	PLK	24	ULK	46	ULK	50
4.	JHC	19	JHC	20	ULK	20	JHM	31	JHM	32
5.	KVK	9	KVK	10	JHC	20	PLK	27	PLK	31
6.	HKK	9	HKK	9	LBK	11	JHC	21	JHC	26
7.	PAK	7	PAK	8	HKK	9	PAK	11	KVK	14
8.	OLK	6	OLK	7	OLK	9	OLK	11	HKK	13
9.	LBK	5	ULK	6	PAK	8	KVK	10	PAK	12
10.	JHM	5	LBK	5	JHM	7	HKK	10	OLK	9
11.	ULK	3	JHM	4	KVK	7	LBK	7	LBK	7
12.	ZLK	0	ZLK	0	ZLK	0	ZLK	0	ZLK	0
	\bar{x}	15	\bar{x}	17	\bar{x}	19	\bar{x}	27	\bar{x}	28
	\tilde{x}	8	\tilde{x}	8	\tilde{x}	10	\tilde{x}	16	\tilde{x}	20
	s	17,22	s	17,55	s	18,88	s	26,43	s	23,76

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Pro relevantní porovnání jednotlivých krajů je opětovně použit přepočet výdajů do oblasti divadelnictví na jednoho obyvatele. I zde zjištěné hodnoty kopírují již zjištěná fakta. Mezi jednotlivými kraji ve výběru je markantní rozdíl. Dlouhodobě se na první pozici umísťuje kraj Vysočina, kde je přepočet na obyvatele v každém z období nejvyšší. Druhé místo ve všech sledovaných letech obhájí kraj Moravskoslezský, který dokonce ve všech sledovaných obdobích meziročně navyšuje hodnotu tohoto ukazatele. V horní polovině tabulky se dále umísťují kraj Plzeňský a v posledních letech i kraj Ústecký a Jihomoravský. Zlínský kraj analogicky ve smyslu výše popsaných faktů má ve všech obdobích hodnotu nula. Celkové hodnoty průměru se v jednotlivých letech meziročně navyšují a hodnoty mediánu se buď rovnají, nebo rostou, což může svědčit o tendenci navyšování výdajů do oblasti divadelnictví. Opětovně jsou hodnoty průměru a mediánu od sebe výrazně vzdálené, což svědčí o rozdílnosti mezi kraji. Za rok, ve kterém byly rozdíly mezi jednotlivými kraji nejmarkantnější, se dá považovat rok 2017.

Z výše uvedených skutečností a ve srovnání s oblastí knihovnictví je divadelnictví z rozpočtů vyšších územně samosprávných celků podporováno méně. Vzhledem k rozdílnosti v jednotlivých ukazatelích je pak patrné, že každý z krajů může mít v kultuře jiné priority, a proto je současná situace v tomto ohledu mezi jednotlivými kraji ve výběru natolik rozdílná.

4.4 Zhodnocení veřejných výdajů krajů v oblasti muzeí a galerií

Poslední ze tří blíže specifikovaných oblastí kultury je oblast muzeí a galerií. Co do objemu finančních prostředků, které do této sféry jednotlivé kraje alokují, je bezesporu tou nejobjemnější. V následujících tabulkách bude dle shodné struktury jako u předešlých dvou oblastí zanalyzován vývoj za roky 2014–2018. Nejdříve budou popsány jednotlivé celkové finanční toky směřující ve vybraných krajích do oblasti muzeí a galerií. Následně budou tyto toky vyjádřeny jako procento z celkových výdajů do oblasti kultury v daném roce a v neposlední řadě bude jako u předešlých oblastí použito srovnání na jednoho obyvatele pomocí přepočtu výdajů do oblasti muzeí a galerií na jednoho obyvatele v daném kraji. Všechny tyto zmíněné ukazatele pak mají za snahu napomoci k identifikaci a poznání současné situace v oblasti financování kultury z rozpočtů vyšších územně samosprávných celků v České republice. Pro snadnější orientaci a přehlednost bude pro každý jeden popisovaný ukazatel v rámci této části práce vyčleněn speciální podnadpis.

4.4.1 Celkové skutečné výdaje vybraných krajů v oblasti muzeí a galerií

Následující tabulka představuje pořadí jednotlivých krajů seřazených dle objemu finančních prostředků investovaných do oblasti muzeí a galerií dle paragrafu 3315 platné rozpočtové skladby. Mezi výdajové položky spadající do tohoto paragrafu patří např. systematická muzejní a galerijní sbírkotvorná činnost, odborná správa ošetřování a ochrana hmotných dokladů o dějinách, vědecké zpracovávání výzkumů, vytváření expozic a výstav, pořádání konferencí, seminářů, zapůjčování sbírkových předmětů.

Tab. 4.4.1 Žebříček vybraných krajů dle objemu výdajů do oblasti muzeí a galerií v letech 2014–2018 v tis. Kč

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	PLK	155 200	JHM	204 480	PLK	196 850	PLK	206 671	PLK	296 962
2.	JHC	126 592	PLK	179 377	JHM	179 885	JHC	180 085	OLK	226 818
3.	MSK	121 694	OLK	157 736	OLK	157 856	MSK	166 320	JHC	207 841
4.	ULK	119 886	HKK	157 622	MSK	143 728	OLK	163 844	ULK	200 336
5.	JHM	119 321	JHC	135 671	ULK	139 688	JHM	150 174	JHM	189 950
6.	OLK	117 816	ULK	120 099	JHC	136 873	ULK	146 726	MSK	178 288
7.	VYS	96 128	MSK	118 632	KVK	136 392	ZLK	118 105	PAK	174 714
8.	ZLK	94 966	ZLK	109 225	HKK	110 079	HKK	93 943	ZLK	151 908
9.	PAK	93 984	KVK	105 105	ZLK	93 131	PAK	87 927	LBK	120 017
10.	HKK	91 117	PAK	97 054	VYS	87 085	VYS	86 804	HKK	115 447
11.	KVK	87 807	VYS	96 708	PAK	77 256	KVK	83 783	VYS	114 865
12.	LBK	67 373	LBK	82 789	LBK	74 775	LBK	83 442	KVK	94 765
	\bar{x}	107 657	\bar{x}	130 375	\bar{x}	127 800	\bar{x}	130 652	\bar{x}	172 659
	\tilde{x}	106 972	\tilde{x}	119 366	\tilde{x}	136 633	\tilde{x}	132 416	\tilde{x}	176 501
	s	22 315	s	35 648	s	38 161	s	41 748	s	55 231

MONITOR (vlastní zpracování)

Na první pohled je znatelně poznat, že oblast muzeí a galerií je finančně mnohem více podporovaná než předchozí dvě oblasti. Vzhledem ke skutečnosti, že každý z krajů ve výběru je zřizovatelem alespoň nějakého muzea či galerie. Ve skutečnosti takovýchto institucí v každém kraji funguje několik a nejčastěji je zřizovatelem právě kraj. Statistické charakteristiky pro jednotlivé roky napovídají o vývoji této oblasti. Kromě mírného poklesu v průměru v roce 2016 se meziročně výdaje do oblasti muzeí a galerií z rozpočtů krajů navyšují. První a poslední rok sledovaného období jsou vůči sobě značně odlišné, roky 2015, 2016, 2017 se dají považovat za srovnatelnější. Celkově v této oblasti dlouhodobě hají první příčky Plzeňský kraj. Na opačné straně se na posledních místech pravidelně umísťoval kraj Liberecký s výjimkou posledního roku, kdy ho vystřídal kraj Karlovarský, který zaznamenal zajímavý vývoj, kdy do roku 2016 v žebříčku meziročně rostl, avšak od roku 2017 se pořadím propadá. Krajem, který v průběhu sledovaných období výrazně pokročil v celkovém pořadí, je kraj Olomoucký, který se v roce 2018 umístil na druhé příčce.

4.4.2 Relativní vyjádření výdajů vybraných krajů do oblasti muzeí a galerií

Samozřejmě i zde je pro relevantnější představu o struktuře výdajů do oblasti kultury přidán ukazatel o procentuálním zastoupení výdajů paragrafu 3315 rozpočtové skladby na oddílu 33. Na hodnotách je patrný přikládání významu oblasti muzeí a galerií pro vyšší územně samosprávné celky v České republice.

Tab. 4.4.2.2 Žebříček vybraných krajů dle procentuálního zastoupení výdajů do oblasti muzeí a galerií na celkových výdajích do oblasti kultury v % v letech 2014–2018

Poř	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	PAK	66,23	KVK	63,72	KVK	67,77	PLK	57,51	PAK	65,25
2.	PLK	64,42	JHM	63,47	PLK	61,99	OLK	54,74	PLK	61,95
3.	KVK	63,44	OLK	62,08	OLK	59,30	LBK	53,95	LBK	58,49
4.	OLK	55,60	PLK	60,21	JHM	53,92	KVK	53,89	KVK	55,07
5.	ULK	55,48	PAK	59,55	ULK	53,60	JHC	53,35	JHC	52,30
6.	JHM	53,92	HKK	59,43	PAK	52,73	PAK	53,16	ZLK	50,76
7.	VYS	51,59	LBK	53,87	LBK	51,13	ZLK	49,27	OLK	49,10
8.	LBK	50,52	VYS	52,76	HKK	50,58	JHM	47,87	JHM	48,22
9.	ZLK	47,97	ULK	52,14	JHC	48,61	MSK	46,27	HKK	45,62
10.	JHC	47,21	ZLK	51,34	VYS	47,94	HKK	45,34	VYS	43,90
11.	MSK	47,12	JHC	47,56	MSK	46,09	ULK	42,88	ULK	43,54
12.	HKK	37,04	MSK	38,13	ZLK	42,11	VYS	41,37	MSK	40,07
	\bar{x}	53,38	\bar{x}	55,36	\bar{x}	52,98	\bar{x}	49,97	\bar{x}	51,19
	\tilde{x}	52,76	\tilde{x}	56,65	\tilde{x}	51,93	\tilde{x}	51,22	\tilde{x}	49,93
	s	0,081	s	0,073	s	0,068	s	0,050	s	0,074

MONITOR (vlastní zpracování)

Po záměně vstupních podmínek se pořadí znatelně promíchalo. Hodnoty v tabulce představují reálný podíl výdajů do oblasti muzeí a galerií na celkových výdajích do kultury v jednotlivých krajích. Ve sledovaném období se pohybujeme přibližně v rozmezí 40 až 65 %, což je pro srovnání výrazně více než v oblastech divadelnictví a knihovnictví. Zajímavostí je, že v letech 2014 až 2017 se rozdíl v tomto ukazateli mezi jednotlivými kraji ve výběru zmenšovaly, v posledním ze sledovaných období došlo k nárůstu tohoto rozdílu. Maxima v průměrné hodnotě dosáhl ukazatel v roce 2015, což může naznačovat celkově snižující se míru zájmu o tuto oblast. Mezi kraje, kde je oblast muzeí a galerií výrazně prioritizována, patří Pardubický, Plzeňský, Karlovarský, popř. Olomoucký. Na opačné straně spektra se vyskytuje pravidelně kraj Moravskoslezský. V Ústeckém kraji dochází v posledních dvou sledovaných obdobích k značnému poklesu v tomto ukazateli, což může mít za následek změna politické reprezentace po volbách v roce 2016. Jihočeský kraj naopak v rámci sledovaných období postupně stoupá pořadím.

4.4.3 Přepočet výdajů krajů do oblasti muzeí a galerií na obyvatele

Jako nejrelevantnější ukazatel pro srovnání slouží přepočet výdajů do oblasti muzeí a galerií na jednoho obyvatele v daném kraji. Níže uvedená tabulka reprezentuje hodnoty tohoto ukazatele v letech 2014–2018 v třízení od nejvyšší po nejnižší v celých Kč.

Tab. 4.4.3 Žebříček ukazatele výdaje do oblasti muzeí a galerií na jednoho obyvatele kraje v letech 2014–2018

Pořadí	2014		2015		2016		2017		2018	
1.	KVK	292	KVK	351	KVK	458	PLK	357	PLK	511
2.	PLK	271	PLK	312	PLK	341	KVK	282	OLK	358
3.	JHC	199	HKK	286	OLK	249	JHC	282	PAK	337
4.	VYS	188	OLK	248	JHC	215	OLK	258	JHC	325
5.	OLK	185	JHC	213	HKK	200	ZLK	202	KVK	320
6.	PAK	182	VYS	190	VYS	171	LBK	189	LBK	272
7.	HKK	165	LBK	189	LBK	170	ULK	179	ZLK	261
8.	ZLK	162	PAK	188	ULK	170	HKK	171	ULK	244
9.	LBK	154	ZLK	187	ZLK	159	VYS	171	VYS	226
10.	ULK	145	JHM	174	JHM	153	PAK	170	HKK	209
11.	JHM	102	ULK	146	PAK	150	MSK	137	JHM	161
12.	MSK	100	MSK	97	MSK	118	JHM	127	MSK	148
	\bar{x}	179	\bar{x}	215	\bar{x}	213	\bar{x}	211	\bar{x}	281
	\tilde{x}	174	\tilde{x}	189	\tilde{x}	171	\tilde{x}	184	\tilde{x}	266
	s	54,99	s	69,03	s	92,58	s	66,25	s	94,82

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Význam oblasti muzeí a galerií pro vyšší územně samosprávné celky je znatelný i z výsledných hodnot přepočtu. Průměry v jednotlivých letech, s výjimkou roku 2016, meziročně rostly, velmi výrazně pak v posledním sledovaném období. Dlouhodobě se na prvních příčkách objevují kraje Karlovarský a Plzeňský. Olomoucký kraj se postupem času taktéž dostává do popředí. Poměrně dobře si stojí kraj Jihočeský. U Královéhradeckého kraje je znatelný postupný propad pořadí, kdy od roku 2015 meziročně klesá níže v žebříčku. Kraje, které mají vysoký počet obyvatel, si v tomto ukazateli nestojí moc dobře. Jak Moravskoslezský, tak Jihomoravský i Ústecký se drží ve spodní polovině tabulky. Pardubický kraj prošel zajímavým vývojem, kdy od roku 2014 do roku 2016 pořadí klesal, ale od roku 2017 v pořadí stoupá, a to dokonce v posledním ze sledovaných období na třetí pozici.

4.5 Analýza srovnatelnosti veřejných výdajů do vybraných oblastí kultury

Následující část kapitoly navazuje na výsledky přepočtových ukazatelů veřejných výdajů krajů na jednoho obyvatele. Tyto výsledky jsou použity jako podklad pro analyzování srovnatelnosti mezi jednotlivými kraji ve výběru. Zjištění, zdali jsou jednotlivé kraje ve výběru v jednotlivých oblastech a v jednotlivých obdobích co do objemu výdajů připadajících na jednoho obyvatele srovnatelné, pomůže ověřit test **Hypotézy H1**, která zní: veřejné výdaje vybraných krajů do vybraných oblastí kultury jsou v přepočtu na jednoho obyvatele srovnatelné. Jako srovnatelný výdaj je považována hodnota průměru výdajů do oblasti kultury k počtu obyvatel ve vybraných krajích v toleranci $\pm 10 \%$ od této zjištěné hodnoty. Sledovaným obdobím hypotézy jsou roky 2014–2018.

Ve výstupních tabulkách testování Hypotézy H1 jsou pro každý kraj v obdobích 2014–2018 uvedeny výsledné hodnoty přepočtu veřejných výdajů na obyvatele, následně je průměrná hodnota tohoto ukazatele v každém z krajů za všechny sledovaná období podrobena testování podmínce vzdálenosti od průměrné hodnoty zjištěné v celém výběru za všechna období. Zeleně je pak označena vzdálenost v krajích, u nichž průměr za sledované období splnil podmínky kladené hypotézou, tedy vzdálenosti $\pm 10 \%$ od hodnoty zjištěného průměru za jednotlivá období.

4.5.1 Test hypotézy H1 v oblasti knihovnictví

Níže uvedená tabulka reprezentuje výsledky testování hypotézy H1 v oblasti knihovnictví v rámci sledovaného období.

Tab. 4.5.1 Hodnoty přepočtu výdajů do oblasti knihovnictví na obyvatele kraje a test hypotézy H1

Kraj	2014	2015	2016	2017	2018	\bar{x} kraj v Kč	Vzdálenost v %
JHC	87,33	85,66	92,73	106,16	112,60	96,90	20,37 %
PLK	91,05	98,06	107,91	110,61	128,03	107,13	33,08 %
KVK	91,20	97,17	96,23	115,55	121,22	104,27	29,53 %
ULK	60,91	64,35	63,93	75,68	129,44	78,86	-2,03 %
LBK	98,29	99,95	103,08	110,17	126,12	107,52	33,57 %
HKK	98,57	102,08	104,14	116,09	142,58	112,69	39,99 %
PAK	50,64	56,31	57,77	67,51	96,46	65,74	-18,34 %
VYS	57,06	57,73	61,18	62,72	84,36	64,61	-19,74 %
JHM	11,38	11,70	11,54	15,24	15,29	13,03	-83,81 %
OLK	71,64	75,43	80,73	118,41	257,47	120,74	49,99 %
ZLK	43,87	44,29	45,91	49,03	67,55	50,13	-37,73 %
MSK	39,58	41,43	43,24	46,22	51,36	44,36	-44,89 %
\bar{x} výběr v Kč	66,79	69,51	72,37	82,78	111,04	80,50	

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Hned po prvním pohledu na výsledky je zřejmé, že se oblast knihovnictví za srovnatelnou považovat nedá. Po otestování průměrné hodnoty přepočtu výdajů kraje na jednoho obyvatele vůči průměrné hodnotě výběru za sledované období, která činila 80, 50 Kč na obyvatele, podmínce hypotézy H1 vyhověl pouze kraj Ústecký, jež je označen zeleně v posledním sloupci. Mezi kraje, které se umístily v kladné vzdálenosti o více než 10 % nad průměrnou hodnotou, jsou kraje Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Liberecký, Královehradecký a Olomoucký. V posledním jmenovaném je hodnota průměru přepočtu nejvyšší mezi všemi sledovanými kraji. V záporné oblasti, o více než 10 % pod výběrovým průměrem, se umístily kraje Pardubický, Vysočina, Jihomoravský, Zlínský a Moravskoslezský. Tedy přesně polovina se nadchází pod průměrnou hodnotou a polovina nad ní. Nejzápornější vzdálenosti dosahuje kraj Jihomoravský, kde je přepočet na obyvatele v oblasti knihovnictví v průměru pouhých 13,03 Kč na obyvatele.

4.5.2 Test hypotézy H1 v oblasti divadelnictví

V následující tabulce jsou uvedeny výsledné vzdálenosti od hodnoty průměru v oblasti divadelnictví. V tabulce jsou uvedeny všechny vybrané kraje kromě kraje Zlínského, který v rámci sledovaného období nerealizoval žádné výdaje do divadelnictví.

Tab. 4.5.2 Hodnoty přepočtu výdajů do oblasti divadelnictví na obyvatele kraje a test hypotézy H1

Kraj	2014	2015	2016	2017	2018	\bar{x} kraj v Kč	Vzdálenost v %
JHC	19,15	19,94	19,66	20,92	25,50	21,03	-0,91 %
PLK	20,01	26,04	23,77	27,01	30,50	25,47	19,97 %
KVK	8,81	9,83	6,56	10,24	13,53	9,80	-53,85 %
ULK	3,35	5,69	19,88	45,95	49,89	24,96	17,56 %
LBK	5,19	5,49	10,86	6,87	7,24	7,13	-66,41 %
HKK	8,70	8,66	9,00	10,14	12,96	9,89	-53,40 %
PAK	7,39	7,70	8,26	11,20	11,51	9,21	-56,60 %
VYS	60,02	60,69	68,43	97,98	83,27	74,08	248,96 %
JHM	5,00	4,36	7,26	30,60	31,84	15,81	-25,51 %
OLK	6,27	7,22	8,78	10,63	9,43	8,47	-60,12 %
MSK	41,91	43,18	46,75	53,82	58,80	48,89	130,32 %
\bar{x} výběr v Kč	15,48	16,57	19,10	27,11	27,87	21,23	

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Pokud se situace v oblasti knihovnictví dá považovat za nesrovnatelnou, v oblasti divadelnictví jsou rozdíly mnohem markantnější. Po otestování zjištěné průměrné hodnoty přepočtu výdajů kraje do oblasti divadelnictví na jednoho obyvatele vůči průměrné hodnotě výběru ve sledovaném období, která činila 21,23 Kč na jednoho obyvatele, podmínky hypotézy H1 splnil pouze kraj Jihočeský. Mimo jiné je možné vysledovat, že v rámci sledovaného období se celkem čtyři kraje nachází o více než 10 % nad zjištěným průměrem. Jsou to kraje Plzeňský, Ústecký, Vysočina a Moravskoslezský. Dále je možno vyvodit, že šest krajů, konkrétně Karlovarský, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Jihomoravský a Olomoucký, jsou o více než 10 % pod zjištěným průměrem. Je tedy patrné, že několik krajů extrémně navyšuje svými výdaji průměrem ve výběru, tím se struktura stává neporovnatelnou. Z výsledných hodnot je zcela jasné, že se oblast divadelnictví nedá považovat za srovnatelnou. Nad výběrovým průměrem se drží kraje, které zřizují divadla a logicky mají vyšší výdaje s tímto spojené.

4.5.3 Test hypotézy H1 v oblasti muzeí a galerií

Poslední tabulka zobrazuje situaci v oblasti muzeí a galerií. Tato oblast je ve všech krajích finančně podporovaná nejvíce, což může napovídat o její možné největší srovnatelnosti.

Tab. 4.5.3 Hodnoty přepočtu výdajů do oblasti muzeí a galerií na obyvatele kraje a test hypotézy H1

Kraj	2014	2015	2016	2017	2018	\bar{x} kraj v Kč	Vzdálenost v %
JHC	198,82	212,88	214,59	281,92	324,65	246,57	12,27 %
PLK	270,63	311,89	341,38	357,17	511,28	358,47	63,23 %
KVK	292,39	351,18	457,99	282,34	320,49	340,88	55,22 %
ULK	145,30	145,76	169,76	178,63	243,99	176,69	-19,55 %
LBK	153,61	188,65	170,08	189,37	271,96	194,73	-11,33 %
HKK	165,09	285,76	199,63	170,56	209,49	206,11	-6,15 %
PAK	182,14	187,95	149,68	170,04	337,07	205,38	-6,48 %
VYS	188,41	189,66	170,93	170,55	225,71	189,05	-13,92 %
JHM	101,98	174,34	153,09	127,39	160,54	143,47	-34,67 %
OLK	185,14	248,13	248,70	258,46	358,22	259,73	18,27 %
ZLK	161,98	186,63	159,29	202,34	260,54	194,15	-11,59 %
MSK	99,60	97,42	118,46	137,47	147,85	120,16	-45,29 %
\bar{x} výběr v Kč	178,76	215,02	212,80	210,52	280,98	219,62	

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Na první pohled je možné považovat výdaje do oblasti muzeí a galerií ve výběru za srovnatelnější. Oproti divadelnictví se nevyskytují extrémně vysoké a nízké hodnoty, které by průměr zkreslovaly. Testu přepočtu průměrných výdajů krajů do oblasti muzeí a galerií na jednoho obyvatele vůči průměrné hodnotě za sledované období, která činila 219,62 Kč na obyvatele, vyhověli dva kraje Královéhradecký a Pardubický. Mezi kraje, u kterých se průměrná hodnota přepočtového ukazatele dostala nad zjištěný výběrový průměr o více než 10 %, patří kraj Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský a Olomoucký. U Plzeňského kraje je hodnota v přepočtu na obyvatele průměrně nejvyšší mezi všemi. O více než 10 % pod zjištěným průměrem se nachází kraje Ústecký, Liberecký, Vysočina, Jihomoravský, Zlínský a Moravskoslezský, u posledního zmiňovaného je průměrná hodnota přepočtu na obyvatele nejnižší, pouhých 230,16 Kč.

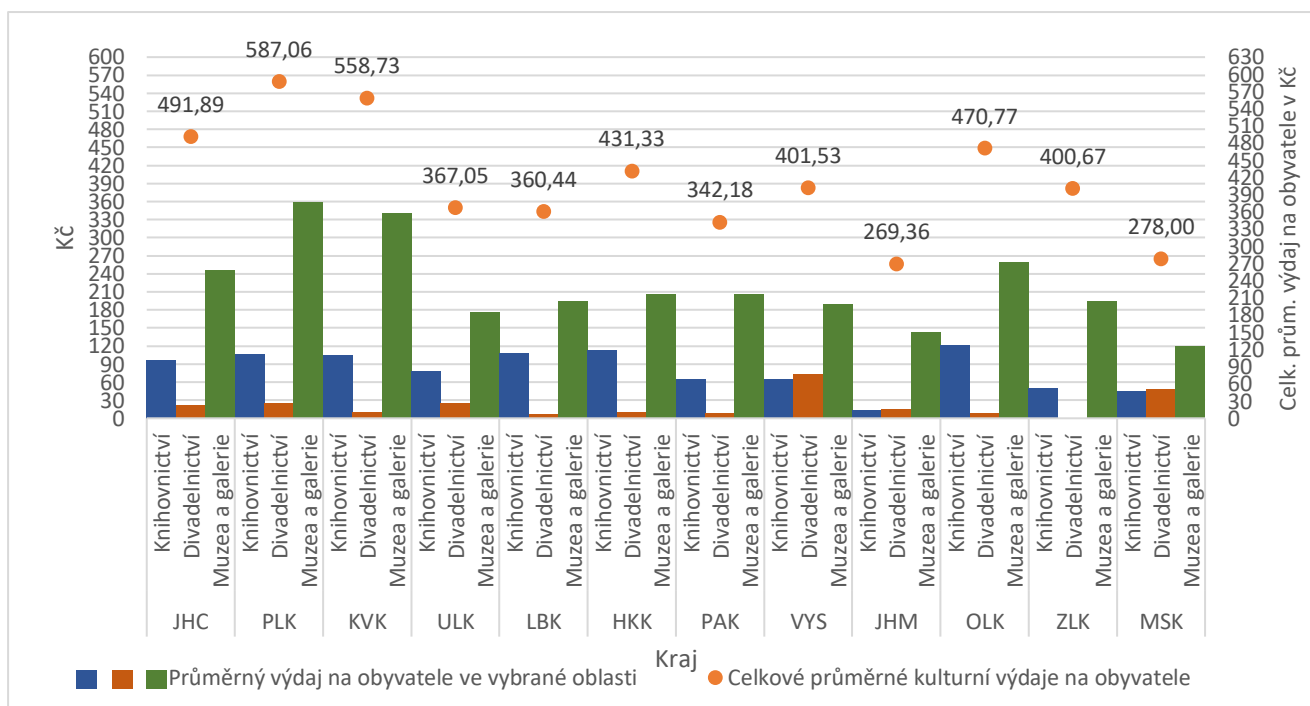
4.5.4 Shrnutí výsledků ve vybraných oblastech

Pro identifikaci a pochopení struktury výdajů do oblasti kultury v jednotlivých krajích, je vhodné zjištěné hodnoty interpretovat do jednoho grafu. V následujícím grafu jsou zachyceny průměrné hodnoty v přepočtových ukazatelích na obyvatele v jednotlivých oblastech za všechna sledovaná období, zároveň je v grafu zobrazena celková průměrná hodnota kulturních výdajů připadajících na jednoho obyvatele v kraji.

Tedy po sečtení dosažených průměrných hodnot je možno identifikovat strukturu a rozložení kulturních výdajů mezi jednotlivé vybrané oblasti, které byly podrobeny detailnímu zkoumání. Je tedy možno vysledovat, které kraje se na základě průměru ze zjištěných hodnot v období 2014–2018 zaměřují více či méně na oblast knihovnictví,

na oblast divadelnictví nebo muzejnictví a galerijnictví. Napříč výběrem je možno konstatovat, že nejpodporovanější je oblast muzeí a galerií, a to ve všech sledovaných krajích. Následně je na druhém místě obvykle oblast knihovnictví a poslední je vždy až na výjimky divadelnictví. Dále je vhodné připomenout, že právě tyto tři vybrané oblasti tvoří z celkových průměrných přepočtených výdajů do kultury na jednoho obyvatele u většiny krajů přes 75 %, což byl i důvod pro výběr právě těchto tří oblastí. Zbylou část pak nejčastěji tvoří výdaje krajů do oblasti památkové péče.

Graf 4.5.1 Průměrná hodnota přepočtu veřejných výdajů krajů na jednoho obyvatele v jednotlivých oblastech kultury v období 2014 - 2018

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Z grafu lze vyhodnotit evidentní dominanci oblasti muzeí a galerií, která je u všech krajů na prvním místě, a to vždy několikanásobně. Mezi kraje, u kterých je oblast knihovnictví na druhé pozici, patří kraj Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královehradecký, Pardubický, Olomoucký a Zlínský. Naopak mezi kraje, kde divadelnictví přesahuje nad knihovnictvím, patří kraj Vysočina, Jihomoravský a Moravskoslezský.

Na závěr by bylo dobré vyhodnotit, který z krajů si napříč všemi vybranými oblastmi stojí „nejlépe“. Vytvořené pořadí vychází ze zprůměrovaných hodnot přepočtu veřejných výdajů na jednoho obyvatele v období 2014–2018 v jednotlivých oblastech. Pro každou jednu oblast je vytvořen žebříček vybraných dvanácti krajů, které jsou seřazeny dle zjištěné hodnoty průměrů od nejvyššího po nejnižší. Logika je následující: kraj, který

se umístí na prvním místě, tedy na jednoho obyvatele připadá nejvíce Kč, získává dvanáct bodů, naopak kraj, který se umístí na místě dvanáctém, tedy na jednoho obyvatele připadá nejnižší počet Kč, obdrží pouze jeden bod. Ve stejném smyslu jsou pak zpracovány všechny tři oblasti – knihovnictví, divadelnictví a muzea a galerie. Po sečtení výsledných bodů napříč oblastmi je možné vyhodnotit, který z krajů je možno považovat za v tomto ohledu lepší nebo naopak horší.

Tab. 4.5.4 Vyhodnocení krajů na základě zjištěných ukazatelů napříč vybranými oblastmi

Kraj	Knihovnictví	Body	Divadelnictví	Body	Muzea a galerie	Body	Celkem bodů
PLK	107,13	9	25,47	10	358,47	12	31
HKK	112,69	11	9,89	6	206,11	8	25
OLK	120,74	12	8,47	3	259,73	10	25
JHC	96,90	7	21,03	8	246,57	9	24
KVK	104,27	8	9,80	5	340,88	11	24
VYS	64,61	4	74,08	12	189,05	4	20
ULK	78,86	6	24,96	9	176,69	3	18
LBK	107,52	10	7,13	2	194,73	6	18
PAK	65,74	5	9,21	4	205,38	7	16
MSK	44,36	2	48,89	11	120,16	1	14
JHM	13,03	1	15,81	7	143,47	2	10
ZLK	50,13	3	0,00	1	194,15	5	9

MONITOR (vlastní zpracování), ČSÚ

Po vytvoření pořadí na základě metodiky uvedené výše je poměrně zajímavé sledovat výsledek. Kraj Plzeňský poměrně jednoznačně převýšil kraje ostatní a s hodnotou 31 získaných bodů je na první pozici, což představuje v podstatě 3,5násobek bodů kraje Zlínského. Kraje Olomoucký a Hradecký mají shodně 25 bodů za krajem Plzeňským. Jihočeský a Karlovarský kraj opětovně shodný počet bodů, celkem 24, tedy pomyslná 4. a 5. pozice. Přesně v polovině se nachází kraj Vysočina, který má celkem 20 bodů, ale zejména díky oblasti divadelnictví, kde získal prvenství. V druhé polovině je na 7. a 8. místě kraj Liberecký a Ústecký. Za nimi se nachází Pardubický – 16 bodů, Moravskoslezský – 14 bodů, opětovně jen díky oblasti divadelnictví, kde získal vysoký počet bodů. Předposlední pozici obsadil kraj Jihomoravský, pouhých 10 bodů, a úplně poslední je kraj Zlínský, který díky nulovým výdajům do oblasti divadelnictví a nízkým výdajům do ostatních oblastí získal pouhých 9 bodů. Celkově by se dalo charakterizovat strukturu tak, že nejlidnatější kraje jsou v druhé polovině tabulky. Milionové kraje jsou na 10. a 11. místě. Mezi nejlepším výsledkem a nejhorším je více než trojnásobný rozdíl. S výjimkou Olomouckého kraje, kraje situované na Moravě dopadly hůř.

5 ZÁVĚR

Ačkoliv to pro každého jedince nemusí být na první pohled znatelné, kultura nás všudypřítomně obklopuje. Ať chceme nebo ne, je to právě kultura, která v sobě odráží prvky historie, ale zároveň tvoří budoucnost. Právě proto je péče o kulturu bezpochyby potřebná, a to na všech úrovních. Je vhodné, aby se stát angažoval a v této oblasti vhodně pomáhal jednotlivým institucím, zřizovatelům a poskytovatelům jak veřejným, tak i soukromým. Zároveň však musí smysluplně dbát součinnosti s jednotlivými kraji a kraje pak s jednotlivými obcemi na území České republiky. Oblast kultury by neměla být brána na lehkou váhu, protože do značné míry ovlivňuje pohled okolních subjektů na Českou republiku jako celek.

Hlavním cílem práce bylo zhodnocení veřejných výdajů vybraných krajů v České republice do vybraných oblastí kultury. Pro zjištění hlavního cíle práce byla ověřována **hypotéza H1** v tomto znění: veřejné výdaje vybraných krajů do vybraných oblastí kultury jsou v přepočtu na jednoho obyvatele srovnatelné. Jako srovnatelný výdaj je považována hodnota průměru výdajů do oblasti kultury k počtu obyvatel ve vybraných krajích v toleranci $\pm 10\%$ od této zjištěné hodnoty.

Dílčím cílem práce bylo zhodnocení dostupnosti poskytovaných kulturních služeb ve vybraných oblastech kultury v jednotlivých vybraných krajích. K zjištění dílčího cíle práce byla ověřována **hypotéza H2** v tomto znění: dostupnost poskytovaných kulturních služeb je v rámci sledovaných oblastí kultury (knihovnictví, divadelnictví, muzejnictví a galerijnictví) na území vybraných krajů na obyvatele srovnatelná. Jako srovnatelná hodnota je považována hodnota průměru vybraného ukazatele ve vybraných krajích $\pm 10\%$ od této zjištěné hodnoty.

Hlavnímu cíli práce byla věnována kapitola č. 4., která se zaměřuje na finanční stránku kultury v jednotlivých vybraných krajích v letech 2014 až 2018. Nejprve byl popsán vývoj celkových skutečných výdajů krajů směřujících do oblasti kultury, a to jak v absolutních objemech prostředků, tak v relativním vyjádření ve vztahu k celkovým skutečným výdajům kraje. Zároveň byl představen přepočet výdajů do oblasti kultury připadající na jednoho obyvatele kraje. Všechny výše zmíněné ukazatele byly prezentovány za sledované období 2014–2018 a vzájemně porovnávány v žebříčcích pro snadné porovnání krajů a zjištění trendů vývoje. Je potěšitelné, že průměrná hodnota poměru celkových kulturních výdajů krajů ve vztahu k celkovým

skutečným výdajům v čase rostla. V roce 2018 dosáhla ve výběru hodnoty 2,35 %, což absolutně představuje průměrně 341,40 mil. Kč, které každý kraj investuje do kultury. Rostoucí trend je bezpochyby dobrým signálem pro oblast kultury. Průměr ukazatele přepočtu skutečných výdajů do kultury na jednoho obyvatele kraje taktéž v čase roste. Mezi lety 2014 a 2018 se v průměru navýšil o 205,25 Kč na osobu, v posledním sledovaném období v roce 2018 jeho hodnota ve výběru činila 540,68 Kč na obyvatele.

Následně byly v kapitole č. 4. podrobeny obdobné analýze vydaných finančních prostředků v letech 2014–2018 jednotlivé vybrané oblasti kultury, tedy knihovnictví divadelnictví a muzea a galerie. Pro každou ze jmenovaných oblastí byly sestaveny přehledové žebříčky v ukazatelích, celkové absolutní vydané prostředky do dané oblasti, relativní zastoupení výdajů do dané oblasti na celkových výdajích do oblasti kultury a přepočet výdajů do dané oblasti na jednoho obyvatele kraje. Celkově je možno považovat za nejvíce podporovanou oblast muzeí a galerií, která ve všech krajích tvoří nejdominantnější zastoupení na výdajích do oblasti kultury. Oblast knihovnictví je povětšinou na druhém místě, s drobnými výjimkami, kdy na druhém místě jsou výdaje do oblasti divadelnictví. V poslední zmiňované oblasti jsou rozdíly ve vydaných prostředcích enormní vzhledem k tomu, že některé kraje nejsou zřizovateli divadel.

Následně byla v rámci čtvrté kapitoly testována **hypotéza H1**. V rámci oblasti knihovnictví byl průměr ukazatele přepočtu výdajů do oblasti knihovnictví na obyvatele kraje v letech 2014-2018 testován vůči hodnotě zjištěného průměru výběru, 80,50 Kč na obyvatele. Podmínce hypotézy vyhověl pouze jeden kraj, a to kraj Ústecký. Výsledek reálně prezentuje dlouhodobou nevyrovnanost jednotlivých krajů. V oblasti divadelnictví byl průměr ukazatele přepočtu výdajů do oblasti divadelnictví na obyvatele kraje v letech 2014-2018 testován vůči hodnotě zjištěného průměru výběru, 21,23Kč na obyvatele. V tomto případě podmínce hypotézy vyhověl rovněž jeden kraj, a to Jihočeský. Zde je vhodné poznamenat, že divergence jednotlivých krajů v oblasti divadelnictví je nejvyšší. V rámci oblasti muzeí a galerií byl průměr ukazatele přepočtu výdajů do oblasti muzeí a galerií na obyvatele kraje v letech 2014-2018 testován vůči hodnotě zjištěného průměru výběru, 219,62 Kč na obyvatele. V tomto případě podmínkám hypotézy vyhověly celkem dva kraje, a to Královehradecký a Pardubický.

Na základě testování krajů dle podmínek hypotézy je možno usoudit, že srovnatelnost není příliš velká a potvrzuje výsledky z kapitoly č. 3., kde byly nejprve představeny

možné formy realizace zřizovatelské kompetence vyšších územně samosprávných celků z teoretického hlediska a zároveň prezentovány reálné počty všech státních příspěvkových organizací dle resortů nebo počty zřízených příspěvkových organizací v jednotlivých územně samosprávných celcích. Následně byla vždy představena teoretická východiska každé z vybraných oblastí, tedy oblasti knihovnictví, divadelnictví a muzejnictví a galerijnictví. V rámci kapitoly byla ověřována **hypotéza H2**. Vybranými ukazateli byly pro potřeby této bakalářské práce zvoleny přepočet knihovních jednotek na jednoho obyvatele v kraji pro oblast knihovnictví, počet obyvatel připadajících na jedno divadelní sedadlo v kraji pro oblast divadelnictví a počet obyvatel připadajících na jednu realizovanou expozici a výstavu v kraji pro oblast muzeí a galerií. Výsledky v rámci oblasti knihovnictví dopadly následovně, testu vyhověli celkem čtyři kraje z dvanácti, a to kraje Pardubický, Vysočina, Liberecký a Jihočeský, průměrná hodnota v celém výběru dosáhla v roce 2018 6,15 knihovních jednotek na obyvatele. V oblasti divadelnictví dopadly výsledky o poznání hůř. Srovnatelnosti dle podmínek hypotézy vyhověl pouze Liberecký kraj, zbylých jedenáct krajů nikoliv. Průměrná hodnota ukazatele obyvatel na jedno sedadlo v kraji ve výběru činila v roce 2018 494,18. V poslední oblasti podrobené testu srovnatelnosti v dostupnosti byla oblast muzeí a galerií. Podmínky hypotézy splnily tři kraje z dvanácti, a to kraje Plzeňský, Jihomoravský a Olomoucký. Průměrná hodnota ukazatele obyvatel kraje připadajících na realizovanou expozici a výstavu činila za rok 2018 ve výběru 1758,24. Účelem třetí kapitoly bylo na základě vybraných ukazatelů ve vybraných oblastech kultury otestovat srovnatelnost jednotlivých krajů v roce 2018. Z výsledků je možno vyvodit, že jako nejsrovnatelnější je možno považovat oblast knihovnictví, následně muzejnictví a galerijnictví a nakonec oblast divadelnictví. Ovšem ani v jedné z těchto oblastí není možno výslednou srovnatelnost považovat za uspokojivou, naopak se dá tvrdit, že jednotlivé kraje jsou značně odlišné.

Nesrovnatelnost vybraných krajů v oblasti finančních prostředků vydaných na jednoho obyvatele v jednotlivých oblastech kultury pak podtrhuje i shrnující tabulka č. 4.5.4, která jednotlivým krajům přiřazuje bodové ohodnocení na základě dosažených výsledků v hodnotách přepočtů v jednotlivých oblastech. Mezi nejlépe umístěným krajem Plzeňským a nejhůře umístěným krajem Zlínským je 3,5násobný rozdíl v počtu bodů, kdy první zmiňovaný dosáhl 31 bodů a druhý zmiňovaný pouhých bodů 9.

Na základě zjištěných výsledků napříč srovnáním vybraných ukazatelů v oblasti kultury je vhodné navrhnout možné kroky ke zlepšení současného zjištěného stavu. Mezi jednotlivými vyššími územně samosprávnými celky by měla začít fungovat vyšší míra vzájemné součinnosti v jednotlivých oblastech, v rámci které by se mohl jeden kraj učit od druhého. Zároveň by však spolupráce měla fungovat jen do takové míry, aby mezi jednotlivými kraji zůstala zdravá konkurence v oblasti kultury, která bude neustálou motivací pro zlepšování. Z výsledků se jeví oblasti knihovnictví a muzeí a galerií jako více vzájemně srovnatelné, ačkoli ani v těchto oblastech není možné výsledky považovat za uspokojivé. Nejproblematictější je pak oblast divadelnictví, mezi kraji panuje extrémní nesrovnatelnost. Zde by pomohla např. restrukturalizace zřizovatelských kompetencí, aby došlo k jakési nápravě mezi jednotlivými kraji, kdy jen některé jsou provozovateli divadel, což vede ke zmiňované nerovnosti. Je samozřejmostí, že k postupnému procesu sbližování napříč kraji je potřebná vůle nejvyšších státních orgánů v oblasti kultury a politická vůle.

Pro zjištění jednotlivých cílů bylo v rámci bakalářské práce užito metody deskripce, a to zejména v teoretické části této práce a v rámci teoretického vymezení jednotlivých oblastí kultury. Další použitou metodou byla analýza, která měla za snahu rozebrat celek na jednotlivé části, tato metoda byla použita v kapitole č. 4 při zkoumání veřejných výdajů krajů. Dále byla použita metoda hypotézy při ověřování srovnatelnosti jednotlivých vybraných krajů v kapitole č. 3 a č. 4. Následně byla použita metoda komparace, jež sloužila pro srovnávání jednotlivých vybraných krajů v rámci pětiletého období na základě vybraných ukazatelů. Taktéž bylo užito metody syntézy při průměrování jednotlivých zjištěných hodnot a metody dedukce v závěru práce.

Zdroji pro vytvoření této bakalářské práce byla odborná literatura věnující se oblasti kultury, dále internetové zdroje věnující se problematice kultury, tedy stránky Ministerstva Kultury ČR, statistická data z Národního informačního a poradenského střediska, NIPOS a z informačního portálu Ministerstva financí, MONITOR.

Záměrem této bakalářské práce bylo vytvoření regionálního srovnání napříč Českou republikou ve vybraných oblastech kultury. Pro zkoumání a hodnocení, byla zvolena oblast knihovnictví, dále oblast divadelnictví a oblast muzeí a galerií. Právě tyto tři oblasti se dají považovat co do objemu investovaných prostředků a množství fungujících institucí v oblasti kultury za ty s největším zastoupením, a právě to bylo důvodem pro jejich zvolení k následné analýze. Samotná oblast kultury se může v očích

obyvatelstva jevit jako poměrně podceňovaná a nepodporovaná. Málokdo si představí, že do této oblasti spadají všechny knihovny, kterých je v České republice mimořádné množství, divadla, která jsou velmi nákladnou záležitostí, a v neposlední řadě muzea a galerie, do kterých jsou objemy finančních prostředků z rozpočtů krajů v rámci kulturních výdajů nejvyšší. Vzhledem k okolnosti, že občané České republiky by měli být dle Ústavy České republiky rovnoprávními občany, je zjištění, zdali je tomu tak i ve specifických oblastech kultury bezpochyby zajímavým tématem k analyzování.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná kniha

- [1]. CUMMINGS, M. C., Katz, R. S. *The Patron state*, 1987.
- [2]. DOSTÁL, Petr a Eva KISLINGEROVÁ. *Ekonomika kultury: efektivní metody a nástroje podnikání v sektoru kultury*. Praha: Oeconomica, 2012. 172 s. ISBN 978-80-245-1886-2.
- [3]. HILLMAN-CHARTRAND, H., McCAUGHEY, C. *The Arm's Length Principle and the Arts*, 1989, s. 118.
- [4]. JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. 2., aktualizované vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. Expert. ISBN 978-80-247-4385-1.
- [5]. KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2012. ISBN 80-86572-76-5.
- [6]. NOVÁKOVÁ, Jitka. *Úvod do veřejné správy: studijní opora pro první a druhý ročník oboru veřejná správa na Obchodní akademii a VOŠS Ostrava-Mariánské hory, příspěvková organizace*. Obchodní akademie a VOŠS, 2011. 130 s. ISBN 978-80-875-4060-2.
- [7]. PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- [8]. REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [9]. REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5.
- [10]. ŠKARABELOVÁ, Simona, Jarmila NESHYBOVÁ a Jaroslav REKTOŘÍK. *Ekonomika kultury a masmédií*. 1. vyd. Brno: Ekonomicko-správní fakulta, MU, 2007. 210 s. učební text. ISBN 978-80-210-4267-4.
- [11]. THORSBY, David C. *The economics of cultural policy*. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-68784-3.
- [12]. VRABKOVÁ, I., I. VAŇKOVÁ, J. BEČICA A Š. KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2017. ISBN 978-80-248-4028-4.

Elektronické dokumenty

- [13]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>
- [14]. INTERNATIONAL COUNCIL OF MUSEUMS ČESKÁ REPUBLIKA. *Definice muzea*. [online]. [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <http://network.icom.museum/icom-czech/icom/definicemuzea/>
- [15]. MINISTERSTVO KULTURY ČR. Ministerstvo a struktura. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/>
- [16]. MINISTERSTVO KULTURY ČR. Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025). [online]. [cit. 2020-01-10]. <https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>
- [17]. MINISTERSTVO KULTURY. Bílá kniha. [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/bila-kniha-o-mezikulturnim-dialogu-preklad-812.html?searchString=b%C3%AD%C3%A1%20kniha>
- [18]. MONITOR INFORMAČNÍ PORTÁL MINISTERSTVA FINANČÍ. Státní správa. [online]. [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/prehled?rad=t&obdobi=2002>
- [19]. MONITOR INFORMAČNÍ PORTÁL MINISTERSTVA FINANČÍ. Územní samospráva. [online]. [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/uzemni-samosprava/kraje-a-rrrs>
- [20]. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO KULTURU CENTRUM INFORMACÍ A STATISTIK KULTURY. Divadla 2018 výběr ze základních statistických údajů o kultuře v České republice. [cit. 2020-02-01]. [online]. Dostupné z: https://statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2019/10/Statistika_2018_DIVADLA.pdf
- [21]. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO KULTURU CENTRUM INFORMACÍ A STATISTIK KULTURY. Knihovny 2018 výběr ze základních statistických údajů o kultuře v České republice. [cit. 2020-02-01]. [online]. Dostupné z: https://statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2019/10/Statistika_2018_KNIHOVNY.pdf
- [22]. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO KULTURU CENTRUM INFORMACÍ A STATISTIK KULTURY. Muzea, galerie a památníky 2018 výběr ze základních statistických údajů o kultuře v České republice. [online]. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z: https://statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2019/10/Statistika_2018_MUZEJA_A_PAMATNIKY.pdf
- [23]. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO KULTURU. Národní informační a poradenské středisko [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.nipos.cz/>

- [24]. Statistika kultury České republiky. Poskytovatelé kulturních služeb [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://statistikakultury.cz/poskytovatele-kulturnich-sluzeb/>
- [25]. Statistika kultury České republiky. Respondenti – zpravodajské jednotky. [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://statistikakultury.cz/respondenti/>
- [26]. Statistika kultury České republiky. Statistika kultury České republiky [online]. [cit. 2020-01-25]. Dostupné z: <https://statistikakultury.cz/>
- [27]. UNESCO. Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní diverzitě. [online]. [cit. 2020-01-13]. Dostupné z: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/diversity/pdf/declaration_cultural_diversity_cs.pdf

Legislativa

- [28]. Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [29]. Zákon ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- [30]. Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, ve znění pozdějších předpisů.
- [31]. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- [32]. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [33]. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.
- [34]. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM ZKRATEK

HKK	Královehradecký kraj
JHC	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
KPR	Kancelář prezidenta republiky
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠP	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OLK	Olomoucký kraj
PAK	Pardubický kraj
PLK	Plzeňský kraj
s	Směrodatná odchylka
ULK	Ústecký kraj
VYS	Kraj Vysočina
\bar{x}	Průměr
\tilde{x}	Medián
ZLK	Zlínský kraj
Σ	Součet

SEZNAM TABULEK

TAB. 2.2.1 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KULTURNÍ POLITIKU STÁTU	14
TAB. 3.1.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA FUNGOVÁNÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ V ČR	26
TAB. 3.1.2 ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ POČTY STÁTNÍCH PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ DLE ZŘIZOVATELE ..	28
TAB. 3.1.3 ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ POČET PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ ZŘIZOVANÝCH VYBRANÝMI KRAJI V ČR	29
TAB. 3.2.1 VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ KNIHOVEN V ČR	33
TAB. 3.2.2 POROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ VE VYBRANÝCH KRAJÍCH ZA ROK 2018	34
TAB. 3.3.1 VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI DIVADELNICTVÍ	37
TAB. 3.3.2 POROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI DIVADELNICTVÍ VE VYBRANÝCH KRAJÍCH ZA ROK 2018	39
TAB. 3.4.1 VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ ZA ROKY 2014–2018	42
TAB. 3.4.2 POROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ VE VYBRANÝCH KRAJÍCH ZA ROK 2018	43
TAB. 3.5.1 CELOREPUBLIKOVÉ SROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI KULTURY ZA ROK 2018 ..	45
TAB. 4.1.1 RELATIVNÍ ZASTOUPENÍ CELKOVÝCH VÝDAJŮ DO OBLASTI KULTURY NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH KRAJŮ V % V LETECH 2014–2018	49
TAB. 4.1.2 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ V PROCENTUÁLNÍM ZASTOUPENÍ VÝDAJŮ DO KULTURY NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH KRAJE V % V LETECH 2014–2018	52
TAB. 4.1.3 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE MNOŽSTVÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ SMĚRUJÍCÍCH DO KULTURY ZA ROKY 2014–2018	53
TAB. 4.1.4 POŘADÍ VYBRANÝCH KRAJŮ V POČTU KČ Z VÝDAJŮ DO KULTURY PŘIPADAJÍCÍCH NA JEDNOHO OBYVATELE V KRAJI V LETECH 2014–2018	54
TAB. 4.2.1 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE OBJEMU VÝDAJŮ DO OBLASTI KNIHOVNICTVÍ V LETECH 2014–2018 V TIS. KČ	56
TAB. 4.2.2 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE PROCENTUÁLNÍHO ZASTOUPENÍ VÝDAJŮ DO OBLASTI KNIHOVNICTVÍ NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH DO OBLASTI KULTURY V % V LETECH 2014–2018	57
TAB. 4.2.3 ŽEBŘÍČEK UKAZATELE VÝDAJE DO OBLASTI KNIHOVNICTVÍ NA JEDNOHO OBYVATELE KRAJE V LETECH 2014–2018	58
TAB. 4.3.1 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE OBJEMU VÝDAJŮ DO OBLASTI DIVADELNICTVÍ V LETECH 2014–2018 V TIS. KČ	60
TAB. 4.3.2 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE PROCENTUÁLNÍHO ZASTOUPENÍ VÝDAJŮ DO OBLASTI DIVADELNICTVÍ NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH DO OBLASTI KULTURY V % V LETECH 2014–2018	61
TAB. 4.4.1 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE OBJEMU VÝDAJŮ DO OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ V LETECH 2014–2018 V TIS. KČ	63
TAB. 4.4.2 ŽEBŘÍČEK VYBRANÝCH KRAJŮ DLE PROCENTUÁLNÍHO ZASTOUPENÍ VÝDAJŮ DO OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH DO OBLASTI KULTURY V % V LETECH 2014–2018	64
TAB. 4.4.3 ŽEBŘÍČEK UKAZATELE VÝDAJE DO OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ NA JEDNOHO OBYVATELE KRAJE V LETECH 2014–2018	65
TAB. 4.5.1 HODNOTY PŘEPOČTU VÝDAJŮ DO OBLASTI KNIHOVNICTVÍ NA OBYVATELE KRAJE A TEST HYPOTÉZY H1	67
TAB. 4.5.2 HODNOTY PŘEPOČTU VÝDAJŮ DO OBLASTI DIVADELNICTVÍ NA OBYVATELE KRAJE A TEST HYPOTÉZY H1	68
TAB. 4.5.3 HODNOTY PŘEPOČTU VÝDAJŮ DO OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ NA OBYVATELE KRAJE A TEST HYPOTÉZY H1	69
TAB. 4.5.4 VYHODNOCENÍ KRAJŮ NA ZÁKLADĚ ZJIŠTĚNÝCH UKAZATELŮ NAPŘÍČ VYBRANÝMI OBLASTMI	71

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové (bakalářské) práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2020

Richard Cicák

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: ČINNOST ODBORŮ PŘI MK ČR
- Příloha č. 2: ORGANIZAČNÍ STRUKTURA MK ČR
- Příloha č. 3: POČET OBYVATEL KRAJŮ NA JEDNU ZŘÍZENOU
PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI KRAJE
- Příloha č. 4: PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE VYBRANÝCH KRAJŮ DLE
KATEGORIZACE COFOG
- Příloha č. 5: TABULKA VÝPOČTŮ PRO OBLAST KNIHOVNICTVÍ
- Příloha č. 6: TABULKA VÝPOČTŮ PRO OBLAST DIVADELNICTVÍ
- Příloha č. 7: TABULKA VÝPOČTŮ PRO OBLAST MUZEÍ A GALERIÍ
- Příloha č. 8: PŘEHLED CELKOVÝCH SKUTEČNÝCH VÝDAJŮ A
VÝDAJŮ DO OBLASTI KULTURY KRAJŮ V LETECH
2014–2018

